

คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรม

จริยธรรมของประเทศแคนาดา

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อติศรา ชูชาติ

สารบัญ

คำนำ	ก
คำชี้แจง	ข
บทสรุปผู้บริหาร	ค
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 ทำความรู้จักประเทศแคนาดา	4
บทที่ 3 วิวัฒนาการของประเทศที่มีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์	24
บทที่ 4 ลักษณะคุณธรรม จริยธรรมของคนแคนาดา	34
บทที่ 5 บทบาทของสถาบันครอบครัว	49
บทที่ 6 บทบาทของสถาบันการศึกษา	62
บทที่ 7 บทบาทของรัฐบาล	77
บทที่ 8 บทเรียนจากประเทศแคนาดา	87
รายการเอกสารอ้างอิง	93
ประวัติผู้เขียน	96

บทสรุปผู้บริหาร

แคนาดาเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจขนาดกลางในกลุ่มประเทศ G-8 แต่ไม่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในประเทศไทย ประเทศแคนาดามีความน่าสนใจหลายประการ กล่าวคือ เป็นประเทศที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลก แต่มีประชากรเพียง 30 ล้านคน และพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศไม่สามารถใช้เป็นที่อยู่อาศัยได้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประเทศแคนาดาเพิ่งก่อตั้งและมีอายุเพียง 150 ปี แต่สามารถพัฒนาประเทศให้อยู่ในระดับแนวหน้าเป็นที่ยอมรับในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในระดับนานาชาติ และในช่วงทศวรรษ 1990's แคนาดาได้รับการจัดอันดับให้เป็นประเทศพัฒนาอันดับ 1 ของโลก โดยองค์การสหประชาชาติ เป็นสมาชิกจัดตั้งของกลุ่มประเทศ G-8 ที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจ ประเทศแคนาดาไม่ได้เป็นเพียงประเทศผู้นำทางอุตสาหกรรมหนัก เช่น รถยนต์ และผู้นำด้านการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และเทคโนโลยีอวกาศเท่านั้น แต่ยังเป็นต้นแบบทางการจัดการศึกษาในระดับนานาชาติ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีความเกี่ยวข้องกับแคนาดาในระดับที่น้อยมาก เมื่อเทียบกับความสัมพันธ์กับประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ ทั้งที่ประเทศไทยได้นำต้นแบบการจัดการศึกษามาจากประเทศแคนาดา แต่อาจไม่เป็นที่รับรู้ของคนไทย เช่น โครงการโรงเรียนมัธยมแบบผสมที่ปัจจุบันได้ถูกหลงลืมไปแล้ว หรือโครงการ SchoolnetThailand ที่มีต้นแบบมาจากประเทศแคนาดาเช่นกัน ซึ่งโครงการนี้เป็นต้นแบบของประเทศต่างๆ ทั่วโลก นอกจากนี้ สิ่งที่น่าสนใจที่ประเทศนี้เป็นแบบอย่างที่ดีคือ ประชากรของประเทศแคนาดา ประกอบด้วยพลเมืองที่มาจากต่างชาติพรรณ ต่างศาสนา และต่างวัฒนธรรม จัดว่าเป็นประเทศที่มีความหลากหลายของกลุ่มชนมากที่สุดในโลก จนกล่าวได้ว่า ประชากรของแคนาดามีผู้คนที่มาจากทุกชาติพรรณ และศาสนาที่มีอยู่ในโลก และแคนาดาเรียกประเทศของตนว่าเป็นดินแดนของผู้อพยพ (land of immigrants) และที่น่าสนใจไปกว่านั้น คือ ประชากรเหล่านี้ไม่รู้สึกถึงความแปลกแยกระหว่างชาติพรรณ ศาสนา และวัฒนธรรม อีกทั้งไม่มีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มประชากรที่มีความแตกต่างกันมากเช่นนี้ ตัวอย่างประการหนึ่งคือ แคนาดาเป็นประเทศที่มีอัตราการเกิดอาชญากรรมที่น้อยที่สุดประเทศหนึ่ง

เพราะเหตุใดประเทศที่มีความหลากหลายทางชาติพรรณมากเช่นนี้ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และสามารถสร้างประเทศให้มีความพัฒนาเป็นอันดับหนึ่งของโลกได้ ในระยะเวลาอันสั้นเมื่อเปรียบเทียบกับนานาประเทศ แคนาดาเป็นตัวอย่างของประเทศใหม่ที่ไม่ได้มีรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่ลึกซึ้งและยาวนาน เช่นหลายประเทศในแถบภาคพื้นเอเชียหรือประเทศต่างๆ ในแถบยุโรป แต่แคนาดาสามารถสร้างความสมานฉันท์ระหว่างกลุ่มคน

ต่างๆ ของประเทศ สร้างอัตลักษณ์ของประเทศ ถึงแม้จะมีการล้อเลียนประเทศของตนว่าไม่มีเอกลักษณ์ก็ตาม ที่เป็นเช่นนี้ได้ นั้นเป็นเพราะการวางรากฐานทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะของประชากรที่พึงประสงค์ ที่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบของประเทศ ที่ต้องการสร้างพลเมืองของประเทศให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ที่ต้องการสร้างประเทศแคนาดาให้มีความเป็นชาติของตนเอง

คุณธรรม จริยธรรมที่เป็นคุณลักษณะเด่นของคนแคนาดา คือ เรื่องความเสมอภาค ความเท่าเทียมกัน การไม่แบ่งแยก การไม่กีดกันทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม เพศ และวัย การให้เกียรติเพื่อนมนุษย์ไม่ว่าเพศใด วัยใด อย่างเท่าเทียมกัน การปฏิบัติต่อตนเอง และการปฏิบัติต่อผู้อื่น เสมือนทุกคนเป็นผู้มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีเสมอกัน ซึ่งคุณธรรมข้อนี้ทำให้บุคคลมีความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในทุกๆ ด้าน คุณลักษณะประการต่อมา คือ การเป็นคนมีเหตุผล มีความอดทนอดกลั้นต่อการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ความมีระเบียบวินัย การเป็นสมาชิกที่เข้มแข็งมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคมอย่างจริงจังเพื่อส่งเสริมความมั่นคง ความรุ่งเรือง และการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ คนแคนาดามีความเชื่อมั่นในการมีส่วนร่วมของตนเองในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ จึงมีส่วนร่วมรับผิดชอบและร่วมปฏิบัติเพื่อนำสังคม และประเทศชาติไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การเห็นคุณค่าและการรักษาสีงแวดล้อม อันเนื่องจากสีงแวดล้อมของแคนาดา มีความเปราะบางอย่างยิ่ง ดังนั้น คนแคนาดาจึงให้ความสำคัญ มีความห่วงเห่น และความห่วงใยต่อสีงแวดล้อม ประชาชนแคนาดามีจิตสำนึกที่ดีและรับผิดชอบต่อสีงแวดล้อม เพราะต่างตระหนักดีว่า ถ้าสีงแวดล้อมทางธรรมชาติเสียไป ย่อมส่งผลต่อประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม

นอกจากนี้ คุณลักษณะที่ส่งเสริมให้ประเทศแคนาดามีความเจริญรุ่งเรืองอย่างรวดเร็ว คือ การเป็นคนใฝ่รู้ของคนแคนาดา การเห็นความสำคัญของการรู้หนังสือ และการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือและกลไกที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยจะเห็นได้ว่า คนแคนาดาถึงร้อยละ 80 มีการอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน นอกจากนี้คุณลักษณะสำคัญที่เป็นพื้นฐานของสังคมที่เข้มแข็ง คือ การเห็นคุณค่าของการมีสุขภาพดี คนแคนาดาส่วนใหญ่มีการดำเนินชีวิตที่คำนึงถึงการมีสุขภาพดี จะเห็นได้จากกรให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับคุณค่าของอาหารที่บริโภคชัดเจน ทุกคนเข้าใจข้อมูลที่ปรากฏ ปัจจุบันแคนาดามีการณรงค์ลดอาหารประเภทคาร์โบไฮเดรต เนื่องจาก คนแคนาดามีความเสี่ยงสูงที่จะเป็น โรคอ้วนสูง นอกจากเรื่องของโภชนาการแล้ว ยังเน้นเรื่องของการมีร่างกายที่แข็งแรง และการออกกำลังกาย คนแคนาดา

นิยมการออกกำลังกายโดย กีฬาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต เด็กที่เติบโตในแคนาดาทุกคนมีความสามารถด้านกีฬาอย่างน้อย 1 อย่าง แต่การเล่นกีฬานั้นเป็นการเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพมากกว่าเล่นกีฬาเพื่อการแข่งขัน โดยโรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้เล่นกีฬา โดยเป็นสมาชิกของชมรมกีฬาประเภทใดประเภทหนึ่ง และในบางมลรัฐ เช่น อัลเบอร์ทานั้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้นักเรียนต้องมีการออกกำลังกายหรือการเล่นกีฬาทุกวัน ซึ่งกีฬาที่เล่น หรือ การออกกำลังกายนั้นแตกต่างกันในแต่ละวัน ไม่ใช่กีฬาซ้ำเดิมเหมือนกันทุกวัน ตลอดภาคการศึกษา หรือตลอดปีการศึกษาเช่นเดียวกับประเทศไทย

คุณลักษณะต่างๆ เหล่านี้ได้รับการพัฒนาและส่งเสริมจากการกำหนดนโยบายและการวางแผนอย่างเป็นระบบของรัฐบาลแคนาดา ที่ต้องการสร้างประชากรของชาติให้มีคุณลักษณะดังกล่าว จากการที่รัฐบาลได้กำหนดวิสัยทัศน์ของประเทศว่า “Canada for all” หมายถึงแคนาดาเป็นสถานที่หรือประเทศสำหรับทุกคน ซึ่งรัฐบาลได้ดำเนินการโดยการไม่แบ่งแยกความแตกต่างระหว่างกลุ่มคนที่มีรากเหง้าทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และเมื่อกำหนดนโยบายแล้วได้มีการวางแผนและดำเนินการอย่างเป็นระบบ ที่สำคัญคือ มีความต่อเนื่อง มีการกำกับ ควบคุม ติดตามผลงาน และเหนืออื่นใด คือ มีการประสานความเข้าใจ ความร่วมมือ และการดำเนินงานที่ชัดเจนระหว่างหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในทุกระดับ ทุกฝ่ายมีความชัดเจนในส่วนรับผิดชอบในเรื่องนั้นชัดเจนในขั้นตอนการดำเนินการ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริม ให้ความมั่นใจแก่ผู้ปฏิบัติงานตลอดจนประชาชนผู้รับและใช้บริการนั้น

บทเรียนที่น่าสนใจยิ่งอีกประการหนึ่งคือ การให้ความสำคัญแก่เด็กและเยาวชนแคนาดาเชื่อมั่นและให้ความสำคัญว่า ประชากรกลุ่มนี้ คือ ผู้ที่จะเติบโตเป็นสมาชิกที่เข้มแข็งของประเทศ แคนาดามีคำขวัญว่า “Our children are our future” เด็กของเรา คือ อนาคตของเรา ถ้าเราต้องการพัฒนาเด็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เราต้องให้ความสำคัญในการดูแลการเอาใจใส่ให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นมีชีวิตที่มีความสุข มีความมั่นคง มีความปลอดภัย และรู้สึกถึงการมีคุณค่า ทั้งนี้รัฐบาลได้มีการจัดเตรียมเรื่องนี้อย่างรอบคอบ ดำเนินการโดยใช้การจัดการศึกษาทุกระบบและทุกรูปแบบ เพื่ออบรม ชัดเกล้า และพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยตรง แต่มีการเตรียมบทบาทของผู้ปกครองในการเลี้ยงดูบุตรหลาน การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีเวลาในการเลี้ยงดูบุตรหลานของตน การออกกฎหมายที่ป้องกันการละเมิดสิทธิและทำร้ายเด็ก

แคนาดาใช้การศึกษาทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะการศึกษาอย่างเป็นทางการ ไม่เป็นทางการ หรือการศึกษาตามอัธยาศัยในการพัฒนาพลเมืองของประเทศทุกกลุ่ม วัย เพศ ในทุกเรื่อง และนี่เป็นเหตุผลสำคัญที่แคนาดามุ่งพัฒนาประชาชนให้มีความรู้หนังสือและความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อใช้เป็นเครื่องมือของประชาชนในการแสวงหาความรู้และข้อมูลและการให้การศึกษาแก่ประชาชน

นอกจากนี้ งบประมาณและกฎหมายเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของรัฐบาล ประกอบกับการเป็นสังคมนิยมรัฐที่เปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบอย่างโปร่งใส และการเป็นแบบอย่างของรัฐ ซึ่งหมายความว่า ในการดำเนินการเรื่องใดๆ ก็ตามที่รัฐต้องการให้ประชาชนปฏิบัติ รัฐจะต้องปฏิบัติเป็นแบบอย่างก่อนเสมอ และท้ายสุดนี้ยังพบว่า การดำเนินการกิจกรรมใดๆ นั้นต้องสอดคล้องกับนโยบายที่มีพื้นฐานมาจากการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจน ก่อนที่จะกำหนดมาเป็นนโยบายสำหรับประเทศ

นี่คือบทเรียนสำคัญจากประเทศแคนาดาที่สะท้อนการสร้างคนให้มีคุณธรรม จริยธรรมที่สังคมพึงประสงค์

บทที่ 1 บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

แคนาดาเป็นประเทศที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 2 ของโลก ตั้งอยู่ในเขตอาร์คติก จึงทำให้แคนาดามีภูมิอากาศที่หนาวเย็นตลอดทั้งปี พื้นที่ครึ่งหนึ่งของประเทศปกคลุมด้วยน้ำแข็ง พื้นที่อีกส่วนหนึ่งเป็นเทือกเขาที่มีขนาดใหญ่ และถูกกำหนดให้เป็นเขตอุทยานแห่งชาติ จากประวัติศาสตร์แสดงให้เห็นว่าประเทศแคนาดาใช้เวลาเพียง 125 ปี ในการสร้างและพัฒนาประเทศ จนกระทั่งได้รับการจัดอันดับให้เป็นประเทศพัฒนาอันดับหนึ่งของโลกโดยองค์การสหประชาชาติ อีกทั้งยังเป็นประเทศที่ร่วมก่อตั้งกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม G-7 หรือ ปัจจุบันคือ G-8 นอกจากนี้ ประเทศแคนาดายังมีลักษณะที่เด่นชัดคือ มีภาษาราชการ 2 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศส ซึ่งสะท้อนถึงวัฒนธรรมที่แตกต่างอย่างน้อย 2 วัฒนธรรม ขณะเดียวกัน ในช่วงระยะหลัง ประมาณ 20-30 ปีที่ผ่านมา ประเทศแคนาดายังมีกลุ่มคนที่อพยพเคลื่อนย้ายเข้าไปตั้งถิ่นฐานในประเทศอีกเป็นจำนวนมากทำให้มีความแตกต่างด้านเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ แต่แคนาดายังคงเป็นประเทศที่มีความสงบสุข มีการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขทั้งกับคนชนชาติเดิมของประเทศ (First Nation People) และ ผู้อพยพใหม่ นอกจากนี้แคนาดายังเป็นประเทศที่มีปัญหาอาชญากรรม และปัญหาเสพติดคน้อยมาก เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ประเทศแคนาดามีกระบวนการหล่อหลอมบุคคลเช่นไร จึงสามารถสร้างความเป็นปึกแผ่นทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จนเป็นประเทศพัฒนาอันดับหนึ่งของโลก ตามเกณฑ์ที่องค์การสหประชาชาติใช้ในการจัดอันดับระดับการพัฒนาประเทศ อันได้แก่ ภาวะสุขภาพ หรือ อายุขัยเฉลี่ยของประชากร อัตราการรู้หนังสือและระยะเวลาที่อยู่ในสถานศึกษาของประชากร ซึ่งการที่แคนาดามีการพัฒนาประเทศจนอยู่ในระดับแนวหน้า และพลเมืองมีภาวะสุขภาพที่ดีได้นั้น คุณภาพของประชากร คือปัจจัยสำคัญ ซึ่งคุณภาพของประชากรนั้นเกี่ยวข้องกับตรงกับการเป็นบุคคลที่มีความรู้ ใส่ใจกับการแสวงหาความรู้ และความมีวินัย ด้วยเหตุผลดังกล่าว แคนาดาจึงเป็นประเทศที่มีความน่าสนใจ ซึ่งนอกจากจะมีเอกลักษณ์และลักษณะการพัฒนาประเทศที่โดดเด่นแตกต่างจากประเทศอื่นแล้ว แคนาดายังมีกระบวนการปลูกฝังและพัฒนาประชากรของประเทศที่ส่งผลต่อการสร้าง และการพัฒนาประเทศให้มีเอกลักษณ์และความโดดเด่นดังกล่าวอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์

เพื่อรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ เอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเทศแคนาดา เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ใช้หล่อหลอมบุคคลให้คุณสมบัติที่บ่งถึงเอกลักษณ์ที่เด่นชัดของประเทศแคนาดา โดยครอบคลุมพัฒนาการในด้านต่างๆ ในแต่ละช่วงวัย

3. เป้าหมาย

เพื่อต้องการความรู้ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ใช้หล่อหลอมบุคคลให้มีคุณสมบัติที่บ่งถึงเอกลักษณ์และลักษณะที่เด่นชัดของประเทศแคนาดาที่ ครอบคลุมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในแต่ละช่วงวัย

4. วิธีการดำเนินงาน

ในการศึกษาครั้งนี้ มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลจากผลการศึกษา งานวิจัย เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ในการหล่อหลอมบุคคลให้มีคุณสมบัติที่บ่งถึงเอกลักษณ์และลักษณะที่เด่นชัดของประเทศแคนาดา วิเคราะห์สังเคราะห์ และเรียบเรียงผลการศึกษาเพื่อสะท้อนให้เห็นคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ที่ใช้หล่อหลอมบุคคลให้มีคุณสมบัติที่บ่งถึงเอกลักษณ์และลักษณะที่เด่นชัดของประเทศแคนาดา ที่ครอบคลุมพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ในแต่ละช่วงวัย

2. ประชุมผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับประเทศแคนาดาเพื่อตรวจสอบและยืนยันผลการศึกษา นำเสนอคุณลักษณะและ กระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมสำหรับคนไทย รวมทั้งข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานที่นำไปสู่ความสำเร็จสำหรับประเทศไทย ต่อที่ประชุม

3. ประมวลผลข้อมูลการศึกษาจาก เอกสารการประชุม เพื่อนำมาสู่ข้อสรุป และการเสนอผลการวิจัยนี้

5. การนำเสนอผลการศึกษา

การนำเสนอผลการศึกษานี้ แบ่งเป็น 7 ส่วนหลักๆ ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ทำความรู้จักประเทศแคนาดา
- ส่วนที่ 2 วิวัฒนาการของประเทศที่มีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์
- ส่วนที่ 3 ลักษณะคุณธรรม และจริยธรรมของคนแคนาดา
- ส่วนที่ 4 บทบาทของสถาบันครอบครัว
- ส่วนที่ 5 บทบาทของสถาบันการศึกษา
- ส่วนที่ 6 บทบาทของรัฐบาล
- ส่วนที่ 7 บทเรียนจากประเทศแคนาดา

บทที่ 2 ทำความรู้จักประเทศแคนาดา

แคนาดา เป็นประเทศที่มีลักษณะพิเศษ ทั้งทางด้านภูมิศาสตร์ ด้านสังคมและวัฒนธรรม กล่าวคือ ทางด้านภูมิศาสตร์ประเทศแคนาดาตั้งอยู่ในทวีปอเมริกาเหนือ บริเวณแถบขั้วโลกเหนือ เขตอาร์คติก มีพื้นที่กว้างใหญ่ถึง 10 ล้านตารางกิโลเมตรจัดเป็นประเทศที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลกรองจากประเทศรัสเซีย ในทางตรงข้ามกับพื้นที่ของประเทศ แคนาดากลับเป็นประเทศที่มีประชากรเบาบาง จำนวนเพียง 30 ล้านคน และ เมื่อคิดค่าความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ยมีเพียง 3.3 คนต่อตารางกิโลเมตร แคนาดาจึงจัดเป็นประเทศที่มีความหนาแน่นของประชากรน้อยที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง ทางด้าน สังคมและวัฒนธรรม แคนาดาเป็นประเทศที่ประกอบด้วยประชากรที่มีความแตกต่างทางชาติพันธุ์สูงสุด เนื่องจากมีผู้อพยพที่มาจากเกือบทุกชนชาติที่มีอยู่ในโลกนี้ แคนาดามีภาษาราชการ 2 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศส ซึ่งเป็นผลมาจากกลุ่มประชากรที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเมื่อแรกเริ่มการก่อตั้งประเทศ ที่เดินทางมาจากประเทศอังกฤษ และประเทศฝรั่งเศส

ความพิเศษของประเทศแคนาดาที่น่าทึ่งคือ แคนาดาใช้เวลาเพียงประมาณ 125 ปี ในการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศอันดับหนึ่งของโลก จากการจัดอันดับโดยองค์การสหประชาชาติเมื่อช่วงทศวรรษ 1990's โดยตัวบ่งชี้หลักที่ใช้ในการพิจารณาการจัดอันดับการพัฒนาของประเทศ คือ อัตราการรู้หนังสือ อายุขัยเฉลี่ยของประชากร มาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชน อัตราการเกิดอาชญากรรม ร่วมกับตัวบ่งชี้อื่นๆ รวมทั้งหมดประมาณ 200 ตัวบ่งชี้ นอกจากนี้ ในแต่ละปีที่มีการจัดเมืองน่าอยู่ของโลกเพื่อการท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากมาตรฐานการดำรงชีวิต ความสะอาดด้านสุขลักษณะ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มักพบเสมอว่า มีเมืองของประเทศแคนาดา ติดอยู่ใน 10 อันดับแรกของเมืองน่าอยู่อย่างน้อย 2-3 เมืองเสมอ เช่น เมืองโตรอนโต เมืองแวนคูเวอร์ เป็นต้น แต่จากรายงานผลการสำรวจของบริษัท AC Nielson (2548) ที่สนับสนุนโดยหอการค้าไทย-แคนาดา กลับพบว่า คนไทยรู้จัก และมีความรู้เกี่ยวกับประเทศแคนาดาในระดับที่น้อยมาก กล่าวคือ มีคนไทยเพียงแค่อ้อยละ 1 เท่านั้นที่รู้จักประเทศแคนาดา และเมื่อสอบถามความรู้เกี่ยวกับประเทศแคนาดา พบว่า สิ่งที่คนไทยรู้จักเกี่ยวกับประเทศแคนาดานั้นเป็นเพียงความรู้ด้านภูมิศาสตร์ ที่รับรู้มาจากบทเรียนในหลักสูตรการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียง คือ น้ำตกไนแองการ่า ชื่อเมืองหลวงของประเทศ คือ ออตตาวา ตั้งอยู่ในมลรัฐออนตาริโอ และ ชื่อเมืองขนาดใหญ่

ของประเทศที่เป็นที่รู้จักทั่วโลก ได้แก่ เมืองแวนคูเวอร์ในมลรัฐบริติชโคลัมเบีย เมืองโตรอนโตในมลรัฐออนตาริโอ และเมืองมอนทรีออลในมลรัฐควิเบค

ภาพน้ำตกในแองการ่า สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียงของประเทศแคนาดา

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

แคนาดาเป็นประเทศที่มีภูมิประเทศสวยงามยิ่งประเทศหนึ่ง ส่งผลให้เป็นประเทศยอดนิยมของนักท่องเที่ยวทั่วโลก กล่าวกันว่า การทัศนศึกษาในประเทศแคนาดาจะช่วยให้เข้าใจภูมิศาสตร์โลกชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะ แคนาดาเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางภูมิศาสตร์มากที่สุดประเทศหนึ่ง จากการที่ประเทศตั้งอยู่ในเขตอาร์คติก ด้านเหนือของประเทศจรดกับมหาสมุทรอาร์กติก ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งน้ำแข็ง (Tundra) ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของเทือกเขาร็อกกีที่ครอบคลุมอาณาบริเวณกว้างใหญ่จากทิศเหนือลงสู่ทิศใต้ทอดยาวสู่ประเทศสหรัฐอเมริกา และ ยังครอบคลุมพื้นที่กว้างใหญ่ ก่อให้เกิดลักษณะของพืชพรรณธรรมชาติเป็นป่าสนที่ครอบคลุมพื้นที่ในภาคตะวันตกของประเทศ นอกจากนี้ด้านตะวันตกของประเทศจะติดกับชายฝั่งทะเลมหาสมุทรแปซิฟิกทำให้มีลักษณะของพืชพรรณธรรมชาติเป็นป่าฝน (Rain forest) ถัดเข้ามาในแผ่นดินต่อจากเทือกเขาร็อกกีเป็นบริเวณทุ่งหญ้าแพรรี (Prairie) ที่ครอบคลุมพื้นที่ 2 มลรัฐ ได้แก่ อัลเบอร์ตา และซัสคัสเชวัน ต่อจากนั้นคือ มลรัฐมานิโตบาซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบ มีทะเลสาบจำนวนมากนับพันแห่ง และเป็นแหล่งประมงน้ำจืดที่สำคัญของประเทศ ต่อจากมลรัฐมานิโตบาเป็นมลรัฐออนตาริโอที่มีทะเลสาบใหญ่ทั้ง 5 แห่ง ซึ่งเป็นพรมแดนทางธรรมชาติระหว่างประเทศแคนาดากับประเทศสหรัฐอเมริกา ถัดไปเป็นมลรัฐควิเบค และโนวาสโกเชีย

ที่ติดกับมหาสมุทรแอตแลนติก แคนาดาจึงมีพื้นที่ชายฝั่งชายฝั่งทะเลจากมหาสมุทรแปซิฟิกถึงมหาสมุทรแอตแลนติก

แม้ว่าแคนาดาจะเป็นประเทศที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของโลก แต่พื้นที่ของประเทศ 10 ล้านตารางกิโลเมตรนั้น เกือบครึ่งหนึ่งถูกปกคลุมด้วยน้ำแข็งตลอดปี พื้นที่อีก 1 ใน 3 ของประเทศ เป็นเทือกเขาร็อกกีซึ่งเป็นเทือกเขาที่มีขนาดใหญ่และมีความยาวมากที่สุดในทวีปอเมริกาเหนือ พื้นที่อีก 1 ใน 3 จัดเป็นพื้นที่ป่าสงวนและเขตอนุรักษ์ พื้นที่ส่วนที่เหลือจึงเป็นพื้นที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ แคนาดายังเป็นประเทศที่มีความกว้างมาก กล่าวคือ เป็นประเทศที่มีชายฝั่งทะเลยาวที่สุด ถึง 243,792 กิโลเมตร ครอบคลุมถึง 6 เขตเวลาของโลก (time zone) นับจากฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติกถึงฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก

ภาพเทือกเขาร็อกกีที่ครอบคลุมบริเวณกว้างใหญ่ถึง 1 ใน 3 ของประเทศ และภูมิประเทศของมลรัฐบริติชโคลัมเบีย ซึ่งมีภูมิประเทศติดกับชายฝั่งทะเล มีเทือกเขาร็อกกี เป็นพื้นที่ส่วนใหญ่

ด้วยเหตุที่ประเทศแคนาดามีความหลากหลายทางภูมิศาสตร์ อีกทั้งมีอากาศที่หนาวเย็นรุนแรง จึงส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อธรรมชาติ และการแพร่กระจายของพืชพันธุ์

ในทางกลับกันอากาศก็ได้รับอิทธิพลจากธรรมชาติ ด้วยลักษณะของภูมิประเทศ และภูมิอากาศดังกล่าว ส่งผลให้สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของประเทศมีความประหลาดมาก ดังนั้น ประเทศแคนาดาจึงให้ความสำคัญต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เป็นอย่างมาก มีการกำหนดเขตอุทยานถึง 39 แห่งทั่วประเทศ นอกจากนี้แต่ละมลรัฐและ เขตการปกครองยังมีการกำหนดเขตอุทยาน เขตสัตว์ป่า และเขตสงวนระบบนิเวศและ ทรัพยากรธรรมชาติ อีกกว่า 200 แห่งทั่วประเทศ

ภาพภูมิประเทศของมลรัฐอัลเบอร์ตาประกอบด้วยเทือกเขาร็อกกี ธารน้ำแข็ง และป่าสน

ลักษณะภูมิอากาศ

จากตำแหน่งที่ตั้งของประเทศแคนาดาที่อยู่บริเวณขั้วโลกเหนือ ในเขตอาร์คติก ทำให้แคนาดามีอากาศที่ค่อนข้างรุนแรง และหนาวเย็นเกือบตลอดทั้งปี มีฤดูหนาวที่ยาวนานและหนาวจัด มีช่วงฤดูร้อนค่อนข้างสั้น มี 4 ฤดูที่ภูมิอากาศมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน คือ ฤดูหนาว ฤดูใบไม้ผลิ ฤดูร้อน และฤดูใบไม้ร่วง นอกจากนี้ อากาศในแต่ละภูมิภาคยังมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน เช่น ทางตะวันตกของประเทศ ในฤดูร้อนมีอากาศที่สบาย ในฤดูหนาวมีฝนตกเกือบตลอดเวลา ส่วนทางภาคกลางตอนใต้ แถบทุ่งหญ้าแพรรี่ ในฤดูหนาวอากาศจะหนาวจัดอุณหภูมิลดลงถึง 40 องศาเซลเซียส ได้จุดเยือกแข็งหรือต่ำกว่านั้น ส่วนฤดูร้อนแม้จะเป็นเวลาสั้นๆ แต่อากาศร้อนจัดอุณหภูมิสูงถึง 30 องศาเซลเซียส เป็นต้น

ภาพลักษณะภูมิอากาศของเขตปกครองอิสระ นูนาวุต ซึ่งมีพื้นที่อยู่ทางตอนเหนือของประเทศ แถบบริเวณขั้วโลกเหนือ ทำให้มีอากาศหนาวเย็นรุนแรงตลอดทั้งปี

ภาพลักษณะภูมิอากาศทางภาคกลางตอนใต้ ของประเทศแคนาดาที่
ลักษณะภูมิอากาศจะหนาวเย็นรุนแรงในฤดูหนาว

ทรัพยากรธรรมชาติ

จากสภาพภูมิศาสตร์ ของประเทศแคนาดา ที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ และมีความหลากหลาย ในแต่ละพื้นที่ของประเทศทำให้มีทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตาม ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานสำคัญให้กับเศรษฐกิจของประเทศ ได้แก่ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ ทอง ถ่านหิน ทองแดง แร่เหล็ก นิกเกิล โพแทช ยูเรเนียม สังกะสี ป่าไม้

ภาพภูมิประเทศของเขตปกครองอิสระนอร์คเวสต์ ซึ่งมีอุตสาหกรรมที่สำคัญคือการทำเหมืองแร่เพชร

ภาพภูมิประเทศของมลรัฐบริติชโคลัมเบีย ที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญคือป่าไม้ประเภท
ป่าสน ทำให้เกิดอุตสาหกรรมโรงงานเยื่อกระดาษและการแปรรูปไม้

ระบบสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

เนื่องจากแคนาดาเป็นประเทศที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ถึง 10 ล้านตารางกิโลเมตร แต่มีประชากรเพียง 30 ล้านคน ดังนั้นแคนาดาจึงมีนโยบายที่เปิดโอกาสให้มีการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศได้มากขึ้น ส่งผลให้ลักษณะประชากรแคนาดา มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและชนชาติสูงมาก จนได้ชื่อว่าเป็น ดินแดนของผู้อพยพ (Land of Immigrants) จากจำนวนประชากรของประเทศ 30 ล้านคนนั้นประกอบด้วยบุคคลที่มีเชื้อชาติอื่นๆ นอกเหนือจากอังกฤษและฝรั่งเศส ซึ่งเป็นผู้ที่ถือกำเนิดในแคนาดา ถึงร้อยละ 42 หรือประมาณ 11 ล้านคน

อาจกล่าวได้ว่า ประชากรของประเทศแคนาดาส่วนใหญ่เป็นผู้อพยพย้ายถิ่นมาอาศัยร่วมกับชนพื้นเมืองดั้งเดิม โดยในระยะแรกกลุ่มผู้อพยพจะมาจากประเทศในยุโรป คือ สหราชอาณาจักร และ ฝรั่งเศส จึงเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ประเทศแคนาดามีภาษาราชการ 2 ภาษา คือ ภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศส และปรากฏวัฒนธรรมของสองชาตินี้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ ประชากร 3 ใน 4 ของประชากรทั้งประเทศ ใช้ภาษาอังกฤษ และที่เหลืออีก 1 ใน 4 ของจำนวนประชากรจะใช้ภาษาฝรั่งเศส ซึ่งประชากรกลุ่มนี้ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในมลรัฐควิเบค

ภาพลักษณะความเป็นอยู่ของชนพื้นเมืองดั้งเดิมในมลรัฐซัสคาตเชวาน

ภาพเมืองควิเบค ในมณฑลควิเบค จากภาพเป็นแนวกำแพงป้องกันเมืองเก่า ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ในเมืองนี้ใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นหลัก

ต่อมาภายหลัง ช่วงหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 กลุ่มประชากรจึงเป็นผู้อพยพจากกลุ่มประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป และในช่วงท้ายสุดในศตวรรษที่ 20 ผู้อพยพกลุ่มใหม่จะมาจากประเทศในแถบทวีปเอเชียเป็นหลัก ดังจะเห็นได้จากในเมืองขนาดใหญ่ เช่น แวนคูเวอร์ และโตรอนโต จัดว่าเป็นเมืองที่มีผู้อพยพย้ายถิ่นจำนวนมาก และเป็นชนกลุ่มน้อยที่ชัดเจนคือ มีจำนวนถึง 1 ใน 3 ของประชากรในเมืองนั้น นอกจากนี้ยังพบว่าใน 2 เมืองนี้ มีนักเรียน 1 ใน 5 คนเป็นผู้อพยพกลุ่มใหม่ โดยที่เมืองแวนคูเวอร์มีประชากรถึงร้อยละ 61 พูดภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ หรือ ภาษาฝรั่งเศส และใช้ภาษาอื่นในครอบครัว สำหรับเมืองโตรอนโตนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นเมืองที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมสูงที่สุดในโลก เพราะพบว่ามีคนกลุ่มน้อยที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม หรือ กลุ่มชาติพันธุ์รวมแล้วถึง 80 กลุ่ม และมีการใช้ภาษาต่างๆ กว่า 100 ภาษา

การที่แคนาดาเป็นประเทศของผู้อพยพย้ายถิ่น (Land of immigrants) ทำให้อาจกล่าวได้ว่า ลักษณะเช่นนี้คือ สิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของประเทศ ด้วยเหตุที่ประชากรของประเทศประกอบด้วยกลุ่มชนจากส่วนต่างๆ ของโลก แคนาดาจึงตั้งวิสัยทัศน์ของประเทศไว้ว่า *แคนาดาสำหรับทุกคน (Canada for All)* ทั้งนี้เพื่อสร้างความรู้สึกในการเป็นเจ้าของประเทศของประชาชนทุกคนว่า แคนาดาเป็นของประชาชนทุกคนโดยไม่แบ่งแยกกลุ่มผู้อพยพว่าจะมาก่อนหรือหลัง ไม่แบ่งแยกผิว ไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ ไม่แบ่งแยกศาสนา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ลักษณะดังกล่าวกลายเป็นลักษณะเด่นของแคนาดา

นั่นคือ การยอมรับวัฒนธรรมที่แตกต่างและหลากหลาย และรวมมาเป็นส่วนหนึ่งของ วัฒนธรรมของประเทศ ดังนั้น จึงทำให้เกิดคำกล่าวที่ว่า “ประเทศแคนาดาไม่มีวัฒนธรรม ของตนเอง”

ภาพ จตุรัสกลางแสดงสัญลักษณ์ของ 11 มลรัฐ และ 3 เขตการปกครองพิเศษ ซึ่งแสดงถึงความ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทุกมลรัฐในประเทศแคนาดา ตั้งอยู่ในเมืองหลวงออกตาวา มลรัฐออนตาริโอ

ด้านความปลอดภัย แม้ว่าประชากรของประเทศ ประกอบด้วยคนจากหลายชาติพันธุ์ ก็ตาม แต่ด้วยการให้ความสำคัญที่เท่าเทียมกันโดยไม่เลือก สีผิว ภาษา ศาสนา และ วัฒนธรรม แคนาดาจึงเป็นประเทศที่มีความสงบสุข มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีอัตราการเกิดอาชญากรรมต่ำ จากสถิติของประเทศแคนาดาแสดงให้เห็นว่า ระหว่าง ช่วงปี 1990-1997 อัตราการเกิดอาชญากรรมในประเทศลดลงถึงร้อยละ 5 ต่อปี นอกจากนี้ พบว่า อัตราการเกิดอาชญากรรมมีน้อยกว่าร้อยละ 1 ของรายงานความรุนแรงที่เกิดขึ้นใน ประเทศ สิ่งเหล่านี้เป็นผลมาจากการที่แคนาดามีกฎหมายเกี่ยวกับการก่ออาชญากรรม ที่เข้มงวด และที่สำคัญคือ การไม่อนุญาตให้มีการพกพาอาวุธปืน

ด้านความเป็นอยู่ แคนาดาเป็นประเทศที่มีมาตรฐานการดำรงชีพเป็นอันดับ 6 ของโลก ซึ่งพิจารณาจากการที่ประชากรถึง ร้อยละ 65 ของประเทศมีบ้านพักอาศัยของตนเอง ประชากรมีอายุขัยเฉลี่ยสูง โดยที่ประชากรเพศชายมีอายุขัยเฉลี่ย 75.6 ปี และเพศ หญิงมีอายุขัยเฉลี่ย 81.7 ปี

เศรษฐกิจ

ประเทศแคนาดาเป็นประเทศสมาชิก ที่ร่วมก่อตั้งกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมของโลก (G-7) ซึ่งปัจจุบันคือกลุ่ม G-8 มีคนจำนวนน้อยที่ทราบว่า แคนาดาเป็นประเทศชั้นนำทางด้านอุตสาหกรรมซึ่งมีสินค้าส่งออกและอุตสาหกรรมหลักของประเทศที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามพื้นที่ของประเทศ อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมหลักที่สำคัญของประเทศ ได้แก่ อุตสาหกรรมรถยนต์ และอะไหล่ยนต์ อุตสาหกรรมเครื่องจักรกลและเครื่องมือหนัก โดยเฉพาะการผลิตที่เป็นเทคโนโลยีขั้นสูง นอกจากนี้ แคนาดายังเป็นประเทศชั้นนำทางด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านวิศวกรรมโทรคมนาคม โดยเฉพาะเทคโนโลยีด้านอวกาศและการขนส่ง โดยเฉพาะระบบการขนส่งในเมืองขนาดใหญ่ อย่างรถไฟใต้ดิน (light rail train) ตัวอย่างบริษัทที่มีชื่อเสียงทางเทคโนโลยีการสื่อสาร คือ เทลโกลบ แคนเทค เคเบิล (Teleglobe Cantec Cable) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่วางสายเคเบิลความเร็วสูงได้สมมุติเป็นแห่งแรกของโลก นอกจากนี้ยังเป็นประเทศผู้นำทางอุตสาหกรรมรถยนต์ และการผลิตที่เป็นเทคโนโลยี ขั้นสูงแล้ว ยังมีอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น อุตสาหกรรมเยื่อไม้และกระดาษ อุตสาหกรรมผลิตเหล็กและเหล็กกล้า อุตสาหกรรมผลิตเครื่องมือ เครื่องจักร ในโรงงานอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมเหมืองแร่ อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและก๊าซธรรมชาติ อุตสาหกรรมป่าไม้ นอกจากนี้การมีเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรมที่เด่นชัดแล้ว แคนาดายังมีเศรษฐกิจภาคการเกษตร การทำประมง การปศุสัตว์ และกสิกรรม และจากการที่แคนาดาเป็นประเทศที่มีภูมิทัศน์และธรรมชาติที่สวยงาม สิ่งแวดล้อมที่สะอาด จึงส่งผลให้มีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นเศรษฐกิจหลักในภาคบริการของประเทศอีกด้วย

การที่ประเทศแคนาดามีความหลากหลายทางภูมิศาสตร์ ทำให้ในแต่ละภูมิภาคของประเทศมีลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันไป แถบชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกเป็นเขตป่าฝน ซึ่งเป็นดินแดนต้นกำเนิดของเทือกเขาร็อกกี และทุ่งหญ้าแพรรี ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจของภูมิภาคนี้เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติประเภทป่าไม้ การเกษตร การประมง เชื้อเพลิง เหมืองแร่และอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ส่วนด้านชายฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติก มีอากาศที่หนาวเย็นกว่าจึงเน้นการทำประมง ป่าไม้ เหมืองแร่ อุตสาหกรรมรถยนต์ อาหาร และเครื่องคิม เป็นต้น

ลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจในแต่ละภูมิภาคของประเทศแคนาดาก็จะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันในแต่ละมลรัฐ ซึ่งมีรายละเอียดเพิ่มเติมดังนี้

ด้านตะวันตกของประเทศ ซึ่งประกอบด้วยมลรัฐบริติชโคลัมเบีย อัลเบอร์ตา ซัสคาเชวาน และมานิโตบา มีภูมิประเทศติดต่อกับชายฝั่งทะเล โดยมีเทือกเขาร็อกกี

วางทอดตัวเป็นแนวยาวตลอดพื้นที่ ทำให้ลักษณะพืชพรรณธรรมชาติส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นป่าสนและป่าสน เชื่อมต่อพื้นที่ด้วยทุ่งหญ้าแพรรีที่กว้างใหญ่ครอบคลุมพื้นที่เกือบ 3 มลรัฐ อีกทั้ง มีพื้นที่ตอนเหนือติดกับเขตอาร์คติก ทำให้มีลักษณะภูมิอากาศแบบไทกาที่อุดมไปด้วยทรัพยากรป่าไม้ ประเภทป่าสน กิจกรรมทางเศรษฐกิจในภูมิภาคแถบนี้จึงเป็นอุตสาหกรรมประเภทการทำเยื่อกระดาษ การแปรรูปไม้ ส่วนพื้นที่ดิคชายฝั่งทะเลที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำเฟรเซอร์นั้น มีอุตสาหกรรมประมงที่เด่นชัด โดยเฉพาะการเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาแซลมอนขนาดใหญ่ของประเทศ

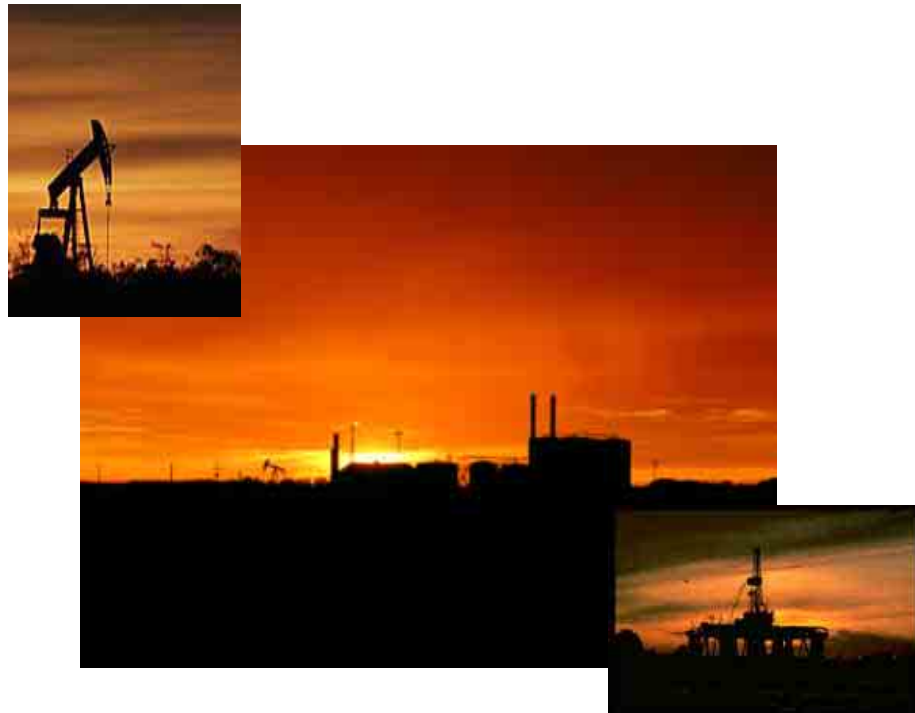
ภาพ ภูมิประเทศของมลรัฐบริติชโคลัมเบีย มีพื้นที่ตอนเหนือติดกับเขตอาร์คติก (ภาพบนซ้าย) ทำให้อุดมไปด้วยป่าสน (ภาพบนขวา) และเชื่อมต่อพื้นที่ด้วยทุ่งหญ้าแพรรีที่กว้างใหญ่ (ภาพล่าง)

สำหรับมลรัฐอัลเบอร์ตา ซึ่งอยู่ติดกับมลรัฐบริติชโคลัมเบีย มีพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นปลายสุดของเทือกเขาร็อกกีที่ทอดตัวผ่านในส่วนของประเทศแคนาดา มีทรัพยากรป่าไม้

ประเภทไม้สน และพื้นที่ราบที่เรียกว่า ทุ่งหญ้าแพรรี แม้อ่อนเหนือของพื้นที่ค่อนข้างแห้งแล้ง แต่ก็อุดมไปด้วยแหล่งทรัพยากรน้ำมันขนาดใหญ่ของประเทศ ดังนั้น กิจกรรมทางเศรษฐกิจของมลรัฐอัลเบอร์ตา จึงเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้ผลผลิตจากป่าไม้ น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ เช่น อุตสาหกรรมการแปรรูปไม้ ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี และพลาสติก นอกจากนี้ยังมี อุตสาหกรรมด้านเทคโนโลยีขั้นสูง ได้แก่ การผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งและเทคโนโลยีในด้านอวกาศ

ภาพการขนส่งสินค้าทางการเกษตร โดยทางรถไฟเป็นหลักของมลรัฐอัลเบอร์ตา ซึ่งพื้นที่เกษตรกรรมส่วนใหญ่จะอยู่ติดกับทางรถไฟที่พาดผ่านบริเวณที่เป็นทุ่งหญ้าแพรรี

ภาพแทนขุดเจาะน้ำมันในบริเวณทุ่งหญ้าแพรรี ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมหลักที่ทำรายได้ให้แก่มลรัฐอัลเบอร์ตา

ภาพภูมิประเทศของมลรัฐอัลเบอร์ตาซึ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นปลายสุดของเทือกเขาร็อกกี ประกอบด้วยทรัพยากรป่าไม้ ประเภทไม้สน ไม้ผลัดใบ

ถัดจากมลรัฐอัลเบอร์ตา คือ มลรัฐซัสคาตเชวาน พื้นที่ส่วนใหญ่ยังเป็นทุ่งหญ้าแพรรีที่ต่อเนื่องมาจากมลรัฐอัลเบอร์ตา ดังนั้น กิจกรรมทางเศรษฐกิจของมลรัฐนี้จึงเป็นผลผลิตด้านเกษตรกรรม ประเภท ข้าวสาลี ป่าไม้ ประเภท ไม้เนื้ออ่อน นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งของอุตสาหกรรมปิโตรเคมี และก๊าซธรรมชาติ อุตสาหกรรมเหมืองแร่ประเภท ยูเรเนียม ถ่านหิน รวมทั้งเป็นแหล่งอุตสาหกรรมการก่อสร้าง และการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ

ภาพภูมิประเทศมลรัฐซัสคาตเชวาน ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ยังเป็นทุ่งหญ้าแพรรี
เศรษฐกิจที่สำคัญคือ การเกษตรกรรม

มลรัฐต่อมา คือ มลรัฐมานิโตบา (Manitoba) ซึ่งมีพื้นที่ราบส่วนใหญ่เป็นทุ่งหญ้าแพรรีและทะเลสาบ โดยกิจกรรมทางเศรษฐกิจของมลรัฐได้แก่ อุตสาหกรรมเสื้อผ้า การแปรรูปไม้ อุตสาหกรรมด้านโลหะภัณฑ์ประเภทนิกเกิล ทองแดง สังกะสี และการประมงน้ำจืด เป็นต้น

ภาพภูมิประเทศของมลรัฐมานิโตบา ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบ
เป็นที่ตั้งของเมืองและโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ

ทางด้านตะวันออก ซึ่งประกอบด้วย มลรัฐออนตาริโอ คิวเบค โนวาสโกเชีย นิวบรันสวิก ปรินซ์เอ็ดเวิร์ดไอส์แลนด์ นิวฟาวด์แลนด์และลาบราดอร์ จะมีลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างหลากหลาย พื้นที่ส่วนใหญ่ของมลรัฐออนตาริโอและ คิวเบค เป็นพื้นที่ราบลุ่มที่ต่อเนื่องมาจากมลรัฐมานิโตบา จะมีลักษณะภูมิอากาศที่ลดความรุนแรงลง และจากการมีทะเลสาบขนาดใหญ่ทั้ง 5 ที่เป็นเขตแดนระหว่างแคนาดากับสหรัฐอเมริกา ทำให้พื้นที่บริเวณนี้เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำเกษตรและเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย ประชากรของประเทศจึงอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่นในบริเวณดังกล่าว ลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ การทำเกษตรกรรม การทำฟาร์มเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะสัตว์ปีกเพื่อผลิตเนื้อสัตว์สำหรับการบริโภคภายในประเทศ และส่งออกยังต่างประเทศ สำหรับด้านกิจกรรมได้แก่ การปลูกข้าวโพด ผัก ผลไม้ การทำเหมืองแร่ ได้แก่ ทอง นิกเกิล ทองแดง ยูเรเนียม และสังกะสี และที่สำคัญ คือเป็นแหล่งโรงงานอุตสาหกรรมรถยนต์ โดยเฉพาะในมลรัฐออนตาริโอ

สำหรับมลรัฐคิวเบคนั้น เศรษฐกิจของมลรัฐ เป็นอุตสาหกรรมการผลิตด้านการเกษตร อุตสาหกรรมด้านป่าไม้ อุตสาหกรรมกระดาษและสิ่งพิมพ์ อุตสาหกรรมเหมืองแร่ประเภท อะลูมิเนียม เหล็ก นอกจากนี้ยังมีอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูง เช่น อุปกรณ์ควบคุมการบินทางอากาศ ซอฟต์แวร์ และรถไฟใต้ดิน

ภาพแสดงเศรษฐกิจสำคัญของมลรัฐควิเบก(ภาพบน) มลรัฐออนตาริโอ(ภาพล่าง) ซึ่งส่วนใหญ่จะทำไร้เกษตรกรรมขนาดใหญ่ เนื่องจากมีพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำการเกษตร

พื้นที่ถัดจากมลรัฐควิเบกได้แก่ มลรัฐโนวาสโกเชีย นิวบรันสวิก ปรินซ์เอ็ดเวิร์ด ไอแลนด์ นิวฟาวด์แลนด์และลาบราดอร์ ซึ่งมีพื้นที่ติดชายฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติก และเป็นเกาะขนาดใหญ่ ดังนั้น กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญของ 4 มลรัฐนี้คือ การทำประมง มีการทำเกษตรกรรมบ้างในมลรัฐโนวาสโกเชีย เช่น การทำฟาร์มเลี้ยงสัตว์ประเภทสัตว์ปีก วัว หมูป่า เป็นต้น ส่วนมลรัฐนิวฟาวด์แลนด์และลาบราดอร์ มีความแตกต่างไปบ้างคือ มีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ภาพภูมิประเทศของมลรัฐนิวฟาวด์แลนด์ ซึ่งมีพื้นที่ติดชายฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติก(ภาพบน)
อุตสาหกรรมที่สำคัญคือ การต่อเรือ(ภาพล่าง)

สำหรับเขตปกครองอิสระ 3 เขต ได้แก่ ยูคอน นอร์เทสต์ อนุนาวท ซึ่งมีพื้นที่อยู่ทางตอนเหนือของประเทศ แถบบริเวณขั้วโลกเหนือ มีอากาศหนาวเย็นรุนแรงตลอดทั้งปี กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อุตสาหกรรมการทำเหมืองแร่ ได้แก่ เพชร ตะกั่ว เงิน ทอง อุตสาหกรรมน้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีอุตสาหกรรมป่าไม้และการประมงบ้าง

ภูมิประเทศของเขตปกครองอิสระยูคอน ซึ่งเป็นหินในยุคมีโซโซอิก ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของมลรัฐนี้เป็นถ่านหินและน้ำมัน

การเมืองการปกครอง

แคนาดา ประกอบด้วยมลรัฐต่างๆ 10 มลรัฐ (Provinces) * และ 3 เขตการปกครองอิสระ (Territories) ของประชาชาติ เป็นรูปใบเมเปิลสีแดง 11 แฉกบนพื้นธงสีขาว มีระบบการปกครองแบบสหพันธรัฐประชาธิปไตย มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บริหารสูงสุดของประเทศ มีรัฐบาลกลาง (Federal government) และรัฐบาลมลรัฐ (Provincial government) บริหารประเทศด้วยระบบรัฐสภาประชาธิปไตย รัฐสภาประกอบด้วยสภาล่าง หรือสภาผู้แทนราษฎร และสภาบน หรือ วุฒิสภา ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้ง ส่วนสมาชิกวุฒิสภา มาจากการแต่งตั้ง

หลักการสำคัญในรัฐธรรมนูญของแคนาดา คือ ลัทธิ อำนาจอธิปไตยสูงสุดในการบริหารนั้นคือ ระบบรัฐสภา (Doctrine of parliamentary supremacy) รัฐสภาสามารถบัญญัติหรือล้มเลิกกฎหมายใดก็ได้ แต่เนื่องจากระบบรัฐบาลของแคนาดาเป็นสหพันธ์ด้วยเหตุนี้ กฎหมายบางฉบับจึงอาจอยู่นอกเหนืออำนาจของรัฐบาลกลางในการออกกฎหมายนั้น และเนื่องจากกฎหมายนั้นอยู่ในอำนาจของรัฐบาลระดับจังหวัดหรือมลรัฐ ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีกฎหมายใดที่มีอำนาจสูงสุดอยู่นอกเหนืออำนาจทั้งหมดในรัฐบาลทั้ง 2 ระดับ การปกครอง และการควบคุมระบบของประเทศจึงใช้ทั้งกฎหมายที่ออกโดยรัฐสภาของรัฐบาลกลางและกฎหมายที่ออกโดยรัฐบาลระดับมลรัฐ

*หมายเหตุ แคนาดาใช้คำว่า Province ในการแบ่งเขตการปกครอง ซึ่งราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติศัพท์ภาษาไทยของ Province ว่า จังหวัด แต่เนื่องจากการเรียก Province ซึ่งเป็นการแบ่งเขตการปกครองของแคนาดามีขนาดใหญ่กว่าจังหวัดและรัฐ (State) ในที่นี้จึงขอใช้คำว่ามลรัฐ

บทที่ 3 วิวัฒนาการของประเทศที่มีผลต่อการสร้างอัตลักษณ์

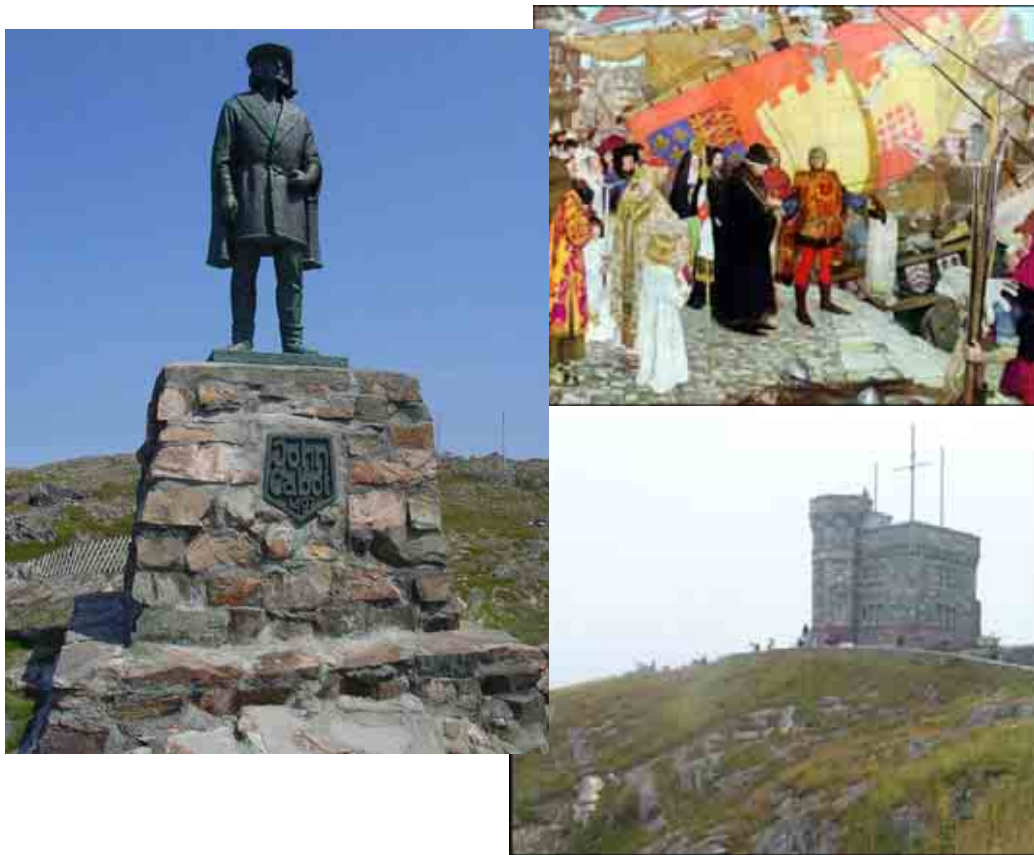
จากการที่ได้กล่าวในบทนำว่า ประชากรหลักดั้งเดิมที่ย้ายมาตั้งถิ่นฐานในประเทศแคนาดามี 2 ชนชาติคือ อังกฤษ และฝรั่งเศส ดังนั้น การศึกษาพัฒนาการของประเทศจึงมาจากแหล่งข้อมูล 2 ทาง คือ ประวัติศาสตร์ที่เป็นภาษาอังกฤษ และประวัติศาสตร์ที่เป็นภาษาฝรั่งเศส ซึ่งวิธีการศึกษาและการให้ความสนใจที่แตกต่างกัน กล่าวคือ

ประวัติศาสตร์ส่วนที่เป็นภาษาอังกฤษ เริ่มจากตอนต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งขณะนั้นประเทศแคนาดาถูกจัดให้มีสถานภาพเป็นเพียงโดมิเนียน (Dominion) ที่ปกครองตนเองอยู่ภายใต้จักรวรรดิ หรือเครือจักรภพอังกฤษ และเสนอประเด็นสาระสำคัญของประวัติศาสตร์แคนาดา คือ การโยกย้ายหรือถ่ายโอน การเมือง กฎหมาย สถาบันรัฐธรรมนูญ ตลอดจนประเพณีของอังกฤษไปยังดินแดนใหม่ในทวีปอเมริกาเหนือ รวมทั้งการปรับตัวของเรื่องดังกล่าวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ ส่วนประวัติศาสตร์แคนาดาที่เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศสนั้น ให้ความสำคัญเกือบทั้งหมดไปยังสาระสำคัญของชาวแคนาดาฝรั่งเศส คือ ความสามารถของชาวแคนาดาฝรั่งเศสที่รักษาเอกลักษณ์ของตนเองไว้ได้พร้อมๆ กับการปรับตัวให้เข้ากับสถาบันทางการเมืองของอังกฤษ โดยแทบไม่ได้รับความสนใจกับภาพส่วนใหญ่ของประเทศแคนาดาเลย อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี 1920 เป็นต้นมา นักประวัติศาสตร์ชาวแคนาดาฝรั่งเศส เริ่มมีความเป็นชาตินิยม (nationalistic) มากขึ้น โดยมีแนวโน้มที่เน้นความเป็นศัตรู (animosities) และความเป็นปรปักษ์ (antagonisms) ระหว่างชาวแคนาดาที่พูดภาษาอังกฤษและชาวแคนาดาที่พูดภาษาฝรั่งเศส กระนั้นก็ตาม ไม่ว่าจะเป็ประวัติศาสตร์ในรูปแบบของฝ่ายใด ต่างพบว่า มีความพยายามในการเรียบเรียงประวัติศาสตร์ที่เหมือนกันอยู่ 2 ลักษณะ คือ (1) การลำดับเหตุการณ์ของการเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระยะเวลาช่วงใดช่วงหนึ่ง และ (2) ความพยายามในการอธิบายให้ทราบสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง และลักษณะของการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ ซึ่งวิวัฒนาการของประเทศแคนาดา อาจแบ่งได้เป็น 4 ช่วงดังนี้

ระยะแรก ค.ศ. 1497 และ 1498 ถึง ค.ศ. 1818

ประวัติศาสตร์ของแคนาดาเริ่มต้นในปี ค.ศ. 1497 เมื่อจอห์น คาบอต (John Cabot) ได้เดินทางมาถึงดินแดนที่ อาจเป็น นิวฟาวด์แลนด์ (New Foundland) หรือ เกาะเคปบริเทน (Cape Britain Island) ซึ่งต่อมาในปี ค.ศ. 1498 คาบอตได้อ้างสิทธิเหนือชายฝั่ง

ตะวันออกเป็นดินแดนของอังกฤษ ในขณะที่ประวัติศาสตร์ส่วนที่เป็นภาษาฝรั่งเศสได้ให้ความสำคัญกับการเดินทางยังแคนาดาของจาควส์ คาร์ติเยร์ (Jacques Cartier) ภายใต้การสนับสนุนของฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1534-1536 และ ปี ค.ศ. 1541 ตามลำดับ โดยเฉพาะในการเดินทางครั้งที่สองที่จาควส์ คาร์ติเยร์ ได้เดินทางมาถึงบริเวณรอบๆ นิวฟาวด์แลนด์ ในอ่าวเซนต์ ลอเรนซ์ และบริเวณที่เป็นเมืองควิเบกในปัจจุบัน ซึ่งเป็นมลรัฐที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาราชการ และมีคนเชื้อสายฝรั่งเศสอยู่มากที่สุด

ภาพ จอห์น คาบอต (John Cabot) ชาวยุโรปคนแรกที่ได้เดินทางมายังแผ่นดินที่ได้ชื่อว่าประเทศแคนาดาในปัจจุบัน จากภาพซ้ายบน และขวาล่างเป็นอนุสาวรีย์และหอคอยที่สร้างเพื่อเป็นเกียรติแก่จอห์น คาบอต ในมลรัฐนิวฟาวด์แลนด์

ในช่วงเวลานั้น อังกฤษและฝรั่งเศสเป็นคู่แข่งกัน ตั้งแต่ความพยายามที่จะควบคุมทวีปอเมริกาเหนือ ซึ่งทั้งสองฝ่ายทำสงครามต่อสู้กันที่อ่าวฮัดสัน ที่เมืองโนวาสโกเชีย

อันเป็นเขตแดนนิวอิงค์แลนด์ และคาโรไลนาที่อยู่ตอนในของประเทศ หลังจากหนึ่งทศวรรษของการต่อสู้ จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1713 สงครามได้ยุติลงโดยสนธิสัญญาอุเทรค (Treaty of Utrecht) ซึ่งในขณะนั้นเขตแดนที่เป็นของอังกฤษและของฝรั่งเศสก็ยังไม่มีความแน่นอนตายตัว และยังมีกรณีพิพาทเกิดขึ้นอยู่เสมอ

จนกระทั่งครั้งศตวรรษต่อมา ระหว่างปี ค.ศ. 1713- 1763 กรณีพิพาทต่างๆ ระหว่างอังกฤษและฝรั่งเศสก็เข้าสู่ขั้นวิกฤต เกิดสงครามขึ้นหลายครั้งในปี ค.ศ. 1740 1754 และ 1758 ตามลำดับ จนกระทั่งในปีค.ศ. 1763 ทั้งสองประเทศจึงได้ลงนามในสนธิสัญญากรุงปารีส (Treaty of Paris) มีผลทำให้ฝรั่งเศสต้องยอมจำนนต่ออาณาจักรบริเตนใหญ่ (Great Britain) ในสิทธิทั้งหลายเหนือเมืองอคาเดีย เคปบริเทน แคนาดา และเขตแดนทั้งหลายทางตะวันออกของมิสซิสซิปปี ด้วยเหตุนี้ หลังจากหนึ่งศตวรรษครึ่งของความพยายามในการสร้างนิวยอร์กในทวีปอเมริกาเหนือ เพื่อการเผยแพร่นิกายคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกให้กับเผ่าอินเดียน และการบุกเบิกดินแดนอันไกลโพ้นในทวีปนี้ ฝรั่งเศสได้ถูกบังคับให้ถอนอำนาจออกไปทั้งหมด ในทางตรงกันข้ามกับชาวอังกฤษที่ได้เห็นระยะเวลาแห่งความรุ่งโรจน์ที่สุดในช่วงเวลาดังกล่าว แต่ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าชาวแคนาดาฝรั่งเศสจะมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับประชากรชาวแคนาดาอังกฤษก็ตาม แต่ยังคงความพยายามในการรักษาความเป็นเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะของตนไว้ ซึ่งยังปรากฏอยู่ทุกวันนี้

อย่างไรก็ตาม ชัยชนะของอังกฤษในทวีปอเมริกาเหนือได้ก่อให้เกิดปัญหาที่ตามมาแก่รัฐบาลอังกฤษ ปัญหาที่เด่นชัดประการหนึ่งคือ การหาหนโยบายที่เหมาะสมในการดำเนินการกับผู้ตั้งถิ่นฐานชาวแคนาดาฝรั่งเศส ซึ่งมีผลทำให้ต่อมาในปีค.ศ. 1774 รัฐสภาอังกฤษออกพระราชบัญญัติ คิวเบค (The Quebec Act) ซึ่งถือว่าเป็นการบัญญัติกฎหมายที่สำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์ของแคนาดา โดยกฎหมายฉบับนี้ได้ให้ความสำคัญกับชาวแคนาดาฝรั่งเศสว่า พวกเขายังคงมีอิสระในการนับถือ และเชื่อมั่นในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก และสามารถดำรงตำแหน่งต่างๆ ในการบริหารได้โดยไม่ต้องเปลี่ยนศาสนา พระในนิกายโรมันคาทอลิกยังสามารถเก็บภาษีอากรได้เท่าเดิม กฎหมายแพ่งของฝรั่งเศสที่ใช้มาแต่เดิมนั้นยังคงใช้ได้ แต่กฎหมายอาญาต้องใช้อังกฤษ และนับเป็นเวลาหลายปีที่ชาวแคนาดาฝรั่งเศสถือว่ากฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายอันยิ่งใหญ่ หรือ มหาบัตร(Magna Carta) ที่ปกป้องคุ้มครองสิทธิ และช่วยให้พวกเขารักษาตัวรอดอยู่ได้ในฐานะเป็นประชาชนที่เฉพาะเจาะจงอีกกลุ่มหนึ่งในแคนาดา

หลังจากที่อังกฤษและอเมริกาทำสนธิสัญญาสันติภาพในปี ค.ศ. 1783 และสงครามประกาศอิสรภาพในอเมริกาสิ้นสุดลง ประชาชนหลายพันคนจำเป็นต้องลี้ภัยออกนอกประเทศ สหรัฐที่ตั้งขึ้นใหม่ มีผลทำให้มีการทะลักของชาวอเมริกันเข้าสู่แคนาดา จึงนับเป็นครั้งแรกที่ทำให้มีลรัฐควิเบคมีประชากรที่พูดภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นจำนวนมาก โดยผู้ที่เดินทางเข้ามาใหม่นี้มีประเพณีและความปรารถนาแตกต่างจากผู้ตั้งถิ่นฐานเดิม คือชาวแคนาดาฝรั่งเศส โดยผู้อพยพกลุ่มใหม่นี้ได้เคลื่อนไหวเรียกร้องที่จะมีรัฐบาลเป็นของตนเอง ดังนั้น ในปี ค.ศ. 1791 รัฐสภาของอังกฤษจึงได้ประกาศ พระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญ (Constitutional Act) แบ่งควิเบคออกเป็นมลรัฐแคนาดาตอนบน (Province of Upper Canada) ซึ่งต่อมาเป็นมลรัฐออนตาริโอ และมลรัฐแคนาดาตอนใต้ (Province of Lower Canada) ซึ่งต่อมาเป็นมลรัฐควิเบค โดยที่มลรัฐหนึ่งมีประชากรที่พูดภาษาอังกฤษ เป็นส่วนใหญ่คือมลรัฐ ออนตาริโอ ในขณะที่อีกมลรัฐหนึ่งมีประชากรที่พูดภาษาฝรั่งเศส เป็นหลักคือมลรัฐควิเบค ทำให้เกิดเป็นลักษณะทวีแคนาดา (Canadian Duality) ที่ประชาชน 2 กลุ่มมีความแตกต่างกันด้านเชื้อชาติและประเพณี มีความเข้าใจในกันและกันน้อยมาก แต่มีความตั้งมั่นที่จะอาศัยอยู่ร่วมกันบนดินแดนใหม่ ซึ่งลักษณะที่เกิดขึ้นนี้ยังคงดำรงอยู่ถึงปัจจุบันนี้ แม้ว่ามลรัฐควิเบคจะมีความพยายามที่จะแยกตัวออกจากแคนาดาก็ตาม

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างแคนาดากับสหรัฐอเมริกานั้น แม้ว่าอังกฤษและอเมริกาได้ทำสนธิสัญญาสันติภาพในปี ค.ศ. 1783 ก็ตาม แต่สามทศวรรษหลังจากนั้นก็ยังเป็นช่วงระยะเวลาของความตึงเครียดและเกิดสงครามกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ สหรัฐอเมริกามาโดยตลอด และผลของสงครามในปี ค.ศ. 1812 มีส่วนกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกชาตินิยมบนดินแดนทั้งสองด้านของพรหมแดนแคนาดาและสหรัฐอเมริกา และความรู้สึกแปลกแยกต่อสหรัฐอเมริกาได้ถูกส่งเสริมขึ้นในชาวแคนาดาทั้งที่พูดภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส ภายหลังจากสงคราม ชาวแคนาดาจึงเกิดความรู้สึกต่อต้านสหรัฐอเมริกามากขึ้นกว่าก่อนมีสงคราม และทำให้ยึดมั่นในความรักชาติและการปกป้องตนเองจากศัตรูที่มีความเข้มแข็ง ความมั่งคั่ง และมีจำนวนประชากรที่มากกว่าเช่นประเทศสหรัฐอเมริกา

ระยะที่ 2 ระหว่างปีค.ศ. 1818- 1873: วิวัฒนาการของมลรัฐต่างๆ ในแคนาดา

ระหว่างปีค.ศ. 1818 เป็นช่วงเวลาที่เข้าสู่ก้าวสำคัญของพัฒนาการประเทศแคนาดา ในช่วงเวลาเกือบ 200 ปีแห่งการต่อสู้ของแคนาดา เพราะประเทศมีภาระ ในการเพิ่มจำนวน ประชากร การพัฒนาเศรษฐกิจ การปรับปรุงการคมนาคม ตลอดจนการสร้างรากฐาน ทั่วไป ที่จะทำให้สมาพันธ์มลรัฐในทวีปอเมริกาเหนือของอังกฤษกลายเป็นอาณาจักร แคนาดาขึ้นมา

ขั้นตอนของกระบวนการเป็นสมาพันธ์แคนาดา (Canadian Confederation) นั้นเป็น เหตุการณ์ที่เป็นกระบวนการลูกโซ่ โดยเริ่มขึ้นในปี ค.ศ. 1864 เมื่อผู้แทนจากรัฐบาลผสม (coalition government) ในแคนาดาได้พิจารณาการตั้งสหภาพอเมริกาเหนือของอังกฤษ (British North American Union) แทนการจัดตั้งสหภาพของมลรัฐทางทะเล (Maritime Provinces) ซึ่งส่งผลตามมาคือ มีการจัดประชุมกันในเรื่องนี้ที่ควิเบก โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จากแคนาดา แอตแลนติก รวมทั้ง นิวฟาวด์แลนด์ ซึ่งได้ร่วมในโครงการจัดตั้ง สหพันธ์ สหภาพ (federal union) ภายใต้บทบัญญัติ 72 ข้อ จากนั้นได้ดำเนินการขออนุมัติ ความเห็นชอบทางสภานิติบัญญัติของมลรัฐต่างๆ ที่เข้าร่วมโครงการ โดยในขั้นสุดท้ายได้ ดำเนินการที่กรุงลอนดอนโดยการออกบทบัญญัติลอนดอนในรูปของร่างกฎหมาย และผ่าน การอนุมัติจากรัฐสภาอังกฤษในเดือนมีนาคม ในปีค.ศ. 1867 ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติอเมริกา เหนือของอังกฤษ (British North America Act) มีผลใช้บังคับนับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1867 เป็นต้นมา ดังนั้น ในขณะนั้น “อาณาจักรของแคนาดา” (Dominion of Canada) จึงประกอบด้วย 4 มลรัฐได้แก่ ออนตาริโอ ควิเบก นิวบรันสวิก และโนวาสโกเชีย และในวันที่ 1 กรกฎาคมของทุกปี จึงถือว่าเป็นวันชาติแคนาดา

ต่อมาสมาพันธ์แคนาดามีการขยายตัวต่อไปยังมหาสมุทรแปซิฟิก โดยการรับ บริติชโคลัมเบียเข้าไว้ในสมาพันธ์ในปีค.ศ. 1871 ส่วนปลายสุดอีกด้านหนึ่งของทวีป คือเกาะปรินซ์ เอ็ดเวิร์ด ในมหาสมุทรแอตแลนติก นั้นได้เข้าร่วมสหพันธ์กับสมาพันธ์ ในปีค.ศ. 1873 ดังนั้น ดินแดนแคนาดาที่เริ่มจากชายฝั่งมหาสมุทรหนึ่งจรดชายฝั่ง มหาสมุทรหนึ่งได้กลายเป็นความจริง และปรากฏเป็นคำขวัญในตราประจำชาติแคนาดา ว่า “จากทะเลสู่ทะเล” (A mari usque ad mare: from sea to sea)

ภาพแผนที่ของประเทศแคนาดาในปัจจุบันแสดงอาณาเขตของมลรัฐบริติช โคลัมเบียที่มีอาณาเขตติดกับมหาสมุทรแปซิฟิก และเกาะปรีนซ์ เอ็ดเวิร์ดที่ปลายสุดอีกด้านหนึ่งของทวีป ติดกับมหาสมุทรแอตแลนติก ซึ่งปรากฏ เป็นคำขวัญในตราประจำชาติแคนาดาว่า “จากทะเลสู่ทะเล” (A mari usque ad mare: from sea to sea)

ระยะที่ 3 แคนาดาในช่วง ค.ศ. 1873- 1945

ตอนต้นยุค 1870 อาณาจักรแคนาดาประกอบด้วย 7 มลรัฐโดยมีความสัมพันธ์อันดีกับประเทศสหรัฐอเมริกา และมีความภาคภูมิใจในการเป็นดินแดนสำคัญส่วนหนึ่งของจักรวรรดิอังกฤษ ที่กำลังมีอำนาจและอิทธิพลสูงสุดในช่วงตั้งแต่ปีค.ศ. 1873 ไปจนกระทั่งถึงกลางปีค.ศ. 1890 ดังนั้น แคนาดาจึงไม่คิดจะเป็นอิสระจากอาณาจักรบริเตนใหญ่ อย่างไรก็ตาม ชนรุ่นแรกของสมาพันธ์แคนาดาอยู่ในช่วงเวลาของการทดลอง และบ่อยครั้งซึ่งถือเป็นช่วงเวลาของความหมกหมอง ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจากภาวะที่ตกต่ำทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อชนรุ่นแรกและยาวนานเท่าที่โลกเคยประสบมาตลอดช่วงยุคนี้ ผลลัพธ์คือ การเติบโตของจำนวนประชากรมีน้อยมาก

แม้ว่าชนรุ่นแรกของสมาพันธ์อาณาจักรแคนาดาจะประสบกับปัญหารุนแรงในระยะเริ่มต้น แต่ก็สามารถผ่านพ้นอุปสรรคต่างๆ มาได้ แคนาดาให้ความสำคัญกับการพัฒนาทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ โดยได้สร้างทางรถไฟขนาดใหญ่ และถึงแม้การบริหารของประเทศแคนาดาจะเป็นการบริหารภายใต้รัฐธรรมนูญของอาณาจักรบริเตน

ใหญ่ก็ตาม อาณาจักรแคนาดาก็มีการปกครองตนเองในกิจการภายในต่างๆ ตลอดจน
 วัฒนธรรมไปสู่ความเป็นชาติที่เป็นตัวของตัวเอง และบรรลุถึงจุดสุดยอดในศตวรรษที่ 20

ภาพ ธงประจำมลรัฐ และจตุรัสกลางที่ประกอบด้วยสัญลักษณ์ของ 11 มลรัฐ และ 3 เขตการ
 ปกครองพิเศษ ซึ่งแสดงถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาพันธ์อาณาจักรแคนาดา ตั้งอยู่ใน
 เมืองหลวงออกตาวา มลรัฐออนตาริโอ

ระยะที่ 4 แคนาดาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

หลังปีค.ศ. 1945 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแคนาดากับอาณาจักรบริเตนใหญ่
 เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก แต่การเปลี่ยนแปลงนี้มีลักษณะที่ค่อยเป็นค่อยไป และไม่ได้
 แสดงออกโดยเหตุการณ์ที่มีความรุนแรง ซึ่งที่จริงแล้ว นับตั้งแต่ในระยะเริ่มแรก
 ชาวแคนาดาที่มีความรู้สึกใกล้ชิดกับอังกฤษมาก และจนกระทั่งปัจจุบันนี้ความรู้สึกผูกพัน
 อย่างใกล้ชิดกับอังกฤษซึ่งเป็นประเทศแม่ของชาวแคนาดาจำนวนไม่น้อยก็ไม่ได้เสื่อมคลาย
 ลงแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม ความผูกพันทางจิตใจระหว่างชาวแคนาดากับประเทศอังกฤษได้เริ่ม
 ลดน้อยลงด้วยเหตุผลหลายประการ สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือ การเปลี่ยนแปลง
 องค์ประกอบด้านประชากรของประเทศแคนาดาในระยะเวลา 25 ปีหลังปีค.ศ.1945 ที่มีการ
 อพยพของประชากรจำนวนมากจากหลายประเทศในยุโรปเข้ามา เช่น ประเทศอิตาลี
 เยอรมัน รวมทั้งส่วนอื่นๆ ของโลก เมื่อรวมกับประชากรที่ไม่ได้มีต้นกำเนิดมาจากเกาะ
 อังกฤษ ทำให้เยาวชนแคนาดาขาดความรู้สึกที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศอังกฤษที่เคยมีอยู่
 ในรุ่นของพ่อแม่และรุ่นปู่ย่าตายาย

ในขณะที่เดียวกัน ภาพพจน์ของอังกฤษในหมู่ชาวแคนาดาก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1939 ชาวแคนาดามองอังกฤษว่าเป็นประเทศมหาอำนาจ และเป็นศูนย์กลางจักรวรรดิของโลก อีกทั้งยังเป็นประเทศแม่ที่ให้ความคุ้มครองและมีความสำคัญต่อการอยู่รอดและการเจริญเติบโตของแคนาดา แต่หลังจากปีค.ศ. 1945 จักรวรรดิอังกฤษได้เปลี่ยนแปลงเป็นเครือจักรภพอังกฤษที่มีประเทศแคนาดาเป็นสมาชิก ประกอบกับการมีความรู้สึกผูกพันต่ออังกฤษที่ลดลงอย่างมาก และที่สำคัญที่สุดคือ อำนาจของประเทศอังกฤษกำลังเสื่อมถอยลงอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ ความผูกพันทางการเงินและการค้าระหว่างแคนาดาและอังกฤษ ก็มีความสำคัญน้อยลงกว่ายุคสมัยก่อนๆ ด้วย

ขณะที่ความความผูกพันกับอังกฤษกำลังเสื่อมถอย การเจริญเติบโตของความรู้สึกชาตินิยมในแคนาดาก็เพิ่มมากขึ้น จะเห็นได้จากในปี ค.ศ. 1952 แคนาดาเริ่มมีผู้สำเร็จราชการเป็นชาวแคนาดาเป็นครั้งแรกและมีต่อเนื่องมาโดยตลอด รวมทั้งเริ่มใช้ธงชาติเฉพาะของตนเอง โดยไม่มีธงชาติของอังกฤษรวมอยู่ด้วย ซึ่งจะแตกต่างจากธงชาติของหลายประเทศในเครือจักรภพอังกฤษที่จะมีสัญลักษณ์ธงชาติของอังกฤษรวมอยู่ด้วย เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เป็นต้น และการที่ประชาชนค่อยๆ ยอมรับเพลง โอ แคนาดา (O Canada) เป็นเพลงชาติ ไม่ใช่เพลงสรรเสริญพระบารมี (God Save the Queen) ของอังกฤษ สิ่งต่างๆ ที่ดูเหมือนเป็นสัญลักษณ์เหล่านี้ในความเป็นจริงแล้วเป็นเรื่องของชาตินิยม และเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า ชาวแคนาดากำลังมองหาเอกลักษณ์ของตนเอง

แคนาดาในปัจจุบัน

ปัจจุบัน ประเทศแคนาดาจัดเป็นประเทศมหาอำนาจขนาดกลาง (middle power) ซึ่งประกอบกันเป็นมิติที่สำคัญของระบบระหว่างประเทศ แคนาดามีบทบาทสำคัญในองค์การระหว่างประเทศ และในการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างประเทศ สัญลักษณ์ของประเทศแคนาดาัมักเกี่ยวข้องข้องกับการไกล่เกลี่ย (mediation) และการรักษาสันติภาพ (peace-keeping) ในสังคมโลก ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของประเทศแคนาดาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 อีกทั้ง แคนาดามีบทบาทสำคัญในการก่อตั้งและพัฒนาองค์การสหประชาชาติ รวมทั้งเป็นพลังที่สำคัญในการสร้างความเจริญของเครือจักรภพอังกฤษภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ตลอดจน มีส่วนในการก่อตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (North Atlantic Treaty Organization หรือ NATO) โดยมาตรา 2 ของสนธิสัญญานาโตได้เป็นที่รู้จักกันว่าเป็น มาตราของแคนาดา (Canada Article) ทั้งนี้ เนื่องมาจากการยืนยันของ

แคนาดาว่า ต้องมีการระบุไว้ในคำปฏิญาณของสมาชิกสัมพันธ์มิตรว่า จะมีการเพิ่มประสิทธิภาพ ให้กับสถาบันอิสระสนับสนุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และก่อตั้งชุมชนแอตแลนติกขึ้น นอกจากนี้ แคนาดายังเป็นประเทศสมาชิกในหน่วยงานระหว่างประเทศหลายหน่วยงานที่พยายามนำความเป็นระเบียบมาสู่ระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยได้เข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในความริเริ่มที่สำคัญๆ ในการรักษาสันติภาพทุกแห่งของสหประชาชาติ และนับได้ว่าเป็นประเทศเดียวที่เป็นทั้งสมาชิกของเครือจักรภพอังกฤษ สมาชิกกลุ่มประเทศใช้ภาษาฝรั่งเศส สมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and Development หรือ OECD) และสมาชิกกลุ่มมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ 7 ชาติ (Group of Seven) อีกทั้งแคนาดายังมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเงินระหว่างประเทศในหลายภูมิภาคของโลก ในขณะเดียวกัน แคนาดาก็แสวงหาสัมพันธภาพพิเศษโดยเป็นผู้สังเกตการณ์ หรือ ร่วมมือกับองค์การระดับภูมิภาคต่างๆ ซึ่งสมาชิกภาพขององค์การเหล่านี้ได้มอบสาส์นตราตั้งพิเศษ แก่แคนาดาในฐานะประเทศผู้ให้การอุปถัมภ์ มีความเข้าใจ และกล้าหาญในการแสวงหาทางแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นอันตรายต่อความมั่นคงระหว่างประเทศ

ภาพหน่วยงานระหว่างประเทศที่แคนาดาเป็นสมาชิกและมีส่วนร่วมในการรักษาสันติภาพ และแสวงหาทางแก้ไขปัญหา เช่น องค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (North Atlantic Treaty Organization: NATO) องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and Development: OECD) และสมาชิกกลุ่มมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ 8 ชาติ (Group of Eight)

ความสำเร็จของแคนาดาในการเป็นประเทศเอกราชที่ได้ผ่านความขัดแย้งของชาติมหาอำนาจถึงสามประเทศ คือ อังกฤษ ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา เป็นกระบวนการวิวัฒนาการอย่างสันติมากกว่ากระบวนการปฏิวัติที่ก่อให้เกิดความรุนแรง การได้เอกราชของแคนาดาจากสันติวิธีแบบค่อยเป็นค่อยไป เป็นแรงผลักดันที่ช่วยให้แคนาดาที่มีความเป็นอิสระ และสามารถที่จะรักษาผลประโยชน์ของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเอกลักษณ์ของตนเองให้เกิดขึ้นดังเช่นปัจจุบัน

บทที่ 4 ลักษณะคุณธรรม และจริยธรรมของคนแคนาดา

ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทนำว่า มีคนไทยเพียงร้อยละ 1 เท่านั้นที่รู้จักประเทศแคนาดา และความรู้เกี่ยวกับประเทศแคนาดายังจำกัดมาก เมื่อก้าวถึงประเทศแคนาดา คนไทยส่วนใหญ่มักมีความเข้าใจว่า แคนาดามีลักษณะการเมืองการปกครอง วัฒนธรรม และการศึกษา เช่นเดียวกับ 2 ประเทศ คือ ถ้าไม่ใช่ประเทศมหาอำนาจของโลกอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านของแคนาดา ก็จะเป็นสหราชอาณาจักร ที่เปรียบเสมือนประเทศแม่ ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อระบบการปกครองของแคนาดา โดยเฉพาะการที่แคนาดาเคยใช้กฎหมายของอังกฤษในการปกครองประเทศ อีกทั้ง ยังเป็นสมาชิกในกลุ่มประเทศเครือจักรภพ(Commonwealth) แต่ในความเป็นจริงแล้ว แคนาดา เป็นแหล่งรวมและผสมผสานเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของทุกประเทศในโลก และสร้างจนกลายเป็นลักษณะทางสังคม การเมืองการปกครอง วัฒนธรรม และการศึกษา ที่มีลักษณะเฉพาะที่เรียกว่า อัตลักษณ์ของประเทศแคนาดา

ตามประวัติศาสตร์แคนาดาเริ่มถือกำเนิดขึ้นจาก 2 ชนชาติ คือ อังกฤษและฝรั่งเศส ซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ของประเทศ ส่งผลให้แคนาดาเป็นประเทศที่มีภาษาราชการ 2 ภาษา จนกระทั่งต่อมาภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงมีการอพยพเข้ามาของชนกลุ่มใหม่จากประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรป เช่น เยอรมัน อิตาลี และภายหลังจากการเกิดสงครามทั้งในทวีปยุโรปและเอเชีย ทำให้มีผู้อพยพเข้าสู่แคนาดา ที่มาจากกลุ่มชนชาติอื่นเพิ่มขึ้นทั้งจากทวีปยุโรป เอเชีย อเมริกาใต้ และแอฟริกา สังคมแคนาดาที่เคยมีประชากรอยู่กันอย่างกระจัดกระจาย จึงมีความหลากหลาย ทั้งทางด้านเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากการที่ผู้อพยพเหล่านี้ได้นำเอกลักษณ์ของเชื้อชาติที่กำเนิดติดตัวมาด้วย อีกทั้งจากการที่แคนาดามีพื้นที่ประเทศกว้างขวาง แต่ละภูมิภาคของประเทศก็มีระบบการปกครอง การบริหารงบประมาณของตนเองที่ชัดเจน ทำให้แคนาดาจำเป็นต้องสร้างความรู้สึกของการเป็นชนชาติที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งจะเป็นกุญแจสำคัญในการเชื่อมโยงคนแคนาดาในภูมิภาคต่างๆ เข้าด้วยกัน

ด้วยเหตุที่แคนาดามีความหลากหลายทั้งในด้านเชื้อชาติและวัฒนธรรม และชนกลุ่มที่ต่างกันนี้ สามารถรักษาเชื้อชาติ และวัฒนธรรมเดิมไว้ได้ จึงมีคำกล่าวถึงล้อเลียนประเทศของตนเองว่า เอกลักษณ์ของประเทศแคนาดา คือ ความไม่มีเอกลักษณ์ หรือไม่มีวัฒนธรรมของตนเอง แต่เมื่อวิเคราะห์ลักษณะของประชากรที่ประกอบกันเป็นประเทศนี้ อาจถือได้ว่า สิ่งนี้คือเอกลักษณ์ของความเป็นแคนาดาที่ประกอบด้วยกลุ่มชนจากต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา

และ ชนกลุ่มต่างๆ เหล่านี้สามารถรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเองได้ แต่ขณะเดียวกัน ทุกกลุ่มต่างก็มีลักษณะคุณธรรมและจริยธรรมร่วมที่ประเทศต้องการ ดังจะกล่าวในบทนี้ และนี่คือ สิ่งที่เรียกว่า *ความเป็นแคนาดา* ลักษณะคุณธรรม จริยธรรมของแคนาดาที่ปรากฏชัดเจนทั้งที่มีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร และเป็นที่ยอมรับระหว่างประชาชนของประเทศ มีดังนี้

1. ความเสมอภาคทางเพศ ศาสนา และเชื้อชาติ

แคนาดาเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพราะประชากรของประเทศประกอบด้วยสมาชิกของสังคมที่มีพื้นฐานที่แตกต่างกันทั้งทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม แม้ว่าประเทศจะประกอบด้วยประชากรที่มีความแตกต่างกันเช่นนี้ แต่ทุกกลุ่มเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมก็สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ลักษณะเช่นนี้ได้กลายมาเป็นลักษณะเฉพาะของประเทศแคนาดา ซึ่งมีที่มาจากพื้นฐานความเชื่อของรัฐบาลแคนาดาที่ว่า *พลเมืองทุกคนในประเทศมีความเท่าเทียมกัน* จึงความพยายามทุกวิถีทางในการดำเนินการและสนับสนุนให้ประชาชนที่มีความแตกต่างกันที่มาจากต่างศาสนาต่างวัฒนธรรมเห็นคุณค่า และ มีความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษของตน ในขณะเดียวกันก็สร้างความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของคนประเทศแคนาดา

กุญแจสำคัญของคุณลักษณะดังกล่าว มาจากความเชื่อและค่านิยมที่หล่อหลอมในประเทศว่า *พลเมืองทุกคนมีความเท่าเทียมกัน* ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีเชื้อชาติใด นับถือศาสนาใด ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน และไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นเพศหญิงหรือชาย เป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ทุกคนต้องได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันในการได้รับการบริการสาธารณะ เช่น การศึกษา และสวัสดิการต่างๆ ที่จัดโดยรัฐ โดยเฉพาะ โอกาสในการประกอบอาชีพ กล่าวคือ ไม่ว่าเพศหญิงหรือชาย จะได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ถ้าบุคคลนั้นมีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับงานนั้น ตัวอย่างการได้รับโอกาสด้านสวัสดิการที่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชายที่เป็นลักษณะเด่นของประเทศแคนาดา คือ การลาหยุดหลังคลอดหรือที่เรียกกันว่าการลาคลอด ในประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทยนั้น หน่วยงานอนุญาตให้มารดาสามารถลาพักหลังคลอดเพื่อมีเวลาพักผ่อนร่างกาย และเลี้ยงดูบุตรเมื่อแรกคลอดได้ แต่สำหรับแคนาดานั้นไม่เพียงเฉพาะมารดาเท่านั้นที่สามารถลาพักเพื่อนเพื่อดูแลเลี้ยงดูบุตร ผู้เป็นบิดาก็สามารถที่จะขอลาหยุดเพื่อเลี้ยงดูบุตรเมื่อแรกเกิด หรือเมื่อบุตรเกิดการเจ็บป่วยได้เช่นกัน กฎระเบียบนี้แสดงถึงความเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ภายในครอบครัว และที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการเลี้ยงดูบุตร

นอกจากนี้ ในด้านกีฬาทุกประเภท ทั้งหญิงและชายสามารถเล่นได้เหมือนกันหมด ไม่มีการจำกัดเพศ อีกทั้งกีฬาที่มีการเล่นเป็นทีม เช่น ฟุตบอล ผู้หญิงและผู้ชายสามารถเป็นนักกีฬาอยู่ในทีมเดียวกันได้ หรือ กีฬารักบี้ซึ่งเดิมเป็นกีฬาของผู้ชายเท่านั้น แต่ในแคนาดานั้นพบว่า มีผู้หญิงที่เล่นกีฬาประเภทนี้เป็นจำนวนมาก

ภาพการแข่งขันกีฬารักบี้หญิงในประเทศแคนาดา ที่แสดงถึงความเสมอภาค และเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย

โดยเหตุที่รัฐบาลแคนาดาพยายามส่งเสริมความเชื่อในเรื่องความเสมอภาค และเท่าเทียมของบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ทุกเชื้อชาติ ศาสนา จึงได้สนับสนุนให้บุคคลที่มีมาจาก ความหลากหลายทางวัฒนธรรมสามารถเก็บรักษาภาษา และวัฒนธรรมของตน เพื่อให้มีความภูมิใจในบรรพบุรุษของตน ทั้งนี้เห็นได้จากที่รัฐบาล ได้กำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย และแผนการปฏิบัติงานในการรักษาความเชื่อดังกล่าวนี้อย่างจริงจัง โดยการส่งเสริมให้มีการเรียนภาษา ต่างๆ ที่สอดคล้องกับลักษณะของชนกลุ่มน้อยของมลรัฐหรือของเมืองนั้น หรือ ตามความต้องการของมลรัฐ เช่น เมืองที่มีประชากรที่มีภูมิหลัง เชื้อสายเยอรมัน ฝรั่งเศส และจีน จำนวนมาก รัฐบาลของมลรัฐ และรัฐบาลของเมืองนั้น จะร่วมกับคณะกรรมการบริหาร การศึกษา จัดให้มีโรงเรียนที่ใช้ภาษานั้นๆ ในการเรียนการสอน เช่น ในเมืองเอ็ดมันตัน ซึ่งเป็นเมืองหลวงของมลรัฐอัลเบอร์ทานั้นได้เปิดโรงเรียนที่ดำเนินการเรียนการสอนโดยใช้ ภาษาเยอรมัน และฝรั่งเศส หรือในบางเมือง เช่น แวนคูเวอร์ ซึ่งเป็นเมืองหลวงของมลรัฐ บริติชโคลัมเบีย ก็มีโรงเรียนที่ใช้ภาษาจีนในการเรียนการสอน เป็นต้น เช่นเดียวกับที่ ประเทศไทยให้ความนิยม คือ การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ แคนาดา มีโรงเรียน ที่เปิดสอนภาษาต่างๆ ในลักษณะเดียวกันนี้เกิดขึ้นในเมืองต่างๆ เพิ่มมากขึ้น แต่ทั้งนี้ภาษา

ที่ใช้ในการเรียนการสอนจะขึ้นอยู่กับลักษณะประชากรชนกลุ่มน้อยในมลรัฐ หรือในเมืองเหล่านั้น ว่ามีการใช้ภาษาใดที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษเป็นอันดับรองลงมา หรือ อาจขึ้นอยู่กับความต้องการของประชากรในท้องถิ่น อีกทั้ง ในมลรัฐที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก ประชากรต้องมีความรู้ ความสามารถในการใช้และการสื่อสารภาษาอังกฤษได้ในระดับดี

นอกจากการไม่ขัดขวางการรักษาภาษาอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษและฝรั่งเศสแล้ว ในส่วนของวัฒนธรรม และความผูกพันกับวัฒนธรรมดั้งเดิม รัฐบาลแคนาดาได้ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสมาคมสืบสานวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการรวมตัวกันดำเนินกิจกรรมของคนที่มาจากวัฒนธรรม และเชื้อชาติเดียวกัน เช่น สมาคมคนไทยในเอ็ดมันตัน สมาคมชาวกรีก สมาคมชาวอินเดีย สมาคมชาวศรีลังกา เป็นต้น โดยรัฐมีส่วนช่วยสนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้ง และดำเนินกิจกรรมของสมาคมเหล่านั้นภายใต้การดูแลของ Ministry of Multicultural

นอกจากนี้ ในแต่ละมลรัฐยังพยายามส่งเสริมให้ประชาชนรู้รากเหง้า ประวัติศาสตร์ และความเป็นมาของภูมิภาค มีการจัดเทศกาลที่แสดงถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในอดีตที่อาศัยอยู่ในรัฐ หรือ เมืองนั้น เช่น Klondike day งานแข่งม้า Stampede เป็นต้น หรือ มลรัฐอัลเบอร์ตาจะมีการจัดงาน Heritage day เป็นประจำทุกปี โดยเปิดโอกาสให้คนแคนาดาที่มีเชื้อชาติต่างๆ ที่อพยพ หรือ มีถิ่นกำเนิดจากประเทศต่างๆ ได้แสดงวัฒนธรรมของตนเอง มีการแต่งกายด้วยชุดประจำชาติ การออกร้านขายอาหาร และการแสดงประจำชาติของตนเอง ซึ่งนอกจากเป็นการเปิด โอกาสให้คนแคนาดาแต่ละเชื้อชาติได้เผยแพร่ วัฒนธรรมดั้งเดิมของตนต่อผู้อื่นแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้คนเหล่านี้มีความภาคภูมิใจ ในบรรพบุรุษของตนเอง ขณะเดียวกันก็เป็นการศึกษาเรียนรู้เพื่อให้เห็นถึงคุณค่าของ วัฒนธรรมอื่น รวมทั้งคุณค่าของการมีวัฒนธรรมที่หลากหลายของประเทศ

2. การเป็นบุคคลที่มีเกียรติและศักดิ์ศรี

จากการศึกษาในเอกสารหลักสูตรการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ระบุ วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาไว้ข้อหนึ่ง คือ *การสร้างคนให้เป็นบุคคลที่มีเกียรติ และศักดิ์ศรี* ซึ่งระบบการศึกษาเชื่อว่า ความรู้สึกดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญของการสร้างคุณค่าในบุคคล ส่งเสริมให้บุคคลมีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการดูแลตนเองและผู้อื่น ทั้งนี้ คุณลักษณะดังกล่าวสืบเนื่องมาจากนโยบายการสร้างความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ของคนทุกเพศ ทุกเชื้อชาติ ศาสนา รวมทั้งการไม่เหยียดสีผิว ที่นำมาสู่การสร้างคนให้รู้สึกถึงคุณค่าในเกียรติและศักดิ์ศรีของตน และเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นคนแคนาดา

การตระหนักในการเป็นคนมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เพื่อเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้บุคคลรักษาคุณค่าความดีของตนไว้ และเป็นส่วนสำคัญในการสร้างวินัยให้กับคนในชาติ ดังนั้นจึงได้มีการส่งเสริมให้กลุ่มชนต่างๆ รักษาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและความปลอดภัยของบุคคลอื่น การให้โอกาสที่เท่าเทียมกันระหว่างเพศในเรื่องต่างๆ การให้ความสำคัญต่อเด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ ที่สำคัญที่สุดคือ การส่งเสริมให้บุคคลรู้จักตนเอง รู้คุณค่าของตนเอง และต้องปฏิบัติตนเพื่อเกียรติและศักดิ์ศรีของตนเอง ซึ่งการรู้คุณค่าของตนเองนั้นย่อมส่งผลต่อการให้เกียรติและเห็นคุณค่าของบุคคลอื่น และจะนำไปสู่การปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเท่าเทียมทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจากการปลูกฝังให้คนแคนาดารู้จักการให้เกียรติและให้ความเคารพผู้อื่น แม้ว่าบุคคลนั้นจะมีความแตกต่างจากตนในด้านต่างๆ ก็ตาม

จากคุณลักษณะข้อนี้ จึงทำให้พบเห็นคนแคนาดาพึ่งพาระบบสวัสดิการที่ต้องอาศัยงบประมาณของรัฐ หรือเงินกองทุนในระดับที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ หรือแม้แต่กับประเทศเพื่อนบ้านของแคนาดา เพราะคนแคนาดาส่วนใหญ่ตระหนักดีว่าบุคคลต้องทำงาน เพื่อเลี้ยงดูตนเอง ในเมืองขนาดใหญ่จะพบเห็นคนจรจัดที่เรียไรขอบริจาคเงินหรือสิ่งของจากคนทั่วไปน้อยมาก แต่อาจพบบุคคลที่แสดงดนตรี เล่นกล หรือทำการแสดงต่างๆ เพื่อขอค่าตอบแทน เพราะคนแคนาดามีความเชื่อว่า คนต้องทำงานเพื่อสิ่งตอบแทน ไม่ใช่การได้เปล่า

การสร้างคุณลักษณะของบุคคลที่มีเกียรติและศักดิ์ศรีเกิดจากการที่สังคมของประเทศแคนาดาสอนให้เยาวชนเติบโตอย่างรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนซึ่งรวมทั้งผู้ใหญ่และบุคคลทั่วไป การที่บุคคลจะได้รับสิ่งใดๆ จากรัฐที่เรียกว่า สิทธิ นั้น บุคคลจะต้องกระทำตามหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์เสียก่อน ตามกฎหมายของแคนาดาที่เรียกว่า Right and Duty Bill แนวคิดหลักของแคนาดาคือการปลูกฝังคนให้เป็นบุคคลที่เติบโตและใช้ชีวิตในประเทศเพื่อสังคมเป็นอันดับแรก แล้วจึงตามมาด้วยเพื่อตนเอง และครอบครัว บุคคลทุกคนต้องทำหน้าที่ให้แก่สังคม และประเทศชาติในฐานะพลเมืองของประเทศ ทุกคนจึงมีบทบาทและหน้าที่ในการดูแลความปลอดภัยและความสงบสุขของประเทศ ความปลอดภัยของสมาชิกในครัวเรือน และความปลอดภัยของเพื่อนบ้าน เช่น เมื่อมีการพบปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินไม่ว่าจะเป็นของทางราชการหรือทรัพย์สินส่วนบุคคล ผู้พบเห็นต้องรายงานให้หน่วยงานที่รับผิดชอบทราบทันทีโดยไม่นิ่งเฉย เพื่อนบ้านที่เป็นผู้ใหญ่เมื่อพบเห็นเด็กที่ถูกรังแก ถูกทอดทิ้ง หรือ ถูกเอาเปรียบโดยผู้ใหญ่ในด้านต่างๆ ซึ่งอาจเป็นผู้ปกครอง หรือพ่อ แม่ก็ตาม บุคคลต้องถือเป็นหน้าที่ในการรายงานให้หน่วยงานเกี่ยวกับ

สวัสดิการเด็กและเยาวชนทราบเพื่อเข้ามาช่วยเหลือ หรือ แก้ไขปัญหาได้อย่างทันที่วงที่ หากมีการละเลยจะถือว่าเป็นความผิด นี่จึงเป็นตัวอย่างของบทบาทและหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในสังคมที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของชาวแคนาดา

ในส่วนของสังคมจะพบว่า ทุกชุมชนจะมีศูนย์กิจกรรมชุมชน(Community center) ที่ดำเนินการโดยสมาชิกของชุมชนนั้นๆ โดยมีรัฐบาลท้องถิ่นให้การสนับสนุน การดำเนินงานต่างๆ รวมทั้งอาจสนับสนุนงบประมาณบางส่วนให้ ซึ่งศูนย์กิจกรรมชุมชนเหล่านี้มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้กับคนทุกกลุ่มอายุ ตั้งแต่เด็ก เยาวชน ถึงผู้ใหญ่ ตัวอย่างเช่น กิจกรรมสันทนาการต่างๆ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ กิจกรรมวันสำคัญ ซึ่งผู้ทำงานให้กับศูนย์เหล่านี้จะอยู่ในรูปของอาสาสมัคร การร่วมกิจกรรมเหล่านี้ถือเป็นการเสริมคุณค่าของบุคคล และส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของชุมชน

ภาพศูนย์กิจกรรมชุมชน(Community center) มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการเสริมคุณค่าของบุคคล และส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของชุมชน

นอกจากนี้ ยังพบว่าในประเทศแคนาดามีกลุ่มอาสาสมัครเป็นจำนวนมาก ที่ดำเนินการเพื่อส่วนรวมในการดูแลสังคมในด้านต่างๆ เช่น กลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้สูงวัย กลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้เจ็บป่วย กลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้ติดเชื่อเฮดส์ อาสาสมัครเหล่านี้มีการจัดตารางกิจกรรมเพื่อผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาปฏิบัติงาน โดยที่องค์กร

ในประเทศแคนาดาจะมีเจ้าหน้าที่ประจำในการดำเนินการเพียง 1-2 คนเท่านั้น นอกนั้นจะเป็นสมาชิกในชุมชนที่อาสาเข้ามาทำงาน แม้องค์กรจะประกอบด้วยสมาชิกที่หลากหลาย แต่การทำงานขององค์กรก็สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น ลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นจากความรู้สึกของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมของคนแคนาดา

3. การเป็นคนมีวินัย

การมีวินัยครอบคลุมถึง ความซื่อสัตย์นั้น ความมีมารยาท และการเคารพสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น แคนาดาเป็นประเทศที่มีกรอบมาตรฐานการปฏิบัติตัวของบุคคลต่อบุคคลอื่นอย่างชัดเจนในเรื่องต่างๆ ซึ่งประชาชนจำเป็นต้องรับทราบกฎระเบียบและแนวปฏิบัติต่างๆ เพื่อสามารถปฏิบัติตาม อันจะนำไปสู่การเป็นสังคมที่มีระเบียบ มีวินัย ซึ่งเชื่อมโยงสู่การมีมารยาท และความซื่อสัตย์ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวเป็นการถ่ายทอดโดยกระบวนการขัดเกลาทางสังคม การเห็นแบบอย่างของคนในครอบครัว และบุคคลอื่นในสังคม

ตัวอย่างความมีวินัยในชีวิตประจำวัน เช่น การเข้าแถวเพื่อใช้บริการ หรือ เพื่อการขอรับบริการ ไม่ว่าในเรื่องใดก็ตาม นับตั้งแต่การขึ้นรถประจำทาง หรือ เพื่อการซื้อสิ่งของในห้างสรรพสินค้า หรือ ในซูเปอร์มาร์เก็ต การซื้ออาหารตามศูนย์อาหารในโรงเรียน แม้ว่าการเข้าแถวรอจะยาวมากเพียงใดก็ตามผู้คนสามารถยืนรอได้โดยไม่แตกแถว ไม่มีการแข่งขัน หรือ แทรกเพื่อขอใช้บริการก่อน

ในการใช้รถ ใช้ถนนซึ่งเป็นสาธารณสมบัติที่ทุกคนต้องเคารพกฎ และมีมารยาทในการใช้ร่วมกัน เช่น การข้ามถนนของผู้เดินเท้า ซึ่งจะข้ามถนนโดยใช้ทางม้าลาย หรือในทางข้ามที่กำหนดไว้เท่านั้น แม้ในการใช้ทางข้ามที่มีสัญญาณไฟ ผู้ข้ามนั้นจะต้องรอสัญญาณไฟถึงแม้ในขณะนั้นจะไม่มียานพาหนะบนถนนก็ตาม ถนนและบริเวณทางแยกจำนวนมากที่ใช้ป้ายจราจรหยุดแทนการใช้สัญญาณไฟ ผู้ขับขี่ยานพาหนะจะหยุดรถนิ่ง และรอให้รถที่มาถึงทางแยกก่อนได้ทางไปก่อน ข้อนี้เป็นกฎการจราจรพื้นฐานที่มีการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด แม้ในยามที่ปลอดยานพาหนะ หรือผู้คนบนท้องถนนก็ตาม ผู้ขับขี่ทุกคนก็ยังคงปฏิบัติตามกฎจราจร

ในสถานศึกษา เมื่อถึงชั่วโมงเรียน นักเรียนทุกคนต้องอยู่ในห้องเรียน หรือห้องสมุด โดยจะไม่ได้รับอนุญาตให้ยืน หรือนั่งเล่นบริเวณโถงทางเดินของโรงเรียนเป็นอันขาด และครูทุกคนในโรงเรียนมีหน้าที่ในการเตือนและดูแลระเบียบในเรื่องนี้ ซึ่งกฎระเบียบเหล่านี้ปรากฏชัดเจนในคู่มือนักเรียน และคู่มือครูซึ่งสอดคล้องกัน

ภายในบ้าน มีการวางระเบียบปฏิบัติค่อนข้างชัดเจนในเรื่องเวลา เช่น ระเบียบในการตื่นนอน และการเข้านอน การมีวินัยในการรับประทานอาหารเช้า ในช่วงเวลารับประทานอาหารเช้า โดยเฉพาะมื้อเย็น หรือในวันหยุดสุดสัปดาห์นั้น สมาชิกทุกคนต้องพร้อมกันบนโต๊ะอาหาร และขณะรับประทานอาหารนั้นก็หยุดกิจกรรมอื่นๆ เช่น การดูโทรทัศน์ การเล่นเกมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวปรากฏอย่างเด่นชัดในการออกแบบบ้านที่อยู่อาศัยที่มีการแบ่งสัดส่วนชัดเจน เป็นห้องพักผ่อน ห้องรับแขก และห้องรับประทานอาหาร ส่วนของห้องอาหาร หรือ บริเวณที่จัดสัดส่วนไว้เป็นโต๊ะอาหารนั้นจะไม่พบโทรทัศน์ ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงการจัดระเบียบในชีวิตได้เป็นอย่างดี

นอกจากวินัยในการดำเนินชีวิต ลักษณะที่น่าศึกษาคือ การให้ความเคารพความเป็นส่วนตัวของบุคคล การไม่พูดถึงบุคคลที่ 3 ในด้านลบ การนัดหมายล่วงหน้าในการติดต่องาน กล่าวคือ ในการเข้าพบบุคคล ไม่ว่าจะเป็นที่ทำงาน หรือที่พักอาศัย จำเป็นต้องมีการแจ้งให้ทราบ หรือมีการนัดหมายล่วงหน้า และตรงเวลาอีกทั้งในการติดต่องาน ถ้าบังเอิญบุคคลที่เราต้องการติดต่อด้วย เผอิญยังติดภารกิจในการติดต่อกับบุคคลอื่น เช่น มีบุคคลอื่นอยู่ด้วย หรือ กำลังใช้โทรศัพท์อยู่ ผู้ไปติดต่อนั้นต้องคอยจนกว่าการสนทนาสิ้นสุดโดยไม่เข้าไปรบกวน อันเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของคนแคนาดาที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรม หรือความเป็นส่วนตัวของบุคคลอื่น

4. การเป็นบุคคลที่มีเหตุผล มีความอดทน และอดกลั้นต่อการใช้ความรุนแรง

จากเอกสารการแนะนำประเทศแคนาดาได้กล่าวถึงลักษณะอย่างหนึ่งของคนแคนาดา คือ การเป็นบุคคลที่มีความอดทนอดกลั้น กระทำทุกอย่างด้วยเหตุผล และหลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรง

คนแคนาดาเป็นคนที่รักสันติ นิยมการใช้เหตุผล และได้รับการฝึกฝนให้เป็นบุคคลที่ใช้ความคิดในการแก้ปัญหา ไม่แสดงออกซึ่งการกระทำที่เป็นความรุนแรง เช่น การทำร้ายร่างกาย ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำผิดที่ร้ายแรง นอกจากนี้แคนาดาได้ออกกฎหมายห้ามพกพา

อาวุธปืน แม้แต่ตำรวจที่ดูแลความเรียบร้อยทั่วไปในชุมชนก็หลีกเลี่ยงการพกพาอาวุธปืนเช่นกัน

คนแคนาดานิยมการโต้แย้งด้วยเหตุผลมากกว่าการใช้กำลังในการแก้ไขปัญหา ซึ่งถือว่าเป็นความรุนแรงและผิดกฎหมาย ในกรณีที่มีความขัดแย้งใดๆ นับตั้งแต่ระดับองค์กร ระหว่าง ผู้ว่าจ้างกับลูกจ้าง พนักงาน หรือ เจ้าหน้าที่ขององค์กร การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาจะใช้วิธีการเจรจาต่อรอง(Negotiate) โดยการส่งผู้แทนเข้าไปเจรจามากกว่าการใช้กำลัง หรือ ใช้การชุมนุมเพื่อเรียกร้อง ส่วนในกรณีที่มีการความขัดแย้งทางความคิดและผลประโยชน์ระหว่างประชาชน ภาคธุรกิจ หรือ ภาครัฐ กับชุมชน หรือ สาธารณะ เช่นในกรณีที่มีการสร้างเขื่อน การสร้างสนามกอล์ฟ การสร้างทางรถไฟ ที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม กฎหมายได้กำหนดให้ประชาชนสามารถเรียกร้องและดำเนินการทำประชาพิจารณ์อย่างโปร่งใสได้อย่างเป็นระบบ โดยที่รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการวิจัย เพื่อศึกษาปัญหา และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งรวมถึงการดำเนินชีวิตของประชาชน ในกระบวนการประชาพิจารณ์นี้ ภายหลังการวิจัยแล้ว จะได้มีการนำผลมาสู่กระบวนการยุติธรรมที่ทุกฝ่ายรับทราบข้อโต้แย้งร่วมกันเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา และข้อตกลงร่วมกันที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

นอกจากนี้ รัฐบาลของแคนาดาเองก็เป็นแบบอย่างในเรื่องของการรักสันติ ด้วยการไม่เข้าร่วมการทำสงครามระดับนานาชาติ การหลีกเลี่ยงที่จะเข้าร่วมหรือฝักใฝ่ฝ่ายใดท่ามกลางความขัดแย้งระหว่างประเทศ โดยที่รัฐบาลแคนาดามักได้รับบทบาทในการทำหน้าที่เป็นผู้ประสาน หรือผู้คอยเฝ้าระวังเหตุการณ์ให้กับประเทศต่างๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ บทบาทดังกล่าวเป็นเครื่องยืนยันถึงคุณลักษณะของคนแคนาดาในเรื่องของการเป็นบุคคลที่มีเหตุผล มีความอดทน อดกลั้นต่อความรุนแรงและนิยมใช้เหตุผลอย่างไ้ก็ตามคุณลักษณะข้อนี้ไม่ได้เกิดขึ้นในตัวบุคคลโดยการดูแบบอย่างเท่านั้น แต่เด็ก เยาวชน และประชาชน ต้องได้รับการปลูกฝัง พัฒนาและฝึกฝนให้เป็นบุคคลที่สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ด้วยการใช้เหตุผล การใช้สติปัญญามากกว่าการใช้กำลัง โดยปรากฏอยู่ในหลักสูตร และโปรแกรมการฝึกอบรมที่เน้นในเรื่องของการแก้ปัญหาความขัดแย้ง (Conflict resolution) ซึ่งมีการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมในเรื่องนี้อย่างชัดเจนอยู่ในโปรแกรมที่จัดโดยหน่วยงานต่างๆ ในประเทศ และในสถาบันการศึกษา

5. การให้ความสำคัญและใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม

แคนาดาเป็นประเทศที่มีภูมิประเทศสวยงาม อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ แต่สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเหล่านี้มีความเปราะบางอย่างยิ่ง เนื่องจากประเทศตั้งอยู่ในเขตขั้วโลกเหนือ ที่อากาศมีความรุนแรง และหนาวเย็นเกือบตลอดทั้งปี อากาศหนาวจัดในฤดูหนาวอุณหภูมิลดต่ำกว่า 40 องศาเซลเซียส ได้จุดเยือกแข็ง ฤดูร้อนมีระยะเวลาไม่นาน ช่วงเวลาของการเจริญเติบโตของต้นไม้จึงเป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ ดังนั้น คนแคนาดาจึงจำเป็นต้องรัก และหวงแหนสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของประเทศ ในขณะที่บางประเทศ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยใช้สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นจุดขายในนักท่องเที่ยว แต่สำหรับประเทศแคนาดาจะไม่ใช้สิ่งแวดล้อมเป็นจุดขายในการท่องเที่ยว โดยมีเหตุผลว่า “ไม่ต้องการให้สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของประเทศถูกทำลาย” ดังนั้น จึงพบว่าแคนาดามีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในด้านนี้น้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ

การให้ความสำคัญและใส่ใจต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของคนแคนาดาแสดงออกโดยการเคารพกฎ การปฏิบัติตามระเบียบและแนวปฏิบัติในการรักษาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น การเดินป่าที่ต้องเดินในเส้นทางที่กำหนด การไม่เก็บสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเมล็ดพืช ใบไม้ ก้อนหินออกจากอุทยานแห่งชาติ อันเนื่องจากการมีจิตสำนึกร่วมกันว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในธรรมชาติล้วนสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน ในส่วนของการเดินทางโดยรถยนต์ หรือ พาหนะใดๆ ก็ตามในอุทยานแห่งชาตินั้น ยานพาหนะต้องให้ทางกับสัตว์ป่า แม้จะต้องรอนานเพียงใดก็ตาม หรือในเมืองท่องเที่ยว เช่น เมือง Banff ซึ่งจะพบเห็นสัตว์ป่า เช่น กวางมูส ที่สามารถอยู่ร่วมกันกับมนุษย์ได้อย่างกลมกลืน นอกจากนี้คนแคนาดาจะเคารพกฎในการไม่ให้อาหารสัตว์ที่อยู่ตามธรรมชาติ เพราะเชื่อว่า สัตว์ต้องมีการดำรงชีวิตตามวิถีของมันเอง การให้อาหาร เป็นการทำลายสัญชาตญาณในการดำเนินชีวิต และการอยู่รอด

ภาพการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนของคนและสัตว์สามารถเห็นได้ในอุทยานแห่งชาติที่มีพื้นที่ติดกับชุมชนที่อยู่อาศัย ซึ่งจะสามารถพบเห็นควายไบซัน (Bison) ได้อย่างใกล้ชิด โดยสัตว์เหล่านี้จะไม่ถูกรบกวนโดยมนุษย์ ในสวนสาธารณะในเมืองก็จะเต็มไปด้วยกระรอกดิน (ground squirrel) ซึ่งสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นอิสระโดยไม่ถูกรบกวนรบกวนเช่นกัน

ภาพควายไบซัน (Bison) ภายในอุทยานแห่งชาติที่มีพื้นที่ติดกับชุมชน และกระรอกดินในสวนสาธารณะของเมืองใหญ่ ในประเทศแคนาดาที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นอิสระโดยไม่ถูกรบกวน

การที่คนแคนาดาเติบโตท่ามกลางสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีความสวยงาม และได้รับการดูแลใส่ใจเป็นอย่างดี ส่งผลให้เกิดคุณลักษณะการเป็นบุคคลที่ให้ความสำคัญและใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีธรรมชาติที่สวยงามของประเทศเป็นเครื่องหล่อหลอมจิตใจให้คนแคนาดามีจิตใจที่รักและห่วงใยสิ่งแวดล้อม คนแคนาดาจะให้ความร่วมมือในความพยายามที่จะไม่กระทำการใดที่เป็นการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยพบว่า ในอุทยานแห่งชาติ หรือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ที่ไม่พบปัญหาการจับจองและถือกรรมสิทธิ์ครอบครองพื้นที่อย่างผิดกฎหมาย จะไม่พบปัญหาการบุกรุกพื้นที่อุทยาน หรือการเก็บผลผลิตจากป่าที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ในส่วนของการสร้างที่อยู่อาศัยในเขตอุทยานแห่งชาติ แคนาดาไม่อนุญาตให้ตัด หรือ การโค่นต้นไม้เพื่อทำเป็นพื้นที่ในการปลูกสร้างที่อยู่อาศัย แต่การจะปลูกสร้างที่อยู่อาศัยต้องเลือกขนาดพื้นที่ตามความจำเป็นของประโยชน์ใช้สอย และเลือกทำเลที่มีขนาดของพื้นที่ว่างตามต้องการโดยไม่รบกวนธรรมชาติ ในกรณีที่เป็นที่จะต้องมีการตัดต้นไม้ บุคคลต้องทำเรื่องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและได้รับอนุญาตเสียก่อน โดยส่วนใหญ่ต้นไม้ที่ได้รับการอนุญาตให้ตัดจะเป็นต้นไม้ที่ตายแล้วเท่านั้น

นอกจากนี้การดำเนินการใดๆ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ประชาชนและชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วม และเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบผลกระทบรวมถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในเมืองควบคู่กับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ซึ่งการดำเนินการใดๆ ก็ตามจะมีความโปร่งใส มีกระบวนการวิจัยศึกษาข้อมูลผลกระทบต่างๆ ประกอบการพิจารณา และการทำประชาพิจารณ์ซึ่งมีกระบวนการยุติธรรมที่เป็นระบบและเป็นขั้นตอน

6. การไม่รู้และความเชื่อในคุณค่าของการศึกษาและสังคมแห่งความรู้

แคนาดาให้ความสำคัญกับการรู้หนังสือ โดยถือว่า การรู้หนังสือนั้นเป็นหัวใจสำคัญของเอกัตบุคคล ทั้งในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ แคนาดาพยายามปลูกฝังให้เยาวชนคุ้นเคยกับการรู้หนังสือตั้งแต่แรกเกิด ต่อมาเมื่อเติบโตก้าวสู่วัยเตาะเตะเด็กแคนาดาก็จะเริ่มคุ้นเคยกับห้องสมุด โดยผู้ปกครองจะเป็นแบบอย่างในการพาลูกไปใช้บริการเพื่อความรู้และความบันเทิงจากห้องสมุด รวมทั้ง การค้นคว้า และเพื่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของเด็ก

จากเอกสารเผยแพร่ของรัฐบาลที่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจน และ จากข้อมูลที่ยกมาประกอบในข้างต้น แสดงถึงความเชื่อในคุณค่าของการศึกษาตลอดชีวิตของชาวแคนาดา โดยพบว่า การดำเนินการที่จะปลูกฝังและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแคนาดาจะใช้กลยุทธ์ทางการศึกษาทุกรูปแบบ นับตั้งแต่การจัดการศึกษาในระบบทุกระดับการศึกษา การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เช่น โครงการฝึกอบรมต่างๆ ที่จัดให้กับประชาชนทั่วไป และผู้ปฏิบัติงานในสายงานต่างๆ การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยที่ใช้สื่อสารมวลชน เพื่อการการเผยแพร่ข้อมูลผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในการให้การศึกษาแก่ประชาชน

นอกจากนี้จากรายงานการสำรวจระดับการศึกษาของประชากรของประเทศ พบว่า ประชากรอายุระหว่าง 25.34 ปี มีถึงร้อยละ 61 ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งสูงกว่าการสำรวจเมื่อปี ค.ศ. 1991 ที่มีประชากรกลุ่มนี้เพียงร้อยละ 49 มีวุฒิตั้งแต่อนุปริญญา จนถึงระดับปริญญา แคนาดาไม่มีมหาวิทยาลัยกว่า 100 แห่ง มีนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจำนวน... แคนาดาไม่มีประชากรในวัยที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมากเป็นอันดับ 4 ของโลก ซึ่งมีจำนวนถึงร้อยละ 20 ของประชากรในช่วงอายุ 25-64 ปี

การที่ประชากรวัย 25-34 ปี จำนวน 4 ล้านคน แต่มีเพียงร้อยละ 28 เท่านั้น ที่มีวุฒิการศึกษาขั้นต่ำกว่าระดับปริญญาตรีนั้น ได้สะท้อนถึงความเชื่อพื้นฐานของประชาชนที่ว่า การศึกษาเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จและช่วยในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ จากการให้ความสำคัญกับคุณลักษณะการใฝ่รู้และความเชื่อในระบบการศึกษาและสังคมแห่งความรู้ ทำให้ผลจากการสำรวจการรู้หนังสือและทักษะชีวิตของคนแคนาดา พบว่ามีจำนวนประชากรสูงถึงร้อยละ 58 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคนแคนาดามีการอ่านหนังสือเป็นประจำทุกวัน ซึ่งมีผลอย่างยิ่งต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ ทั้งนี้ จากการทดสอบความรู้ความสามารถทางการเรียนระดับนานาชาติ พบว่า นักเรียนแคนาดาได้คะแนนอยู่ในกลุ่มที่มีระดับคะแนนสูงสุดของโลกในเรื่องการอ่าน วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะข้อ 4 ที่ระบุว่า คนแคนาดามีความนิยมในการใช้สติปัญญา และเหตุผลในการแก้ปัญหา มากกว่าการใช้ความรุนแรง

นอกจากนี้ประเทศแคนาดายังได้รับการคัดเลือกให้เป็นประเทศพัฒนาอันดับหนึ่งของโลก จากอัตราการรู้หนังสือของประชากรของประเทศ ซึ่งจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติแคนาดาถึงกิจกรรมของประชาชนแคนาดา ช่วงอายุ 15 ปีขึ้นไป พบว่าประชากรของประเทศอ่านหนังสือพิมพ์ถึงร้อยละ 81.2 โดยอ่านทุกวันถึงร้อยละ 48 อ่านนิตยสาร แม็กกาซีนร้อยละ 71.2 โดยอ่านสัปดาห์ละครั้งถึงร้อยละ 57.10 อ่านหนังสือร้อยละ 61.3 โดยอ่านอาทิตย์ละ 1 เล่ม มีถึงร้อยละ 31.1 และอ่านเดือนละ 1 เล่ม มีร้อยละ 36.2 และมีจำนวนประชากรร้อยละ 27.6 ที่ใช้ห้องสมุดประชาชน โดยร้อยละ 24.9 เข้าไปใช้เพื่อการยืมหนังสือ หรือ วัสดุอื่นๆ นอกจากนี้แคนาดาได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีเครือข่ายด้านอินเทอร์เน็ตสูงสุดของโลก โดยพบว่ามีประชากรถึง ร้อยละ 29.6 ที่มีการใช้อินเทอร์เน็ต โดยร้อยละ 22.6 ใช้เพื่อการสื่อสาร ร้อยละ 22.3 ใช้เพื่อการการวิจัย และ ร้อยละ 9.6 ใช้เพื่ออ่านหนังสือพิมพ์ หนังสือ และอื่นๆ และที่น่าสนใจ คือ มีประชากรในช่วงอายุนี้ถึงร้อยละ 7.8 ที่ทำวิจัย ซึ่งการมีประชากรร้อยละ 7.8 ทำวิจัย สะท้อนให้เห็นถึงการใฝ่รู้ ใฝ่หาคำตอบและกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล อันเป็นลักษณะเด่นอย่างหนึ่งของคนแคนาดา คือการมีเหตุผลและมีความอดทน ทั้งนี้รัฐบาลแคนาดาคาดว่า ร้อยละ 80 ของบ้านเรือนนั้นมีการติดตั้งระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อนึ่ง แคนาดาได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีการเชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตมากที่สุดในโลก และที่สำคัญคือ แคนาดาเป็นต้นแบบของโครงการ Schoolnet ที่มีการนำไปใช้ทั่วโลกโดยเป็นการเชื่อมต่อห้องสมุดโรงเรียนกับห้องสมุดต่างๆ เพื่อขยายฐานข้อมูลความรู้และต้องการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความกระจำรูทางข้อมูลข่าวสาร (information literacy)

ทั้งนี้ในการการสร้างสรรค์สังคมแห่งความรู้ของรัฐบาลนั้นสะท้อนได้จากการดำเนินกิจกรรมใดๆ ของรัฐบาลไม่ว่าระดับรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลในระดับมลรัฐ การกำหนดนโยบายต้องมีพื้นฐานจากการวิจัย และใช้กระบวนการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ เพื่อเตรียมประชาชนของประเทศให้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและของประเทศชาติ และในการเปลี่ยนแปลงใดๆ ไม่ว่าจะมาจากภาคประชาชนหรือ ภาคเอกชนล้วนตั้งอยู่บนพื้นฐานของการวิจัย และใช้ข้อมูลมาสนับสนุนการดำเนินการทั้งสิ้น ตัวอย่างเช่น การดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน ที่รัฐบาลได้สนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งศูนย์การดูแลความเป็นอยู่ของเด็ก และมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการวิจัยเพื่อเป็นฐานในการกำหนดนโยบาย และ การกำหนดกิจกรรมของโครงการนี้โดยเฉพาะ เป็นต้น

7. การให้ความสำคัญต่อสุขภาพและความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต

จากสถิติแคนาดาพบว่า คนแคนาดามีที่อยู่อาศัยถึงร้อยละ....ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยถาวรและเป็นเจ้าของถึงร้อยละ....ซึ่งการมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง เป็นตัวบ่งชี้สำคัญของการเป็นประเทศพัฒนา และสะท้อนถึงพื้นฐานที่มั่นคงปลอดภัยในชีวิตของชาวแคนาดา นอกจากนี้ คนแคนาดาให้ความสำคัญกับสุขภาพ การที่คนแคนาดามีอายุเฉลี่ย 78.6 ปี โดยเพศหญิงมีอายุเฉลี่ย 81.7 ปี และเพศชายมีอายุเฉลี่ย 75.6 ปี แสดงถึงการให้ความสำคัญต่อสุขภาพของชาวแคนาดา

แคนาดาเชื่อว่าความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตเป็นสิ่งสำคัญที่เสริมคุณภาพของประชากร ดังนั้น รัฐบาลจึงมีนโยบายในการสนับสนุนให้เด็กแคนาดาทุกคนเติบโตในสิ่งแวดล้อมที่มั่นคง และปลอดภัย รวมทั้งการมีสุขภาพที่ดีด้วย ซึ่งการมีชีวิตที่ปลอดภัยมีความเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับการมีสุขภาพที่ดี เด็กแคนาดาจึงเติบโตในสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ถูกหลักสุขาภิบาล ปลอดภัย ไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่เด็ก

แคนาดาส่งเสริมให้ประชากรมีสุขภาพดี นับตั้งแต่การเริ่มต้นชีวิตที่เน้นการรักษาสุขภาพและการดูแลความเป็นอยู่ เมื่อเด็กต้องเข้าสู่ระบบการศึกษา เริ่มต้นตั้งแต่ศูนย์ดูแลเด็กเล็กที่มีสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย ถูกหลักสุขอนามัย ไม่เป็นอันตราย ซึ่งถือเป็นสิ่งที่สำคัญ และสังคมแคนาดาให้ความใส่ใจโดยกำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ในกฎระเบียบของการดูแลเด็กเล็กของประเทศแคนาดา สำหรับเด็กที่เข้าสู่โรงเรียน หัวใจสำคัญของการบริการจัดการ โรงเรียนในแคนาดา นอกจากในด้านการเรียนการสอน

แล้ว มิตিদ้านสุขภาพ จัดว่าเป็นนโยบายที่แคนาดาให้ความสำคัญซึ่งได้ถูกกำหนดเป็นนโยบายระดับชาติและระบุในเอกสารต่างๆ ที่กล่าวถึงเรื่องการจัดการศึกษาของประเทศว่าในการจัดการศึกษานั้น ต้องมุ่งเน้นการพัฒนาสุขภาพทั้งทางด้านร่างกายและอารมณ์ให้แก่ นักเรียน ร่วมไปกับการจัดสภาพแวดล้อมทั้งทางสังคมและกายภาพที่ปลอดภัย มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ ซึ่งมีความสำคัญต่อความสำเร็จการศึกษาของนักเรียน ทั้งนี้ โรงเรียนได้ส่งเสริมการเป็นอยู่ของเด็กและเยาวชนแคนาดาให้มีสุขภาพอนามัยที่ดี โดยเน้นเรื่องโภชนาการ กิจกรรมพลศึกษา การป้องกันอุบัติเหตุ การจัดโปรแกรมการงดบุหรี่และเลิกสารเสพติด โดยการบูรณาการเนื้อหาด้านสุขภาพในหลักสูตร และการให้แนวทางในการปฏิบัติตนเพื่อนำไปสู่วิถีชีวิตที่มีคุณภาพ ซึ่งในกระบวนการนี้ รัฐมีส่วนช่วยให้การสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน เช่น การติดตั้งกล้องวงจรปิดภายในโรงเรียนเพื่อป้องกันการทำร้ายร่างกาย การละเมิด หรือ คุกคามเด็ก การส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน โดยการจัดฝึกอบรมและสนับสนุนชุมชนเพื่อให้โรงเรียนสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลของการดำเนินงานในด้านสุขภาพ และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตของประเทศแคนาดาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น มีกุญแจแห่งความสำเร็จ คือ ความร่วมมือของครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน ที่ทำงานร่วมกับหน่วยงานด้านสุขภาพในระดับท้องถิ่น รัฐบาล ชุมชน และนักวิจัยเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมด้านสุขภาพและอนามัยของประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สะท้อนถึง ลักษณะคุณธรรม และจริยธรรมในการให้คุณค่าต่อสุขภาพ และความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตของชาวแคนาดาได้อย่างชัดเจน

บทที่ 5 บทบาทของสถาบันครอบครัวในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม

ถ้าใช้พัฒนาการของบุคคลเป็นแนวทางในการพิจารณากระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ผู้นั้นจะพบว่า แคนาดาให้ความสำคัญกับเด็กเยาวชน และสถาบันครอบครัวเป็นอย่างมาก เพราะองค์ประกอบของสังคมทั้ง 2 ส่วนนี้มีความเกี่ยวเนื่องและไม่อาจตัดขาดจากกัน ประเทศแคนาดาเชื่อว่า การที่เด็กและเยาวชนจะเติบโตเป็นกำลังที่สำคัญของประเทศได้จำเป็นต้องมีสถาบันครอบครัวที่มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของเด็กและเยาวชน

การสร้างบุคคลให้เป็นคนมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี เห็นคุณค่าของความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน ซึ่งความเสมอภาคทางเพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนานั้น เริ่มตั้งแต่เยาว์วัยโดยการใช้ความสำคัญกับเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก เพราะรัฐบาลแคนาดาเชื่อว่า เยาวชนคือ ทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเข้มแข็ง ดังมีคำขวัญของแคนาดาว่า “Our children are our future” ซึ่งหมายความว่า เด็กและเยาวชนของเรา คือ อนาคตของประเทศชาติ จากเอกสารคู่มือการเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนที่จัดพิมพ์โดยรัฐบาลแคนาดา ได้ขยายความ คำขวัญ “Our children are our future” ไว้ว่า

“ในฐานะที่เด็กและเยาวชน คือ อนาคตของประเทศชาติ ดังนั้น เด็กและเยาวชนสมควรที่จะได้รับโอกาสที่จะมีชีวิตที่มีความสุข และมีคุณค่า เด็กควรได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมให้ได้รับการเลี้ยงดูให้มีสุขภาพที่ดีและมีความปลอดภัยในชีวิตเป็นอันดับแรก ทั้งนี้ในการดูแลเด็กและเยาวชนนั้น ไม่ใช่การดูแลเฉพาะเด็กและเยาวชนที่เป็นบุตรหลานของตนเองเท่านั้น แต่ต้องแผ่ไปถึงบุตรหลานของบุคคลอื่นและเด็กในชุมชนด้วย”

รัฐบาลแคนาดาและคนแคนาดาเชื่อว่า การที่เด็กได้รับการเอาใจใส่เลี้ยงดูให้ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมีความปลอดภัยนั้น จะเป็นพื้นฐานที่ดีในการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เด็กที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจะเติบโตเป็นบุคคลที่มีพื้นฐานทางจิตใจที่ดี มีความพร้อมที่จะเรียนรู้

และพัฒนาคุณลักษณะต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม จากพื้นฐานความเชื่อดังกล่าว รัฐบาลแคนาดาได้ดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อส่งเสริมให้เด็กได้รับการพัฒนาและเลี้ยงดูให้มีสุขภาพที่ดีและมีความปลอดภัยในชีวิต โดยกำหนดไว้ว่าหน้าที่และความรับผิดชอบในการดูแลความปลอดภัยให้แก่เด็กนั้น ไม่เพียงเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบเฉพาะของผู้ปกครองเท่านั้น แต่เป็นหน้าที่ของเพื่อนบ้านและชุมชนที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ และทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ หมายถึง การมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลบุตรหลานของเพื่อนบ้าน โดยช่วยเหลือเป็นหูเป็นตาเมื่อพบเห็นเด็กถูกทอดทิ้ง ถูกรังแก หรือถูกทำร้ายทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ เพื่อให้มั่นใจว่า เด็กที่กำลังเติบโตทุกคน มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ได้รับความปลอดภัยทั้งที่บ้านและในชุมชน โดยได้รับการพัฒนาทักษะชีวิต และได้รับการเตรียมตัวในการดำเนินชีวิตตั้งแต่การมีบ้านและที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย การฝึกวินัย และการดูแลที่ดีจากสถาบันครอบครัว

บทบาทของสถาบันครอบครัว

สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่ประเทศแคนาดาให้ความสำคัญมากที่สุด เพราะครอบครัวเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะของคนแคนาดาในทุกๆ เรื่อง ด้วยสังคมแคนาดามีความเชื่อว่า เยาวชน คือ กลุ่มคนที่มีความสำคัญต่อประเทศในอนาคต และจำเป็นต้องได้รับการดูแล และเลี้ยงดูให้มีชีวิตที่มีความสุข และมีความปลอดภัย รัฐบาลจึงออกเป็นกฎหมายและจัดให้มีโครงการต่างๆ ที่สนับสนุนให้สถาบันครอบครัวทำหน้าที่ในส่วนนี้ได้อย่างสมบูรณ์

ในขณะที่สภาพการณ์ปัจจุบัน หลายประเทศทั่วโลก ต่างประสบกับปัญหาความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว ที่ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นสถาบันหลักของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมให้กับบุตรหลานของตนเองได้ ทั้งนี้เนื่องจาก ลักษณะของครอบครัวในปัจจุบันที่เป็นครอบครัวเดี่ยว แม้คู่สามี-ภรรยาทั้ง 2 ฝ่ายต้องการที่จะมีบุตร แต่ด้วยความจำเป็นที่ต้องหารายได้เพื่อนำมาใช้ในเลี้ยงดูบุตร ทำให้ทั้งพ่อ-แม่ ต้องทำงานมากขึ้น โอกาสของพ่อ-แม่ในการเลี้ยงดูบุตรหลานของตนจึงลดน้อยลง และต้องพึ่งพาสถาบันอื่นเพื่อชดเชยโอกาสที่ขาดหายไป ผลที่ตามมา คือ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ-แม่และบุตรหลานลดลงเมื่อเทียบกับลักษณะความสัมพันธ์ที่พบในอดีต โอกาสที่สถาบันครอบครัวจะทำหน้าที่ในการเลี้ยงดู ให้ความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัย ตลอดจนการขัดเกลาลักษณะนิสัยให้แก่เด็ก และเยาวชนจึงลดลง เมื่อเป็นเช่นนี้ ความสำคัญของสถาบันครอบครัวก็ลดลง

ตามไปด้วย ทำให้สถาบันครอบครัวไม่สามารถดูแลและเป็นที่พึ่งพิงของบุตรหลาน จึงกลายเป็นบ่อเกิดของปัญหาของสังคมหลายประการตามมา

แคนาดาไม่ได้วิ่งตามกระแสการพัฒนาของโลก เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ที่พัฒนาแล้ว ที่มีสถาบันอื่นมาทดแทนบทบาทและความสำคัญของสถาบันครอบครัว แต่แคนาดายังคงให้ความสำคัญต่อบทบาทของสถาบันครอบครัว และบทบาทของพ่อ-แม่ในการอบรมและเลี้ยงดูบุตรหลานของตน โดยการส่งเสริมให้พ่อ-แม่มีความภาคภูมิใจต่อบทบาทในการพัฒนามุตรหลานของตนเองและของสมาชิกในสังคม เช่น การให้ พ่อ-แม่ได้ลาพักเพื่อเลี้ยงดูบุตรในช่วงขวบปีแรก หรือการลาพักเพื่อดูแลบุตรเมื่อมีภาวะการเจ็บป่วย ซึ่งทำให้ในช่วงแรกของชีวิตในวัยเด็กได้รับความปลอดภัย ซึ่งเป็นสถานการณ์ในอุดมคติของการดูแล และอบรมเลี้ยงดูเด็กในเยาว์วัย

ภาพ บทบาทของสถาบันครอบครัวที่มีหน้าที่ในการเลี้ยงดู ให้ความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัย ตลอดจนการขัดเกลาลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ของสังคมแก่บุตรหลานของตน

จากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของการเลี้ยงดูเด็ก และเยาวชน โดย COMPASS เมื่อปี 2541 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามกว่าร้อยละ 90 ยังคงเห็นว่าพ่อ-แม่คือ บุคคลที่ดีที่สุดในการดูแลบุตรหลานของตน และสถาบันอื่นไม่สามารถทำหน้าที่ทดแทนได้ นอกจากนี้ พ่อ-แม่กว่าร้อยละ 85 ยังระบุว่า ถ้าตนเองไม่มีภาวะความจำเป็นในการหารายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัว ตนเองก็มีความประสงค์ที่จะอยู่บ้านเพื่อเลี้ยงดูบุตรหลานของตน นอกจากนี้ ผลจากการวิจัยดังกล่าว ได้ยืนยันว่า ศูนย์เลี้ยงเด็กนั้นไม่สามารถทดแทนความรัก ความอบอุ่น ซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ-แม่ และลูกได้ ดังนั้น พ่อ-แม่

จำเป็นต้องใช้เวลาทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพกับบุตรหลานของตนเอง โดยที่ศูนย์เลี้ยงเด็กควรมีหน้าที่ในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และความเอื้ออาทรระหว่างเด็กกับผู้ดูแลและเพื่อนของเด็กคนอื่นๆ เท่านั้น

จากการให้ความสำคัญต่อบทบาทของสถาบันครอบครัวของประเทศแคนาดา พบว่าสถาบันครอบครัวได้รับการสนับสนุนให้ทำหน้าที่ และมีบทบาทในการพัฒนาคุณลักษณะที่สำคัญของคนแคนาดา ดังนี้

1. การดูแลให้ความปลอดภัย

จากเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับ..... ได้กล่าวถึงหน้าที่สำคัญอันดับแรกของครอบครัว คือ การดูแลให้บุตรหลานมีสุขภาพดี โดยเริ่มจากการให้บุตรหลานได้รับอาหารที่มีคุณค่า และเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย การดำรงชีวิตอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย คือ การมีที่อยู่อาศัยที่มีความสะอาดตามหลักสุขาภิบาล มีแสงสว่างพอเพียง และมีอากาศถ่ายเท สิ่งเหล่านี้คือ หน้าที่เบื้องต้นของผู้เป็นพ่อ-แม่ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อบุตรหลานของตนเอง

ทั้งนี้ พ่อ-แม่รายใหม่ รวมถึงพ่อ-แม่ที่เพิ่งอพยพย้ายถิ่นจากประเทศอื่นมาอาศัยในแคนาดานั้น จะได้รับการเตรียมการให้สามารถปฏิบัติตามบทบาท และหน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง และเหมาะสม โดยผ่านกระบวนการให้ความรู้ในรูปแบบต่างๆ นับตั้งแต่ การเข้าร่วมโปรแกรมการศึกษา การเข้าอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่างๆ ซึ่งมีการดำเนินการในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น อบรมเชิงปฏิบัติการที่จัดโดยศูนย์บริการสาธารณสุข โรงพยาบาล หรือ หน่วยงานภาครัฐ ตามความสนใจ และความต้องการของพ่อ-แม่ซึ่งมีทั้งที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งนี้ ในการอบรมเชิงปฏิบัติการทั้งพ่อและแม่ต้องเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมกันทั้งสองฝ่าย เพราะในการเตรียมการเพื่อดูแลบุตรตั้งแต่อยู่ในครรภ์จะกล่าวถึงบทบาท การให้ความช่วยเหลือ และความเอื้ออาทรที่จำเป็นต้องมีให้แก่กันระหว่างพ่อและแม่ในขณะที่แม่ตั้งครรภ์ โดยจัดขึ้น 3 ครั้งในระหว่างการตั้งครรภ์ ดังนั้นเมื่อคลอดบุตร ทั้งพ่อและแม่จะมีความพร้อมในการดูแลให้ความปลอดภัยแก่บุตรของตน รวมทั้งการดูแลตนเองเพื่อให้ศักยภาพในการดูแลบุตร และการไม่ปฏิบัติตนที่เป็นอันตรายต่อทารก

การเตรียมการข้างต้นจะเป็นการเตรียมการก่อนมีบุตร หรือ ก่อนคลอด ซึ่งภายหลัง การคลอดพอและแม่จะได้รับการเตรียมการจากทั้งเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล และแพทย์ ผู้ดูแลทารกซึ่งจะให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องในการเลี้ยงดูทารก และเมื่อ นาทารกกลับไปบ้านหรือที่อยู่อาศัย เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ที่จะมีบริการเยี่ยมบ้าน เพื่อ ตรวจสอบ ดูแล และให้คำแนะนำเกี่ยวกับความปลอดภัย และการจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับ การเลี้ยงดูทารก ซึ่งจะช่วยให้พ่อ-แม่มีความมั่นใจในการดูแลทารกมากยิ่งขึ้น

นอกจากการได้รับโอกาสในการเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการในโปรแกรมต่างๆ และการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ และสาธารณสุขแล้ว หน่วยงานต่างๆ ยังได้จัดทำคู่มือเอกสารในรูปแบบต่างๆ ทั้งหนังสือคู่มือ แผ่นพับ ที่ให้คำแนะนำในการ เลี้ยงดูทารก เด็ก และเยาวชนในเรื่องต่างๆ ในวัยต่างๆ อย่างเหมาะสม เนื้อหาง่ายต่อการ เข้าใจ และนำไปสู่การปฏิบัติได้ง่าย ทั้งนี้ในการจัดทำเอกสารต่างๆ ได้ผ่านการทำวิจัย ในเรื่องเนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอมาเป็นอย่างดี ตัวอย่างของเอกสารที่จัดบริการ ดังกล่าว เช่น การจัดที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย การจัดอาหารที่เหมาะสมให้แก่ทารกและเด็กในวัย ต่างๆ การเลือกซื้อของเล่นที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก การสร้างภูมิคุ้มกันในตัว การดูแลเมื่อ เด็กมีอาการเจ็บป่วย เป็นต้น ซึ่งเอกสารต่างๆ เหล่านี้ เป็นแหล่งความรู้ที่พ่อ-แม่สามารถ ศึกษาและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

สุดท้าย ในกรณีมีปัญหาฉุกเฉินต่างๆ พ่อ-แม่ยังสามารถเลือกใช้บริการ hot line เพื่อ ขอคำปรึกษาในเรื่องต่างๆ ได้ตลอดเวลา บริการดังกล่าวช่วยให้พ่อ-แม่ ทั้งรายเก่า.....

2. การฝึกวินัย

สถาบันครอบครัว นอกจากมีหน้าที่ในการดูแลเลี้ยงดูให้เด็กเติบโตอย่างมีความสุข ได้รับประทานอาหาร และโภชนาการที่เพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย และอยู่ใน สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยปราศจากอันตรายแล้ว แคนาดายังถือว่าครอบครัวเป็นสถาบัน เริ่มต้น ในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของเยาวชน โดยคาดหวังให้ครอบครัวทำหน้าที่ เป็นสถาบันหลักในกระบวนการจัดเกล้าทางสังคม (socialization) เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ การดำเนินชีวิตตามบรรทัดฐานของสังคม และเพื่อให้ครอบครัวสามารถทำหน้าที่ในเรื่องนี้ ได้อย่างสมบูรณ์ รัฐบาลแคนาดาได้ส่งเสริมสถาบันครอบครัวโดยใช้กระบวนการ ทางการศึกษาในทุกรูปแบบ ทั้งการจัดโปรแกรมการอบรมในระยะสั้น และระยะยาวโดยใช้ รูปแบบต่างๆ สำหรับพ่อ-แม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งการจัดทำเอกสารเพื่อเตรียมพ่อ-แม่ ผู้ปกครองในการทำหน้าที่อบรม เลี้ยงดู เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมที่เป็นคุณลักษณะ

สำคัญของชาวแคนาดา ตลอดจน ทำหน้าที่ในการฝึกวินัยต่างๆ เพื่อเป็นการวางรากฐานในตัวเด็กก่อนเข้าสู่กระบวนการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบในสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม แคนาดาเชื่อว่า การเลี้ยงดูและปลูกฝังคุณลักษณะต่างๆ ให้แก่เด็กและเยาวชนนั้น ไม่ใช่หน้าที่ของพ่อแม่ หรือ ผู้ปกครองเท่านั้น แต่ยังคงเป็นหน้าที่ของสังคมที่มีส่วนร่วมในเรื่องนี้ด้วย

แคนาดาได้ให้นิยามของการฝึกวินัย ไว้ว่า “คือ การที่พ่อแม่ หรือ ผู้ปกครองสอนให้เด็กรู้จักแยกแยะระหว่างสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ผิด เพื่อเป็นการป้องกันไม่让孩子ได้รับอันตราย และมีความปลอดภัยในชีวิต เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าคุณเองได้รับความเอาใจใส่ ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และช่วยให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเติบโตเป็นผู้ใหญ่และเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคม”

ทั้งนี้ ปรากฏในเอกสารคู่มือการฝึกวินัยให้แกเด็ก จัดทำโดย..... ได้เสนอแนวทางในการฝึกฝนวินัยให้แกเด็ก โดยกำหนดเป็นหลักการเบื้องต้นไว้ว่า ให้ผู้ปกครองที่ทำหน้าที่ในการเลี้ยงดูเด็ก เริ่มต้นโดยการกำหนดกติกาที่ยุติธรรมและเหมาะสมกับเด็ก จากนั้นจึงช่วยให้เด็กสามารถปฏิบัติตามกติกาที่กำหนดไว้ โดยการฝึกวินัยของแคนาดานั้น เริ่มได้ตั้งแต่ช่วงต้นของอายุในขวบปีแรกจนถึงวัยก่อนเรียน สามารถแบ่งระยะในการฝึกฝนวินัยของเด็ก เป็น 3 ระยะคือ

1. การฝึกฝนวินัยตั้งแต่เด็กเริ่มคลาน
2. การฝึกฝนวินัยในวัยเริ่มเดินที่เรียกว่า วัยเตาะเตะ
3. การฝึกฝนวินัยสำหรับเด็กที่มีอายุเกินกว่า 3 ขวบขึ้นไป

การฝึกวินัยนี้เป็นการสร้างทักษะการป้องกันอันตรายจากสิ่งแวดล้อมให้แกเด็ก โดยเริ่มตั้งแต่ในวัยเริ่มคลาน ซึ่งเด็กเริ่มสามารถเคลื่อนที่ไปในที่ต่างๆ เมื่อพบสิ่งของก็มักจะหยิบใส่ปาก การฝึกวินัย คือ การห้ามเด็กหยิบสิ่งของแปลกปลอมเข้าปาก โดยเป็นหน้าที่ของสมาชิกผู้ใหญ่ภายในบ้านที่ต้องดูแลความปลอดภัยให้แกเด็ก เช่น ไม่ทิ้งสิ่งของไว้เคลื่อนกลาดบนพื้น สำหรับในวัยเตาะเตะซึ่งเด็กเริ่มยืนและเริ่มเดิน เด็กชอบสำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น บริเวณที่เป็นช่อง เป็นรอยแยก หรือ ปลั๊กไฟ แล้วมักจะสอดนิ้วหรือสิ่งของแปลกปลอมลงไป การฝึกวินัยคือ การห้ามเด็กสอดนิ้วหรือสิ่งของ ทั้งนี้ เป็นหน้าที่ของสมาชิกผู้ใหญ่ภายในบ้านอีกเช่นกันที่จะป้องกันไม่让孩子มาเล่นใกล้กับบริเวณมีร่อง หรือ ช่องที่เป็นอันตราย

การฝึกวินัยนอกจากเป็นการป้องกันอันตรายต่อตนเองแล้วยังเป็นการสอน
 ความประพฤติให้แก่เด็ก โดยมีการให้หลักการในการฝึกวินัยแก่เด็ก ดังนี้

1. การฝึกวินัยต้องมีความคงเส้นคงวา มีความสม่ำเสมอทั้งในการให้รางวัล
 และการลงโทษ
2. การฝึกวินัยต้องให้เด็กรู้จักการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม และเข้าใจ
 ถึงเหตุผล และวิธีการที่ใช้ในการลงโทษ
3. การลงโทษเด็กต้องไม่เป็นการลงโทษที่มีการทำร้าย หรือ สร้างความ
 เจ็บปวดทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจแก่เด็ก

ประเด็นสาระสำคัญในการฝึกวินัย คือ การสอนให้เด็กรู้จักแยกแยะระหว่างสิ่งที่
 ถูกต้องกับสิ่งที่ผิด เพื่อสร้างทักษะในการป้องกันอันตราย และทำให้ชีวิตมีความปลอดภัย
 จากหลักการนี้ จะนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติตนอย่างถูกต้องเหมาะสม ควบคู่ไปกับการคิด
 อย่างถูกต้อง ดังนั้น การฝึกฝนวินัยตั้งแต่เยาว์วัย จะส่งผลให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่
 ที่มีความสุข มีความรับผิดชอบ ประสบความสำเร็จและสามารถสร้างสรรค์ผลงาน
 ที่มีคุณภาพ รวมทั้ง มีความสามารถในการควบคุมและกำกับตนเอง

ภาพ สถาบันครอบครัวและการมีส่วนร่วมของสังคม ในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อการพัฒนา
 เด็ก เพื่อให้เด็กรู้สึกว่าได้ได้รับความเอาใจใส่ รู้สึกดีต่อตัวเอง และช่วยให้เด็กเข้ากับบุคคลอื่น ได้ ซึ่งเป็น
 พื้นฐานที่สำคัญในการเติบโต เป็นผู้ใหญ่และเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคม กิจกรรมเหล่านี้จึงเป็น
 กระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ที่สำคัญของแคนาดา

3. การเป็นแบบอย่าง

แคนาดาเชื่อในเรื่องการปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นจึงให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดเกลาทางสังคม โดยให้สังคมและผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างแก่เยาวชน โดยรัฐได้จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาโปรแกรมการรู้หนังสือให้กับบุคคลในครอบครัวมีการจัดทำคู่มือการเป็นผู้ปกครองเด็กและเยาวชนในช่วงวัยต่างๆ เช่น บทบาทและความรับผิดชอบของผู้ปกครองเมื่อบุตรหลานเข้าสู่วัยเรียน บทบาทของผู้ปกครองในการเป็นแบบอย่างเพื่อพัฒนาลักษณะนิสัยบุตรหลานของตนเอง

การเป็นแบบอย่างให้แก่เด็ก เยาวชนนั้น มีการดำเนินการในทุกๆ เรื่อง เริ่มตั้งแต่วินัยภายในบ้าน เช่น การเก็บของให้เป็นระเบียบเรียบร้อย การดูแลเรื่องความปลอดภัย ความมีวินัยในแบบแผนการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน การดำเนินชีวิตนอกบ้าน หรืออยู่ในสังคมส่วนรวม เช่น การมีระเบียบในการเข้าแถวการใช้ หรือ ขอรับบริการ การเคารพความเป็นส่วนตัวของบุคคลอื่น การมีมารยาทในสังคม นอกจากการที่พ่อแม่จะคอยแนะนำอบรม และตักเตือนเพื่อสร้างควมมีวินัยแล้ว การปฏิบัติตนของพ่อแม่ทั้งในบ้านและในสังคมอย่างเป็นระเบียบนั้นก็เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูกด้วยเช่นกัน การประพฤติตนของพ่อแม่เป็นแบบอย่างแก่เด็ก และเยาวชนแคนาดาให้ได้เรียนรู้การมีวินัยในการดำเนินชีวิตในบ้านที่เด่นชัด ได้แก่ การมีวินัยในการรับประทานอาหารเช้า ที่เมื่อถึงเวลารับประทานอาหาร ทุกคนจะต้องรับประทานอาหารเช้าพร้อมกัน โดยสมาชิกทุกคนจะหยุดกิจกรรมอื่นทุกอย่างระหว่างการรับประทานอาหารเช้า การมีวินัยขณะบริโภค และการมีวินัยในการตื่นนอน และการเข้านอน เป็นต้น

นอกจากวินัยในการปฏิบัติตนโดยทั่วไปแล้ว การเป็นแบบอย่างของคุณลักษณะในทางความคิด เช่น การเป็นคนแคนาดา และการมีส่วนร่วมในสังคมนั้น เด็กและเยาวชนแคนาดาก็ได้เรียนรู้จากแบบอย่างทีพบอยู่ในวิถีชีวิตประจำวันตั้งแต่แรกเกิด ตัวอย่างเช่น ในชุมชน ถ้ามีศูนย์เลี้ยงเด็กของชุมชน พ่อ-แม่ จะไปเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของศูนย์ หรือ มีส่วนร่วมกิจกรรมชุมชนอย่างอื่น เช่น Neighborhoodwatch คือ การเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือความปลอดภัยให้แก่เด็กเล็กในชุมชน เนื่องจากบางครั้งเด็กอาจต้องเดินทางไปโรงเรียนด้วยตนเอง เดินจากโรงเรียนกลับบ้านซึ่งเมื่อใดที่เด็กรู้สึกว่าจะไม่ปลอดภัยก็สามารถที่เข้าไปขอความช่วยเหลือจากบ้านที่อาสาสมัครเหล่านี้ได้

จากการปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่เกิดขึ้นในสังคมแคนาดา ทำให้เด็กและเยาวชนแคนาดาเติบโตขึ้นพร้อมกับการเห็นแบบอย่างของการทำงานเพื่อชุมชน เพื่อสังคม เด็กมีโอกาสดีโตในสังคมที่เป็นระเบียบ มีวินัยในทุกๆ เรื่อง ทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้พร้อมที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของสังคม

4. การพัฒนาการรู้หนังสือ

การพัฒนาการรู้หนังสือ (Literacy) นั้นเริ่มตั้งแต่แรกเกิด ครอบครัวชาวแคนาดาทั้งพ่อ และแม่จะให้ความสำคัญกับการเลี้ยงดูบุตรหลานของตน นอกจากการดูแลเรื่องสุขภาพ และความปลอดภัยแล้ว ยังให้ความสำคัญกับกระบวนการปลูกฝังลักษณะนิสัยให้เด็กรักการอ่านซึ่งมีความสำคัญ และมีจุดเริ่มต้นจากสถาบันครอบครัวเช่นเดียวกัน ในครอบครัวแคนาดาส่วนใหญ่พ่อ-แม่จะเริ่มจากการเปิดดนตรี และอ่านหนังสือ ให้ลูกฟัง ซึ่งในประเทศแคนาดานั้นพบว่า บริษัทที่ผลิตหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชนนั้นจะผลิตหนังสือหลากหลายรูปแบบ โดยให้ความสำคัญกับการออกแบบรูปเล่ม การนำเสนอสาระ และภาพในเล่ม การใช้วัสดุ และการจัดทำรูปเล่มที่มีความทนทานต่อการใช้งาน ทำให้พ่อแม่สามารถเลือกสรรหนังสือที่ดีมีคุณภาพ เหมาะสมกับวัย พัฒนาการ และความสนใจของเด็กได้เป็นอย่างดี อีกทั้งมีความคงทนต่อการใช้งาน

กิจวัตรอย่างหนึ่งของพ่อ-แม่ในครอบครัวชาวแคนาดา คือ การอ่านหนังสือให้ลูกฟังอย่างน้อยวันละ 1 ครั้งก่อนนอน และเมื่อเด็กเติบโตขึ้นประมาณ 3 ขวบ พ่อ-แม่จะเริ่มพาเด็กไปยังห้องสมุดประชาชน ซึ่งมีการจัดมุมไว้สำหรับเด็กโดยเฉพาะ มุมสำหรับเด็กนี้ ได้มีการออกแบบให้เหมาะสมกับช่วงอายุ และพัฒนาการของเด็ก ประกอบด้วย มุมเด็กเล่น มุมคู่มือทัศนศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ มุมสื่อการเรียนรู้ และมุมกิจกรรม ซึ่งมุมกิจกรรมนี้ห้องสมุดได้จัดให้มีกิจกรรมสำหรับเด็กสัปดาห์ละ 1 ครั้ง อีกทั้งมีบริการให้ยืมสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ ทัศนศึกษา เทปเพลง ฯลฯ ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมของห้องสมุดประชาชนของแคนาดาตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในห้องสมุดเหล่านี้จะเป็นการเกื้อหนุน และส่งเสริมการพัฒนาความรักในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาการรู้หนังสือ และการใฝ่รู้ของเด็ก

เมื่อเด็กก้าวเข้าสู่สถานศึกษา ผู้ปกครองก็ยังคงทำหน้าที่สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก ไม่ได้วางมือปล่อยให้เป็นที่ของสถาบันการศึกษาแต่เพียงฝ่ายเดียว ในหนังสือคู่มือผู้ปกครองได้ระบุหน้าที่ของผู้ปกครองในการดูแล ส่งเสริม และติดตามการเรียนรู้ของเด็ก ในสถานศึกษาตลอดภาคการศึกษา เช่น ผู้ปกครองมีหน้าที่ในการดูแลเด็กให้มาโรงเรียน

ทุกวัน หน้าที่ในการดูแลเด็กให้ทำการบ้าน หรืองานที่โรงเรียนมอบหมาย ให้เสร็จทุกครั้ง นอกจากนี้ ทางโรงเรียน และหน่วยงานต่างๆ ยังมีการจัดทำเว็บไซต์ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ สำหรับผู้ปกครองเพื่อให้สามารถใช้ในการติดตาม และช่วยเหลือบุตรหลาน ของตนในการ การเรียนรู้ในสถานศึกษา

การสนับสนุนบทบาทของสถาบันครอบครัว

รัฐบาลมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้สถาบันครอบครัวทำหน้าที่ตามบทบาท ที่สังคมพึงประสงค์ โดยรัฐบาลลงทุนถึงปีละ 5.3 พันล้านเหรียญต่อปีในการพัฒนาระบบ การดูแลเด็กและเยาวชน และพบว่าประโยชน์ที่ได้รับกลับคืนนั้น ประมาณการได้มากถึง 10.5 พันล้านเหรียญต่อปี ซึ่งเป็นการประหยัดงบประมาณถึง 5.2 พันล้านเหรียญต่อปี ในการ สนับสนุนสถาบันครอบครัวดังกล่าว รัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อเตรียมการสำหรับพ่อ-แม่ราย ใหม่ รวมถึงผู้ปกครอง โดยวิธีการต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การให้ความรู้ สร้างความเข้าใจในเรื่องต่างๆ

รัฐบาล หน่วยงาน และองค์กรของรัฐที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสวัสดิการเด็กและเยาวชน ได้จัดบริการข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับสุขภาพ ความปลอดภัย และโภชนาการเพื่อสนับสนุน ให้ครอบครัวดูแลบุตรหลานของตนเอง เพื่อให้พ่อแม่มีความพร้อมที่จะทำหน้าที่ในการดูแล บุตรหลานของตน โดยการจัดกิจกรรมทางการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ทั้งในรูปของกิจกรรม กลุ่ม การแนะนำเป็นรายบุคคล หรือ ในรูปของการบริการข้อมูลข่าวสาร ดังนี้

1.1 โปรแกรมการศึกษาในรูปแบบของการอบรมปฏิบัติการให้ความรู้ และสร้าง ความเข้าใจแก่ครอบครัว ตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ความรู้แก่ทั้งพ่อและแม่ เพื่อให้รู้จักเอาใจใส่ตนเอง เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน และร่วมกันดูแลสุขภาพร่างกายและจิตใจ ของแม่ขณะตั้งครรภ์ โดยหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่ดูแลสุขภาพอนามัยของ ประชาชน ได้จัดให้มีโปรแกรมการศึกษา ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ครอบครัว ที่ภรรยาตั้งครรภ์ 1-2 เดือนแรก โดยที่เมื่อทราบว่าภรรยาตั้งครรภ์ ทุกคนจะได้รับการดูแล จากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ และมีการส่งต่อเข้าสู่โปรแกรมการศึกษาเพื่อให้สามีและภรรยาเข้าร่วม การอบรมปฏิบัติการ ซึ่งมีทั้งหมด 3 ครั้ง ในแต่ละไตรมาสของอายุครรภ์มารดา เพื่อให้สามี และภรรยาได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลทารกในครรภ์ เช่น การบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย การแต่งกาย ข้อมูลเหล่านี้ทำให้หญิงที่ตั้งครรภ์ได้รับทราบถึงการเปลี่ยนแปลง ในตนเอง เพื่อเตรียมความพร้อมในการดูแลและป้องกันปัญหาสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นได้

ส่วนสามีจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เพื่อสนับสนุน และเป็นกำลังใจให้กับภรรยา ตลอดจนมีแนวทางและวิธีการปฏิบัติเพื่อดูแลภรรยา และมีส่วนร่วมในการดูแลบุตร หลังกคลอด เพื่อให้ภรรยามีความมั่นคงทางอารมณ์เพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของเด็ก

ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวจะมีการประสานงาน และส่งต่อเข้าโปรแกรมการศึกษา และการดูแลผู้รับบริการอย่างราบรื่น ซึ่งสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ที่จะเป็นพ่อ-แม่เป็นอย่างมาก

1.2 การให้คำแนะนำ เยี่ยมบ้านภายหลังคลอด จะมีโปรแกรมการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ ตลอดจนเจตคติในการดูแลบุตร ซึ่งจะเริ่มต้นที่ตั้งแต่อยู่ในโรงพยาบาล และเมื่อกลับจากสถานพยาบาล จะมีระบบการส่งต่อ คือ มีเจ้าหน้าที่มาเยี่ยมบ้านเพื่อติดตาม และให้คำแนะนำในการดูแลเด็กแรกคลอด เช่น ความปลอดภัยในบ้าน หลักสุขาภิบาล สำหรับเด็กแรกเกิด ตลอดจนการปฏิบัติตนของมารดาเพื่อให้สามารถเลี้ยงดูบุตร ได้อย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ ศูนย์สุขภาพยังทำหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทในการเลี้ยงดูเด็กตามวัย เพื่อให้ทั้งพ่อและ แม่สามารถติดตามการเจริญเติบโตและการจัดอาหารที่เหมาะสมกับวัย ของบุตรหลานตามหลักโภชนาการ และมีการจัดสรรงบประมาณให้กับครอบครัวเมื่อมีบุตร หลานที่ต้องดูแล ทั้งนี้ แคนาดา ยังให้ความสำคัญการเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมมารดาอีกด้วย

1.3 การบริการด้านข่าวสาร นอกจากรัฐจะสนับสนุนการเป็นพ่อ-แม่ หรือผู้เลี้ยงดู เด็กที่มีศักยภาพและประสิทธิภาพ โดยจัดให้มีโปรแกรมการศึกษาให้ความรู้ สร้างความ เข้าใจและเสริมสร้างทัศนคติในการเป็นผู้ปกครอง แล้ว ยังสนับสนุนผู้ปกครอง โดยการ ให้บริการข้อมูลข่าวสาร การเสริมประสิทธิภาพของระบบอ้างอิงการจัดบริการข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับสุขภาพ ความปลอดภัย และโภชนาการ การจัดบริการ เอกสาร คู่มือในการดูแลบุตร หลานในทุกด้าน เน้นการทำบ้านให้เป็นที่พักพิงปลอดภัยสำหรับบุตรหลานนับตั้งแต่ ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุความปลอดภัยเกี่ยวกับอาหาร ซึ่งการดูแลความปลอดภัยในเรื่อง อาหารนี้จะเป็นการพัฒนาลักษณะนิสัยต่อไปเมื่อเติบโต และ เช่น Canadian Food Inspection Agency ให้บริการข้อมูล ข้อเท็จจริงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพื่อช่วยผู้ปกครองในการ สอนบุตรหลานในการบริโภคอาหารที่ปลอดภัย

การให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจแก่พ่อแม่อย่างเพียงพอจะนำไปใช้ในการดูแลเด็กให้แข็งแรง ปลอดภัย ทั้งทางร่างกายและสุขภาพ ในระยะหลังโปรแกรมการศึกษาได้เพิ่มเรื่อง โภชนาการและสุขภาพของเด็กเข้าไปด้วย ซึ่งข้อมูลและข้อความรู้เหล่านี้ได้ผ่านกระบวนการวิจัยอย่างรอบคอบ

2. การให้บริการและการสนับสนุนด้านความมั่นคงและความปลอดภัย

แคนาดานับการสร้างสังคมที่มั่นคงและความปลอดภัยในชีวิต ด้วยเหตุนี้ สถาบันครอบครัวจึงมีความสำคัญยิ่ง และมีการพยายามในการป้องกันไม่ให้เกิดความสำคัญของสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานของตนลดลง โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดทำเว็บไซต์ ให้ข้อมูลต่างๆ และรายชื่อหน่วยงานที่สามารถขอรับบริการได้ ซึ่งสาระที่นำเสนอมีตั้งแต่การเตรียมตัวและช่วยเหลือการเป็นพ่อ-แม่ ในเรื่องต่างๆ เช่น การปฏิบัติตนเองเพื่อไม่ให้ลูกได้รับอันตราย แนวทางในการปฏิบัติกรดูแลบุตรหลานในเรื่องความปลอดภัย อาหาร เป็นต้น

การเตรียมการเพื่อเป็นพ่อ-แม่นั้น เริ่มจากการประกันการทำงานที่เรียกว่า Employment insurance maternity and parental benefit ซึ่งมีระยะเวลา 1 ปี นั่นคือ การให้พ่อ-แม่หรือ ผู้เลี้ยงดูสามารถหยุดงานเพื่อเลี้ยงบุตรในขวบปีแรกได้ ซึ่งเป็นช่วงวิกฤติ และมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเติบโตเป็นบุคคลที่แข็งแรงทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต นอกจากนี้รัฐยังสนับสนุนค่าใช้จ่ายประจำเดือนเพื่อการเลี้ยงดูบุตรหลานที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่เรียกว่า Child Allowance โดยงบประมาณส่วนนี้มาจากการใช้ระบบภาษีที่เรียกว่า Child Trust Fund และเมื่อบุตรหลานเติบโตเข้าสู่วัยเรียนก็มีการกำหนดบทบาทของผู้ปกครองเพื่อสนับสนุนการเรียนของบุตรหลานของตน

นอกจากนี้ยังมีการช่วยเหลือผ่านระบบเงินทุนการเลี้ยงดูบุตร ระบบเงินทุนการเลี้ยงดูบุตร มีระบบภาษีที่เอื้อให้พ่อ-แม่มีโอกาสดูแลบุตรของตน เช่น การยกเว้นภาษีรายเดือนเพื่อครอบครัวจะได้นำเงินส่วนนี้ไปใช้ในการเลี้ยงดูบุตร หรือ ช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตรหลาน เช่น Tax saving and Fund ซึ่งมีการช่วยเหลือตั้งแต่เด็กแรกเกิดจนถึงโครงการช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา

3. การออกกฎหมาย

ประเทศแคนาดามีกฎหมายในการเลี้ยงดูเด็กที่ชัดเจน โดยเฉพาะในเรื่องสิทธิของเด็กในการได้รับการดูแล มีการกำหนดบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ใหญ่ในชุมชน รวมทั้งบทบาทชุมชน ไว้อย่างชัดเจนเช่นกัน ซึ่งเป็นส่วนกำกับการทำหน้าที่ของพ่อ-แม่ที่มีประสิทธิภาพ

สาระสำคัญของกฎหมายในการเลี้ยงดูผู้เยาว์ คือ การไม่ละเลย ทอดทิ้ง และทำร้ายเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจ รัฐได้กำหนดไว้ว่าเด็กทารกจนอายุถึง 12 ปี นั้นต้องอยู่ภายใต้การดูแลของผู้ใหญ่ตลอดเวลา เด็กไม่ควรถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง และในช่วงอายุ 10-12 ปี พ่อแม่ ผู้ปกครองอาจให้ผู้เยาว์ที่มีอายุเกินกว่า 12 ปี ช่วยดูแลในช่วงที่มีความจำเป็นต้องทำกิจกรรม เช่น การจับจ่ายซื้อเครื่องอุปโภค บริโภคสำหรับครอบครัว แต่ทั้งนี้ ต้องเป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น

รัฐได้วางมาตรการการป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนถูกละเมิดสิทธิ ถูกทอดทิ้ง และถูกเอาเปรียบจากผู้ใหญ่หรือสังคม เช่น การออกกฎหมายแรงงานสำหรับผู้เยาว์ ซึ่งกำหนดว่าผู้เยาว์ที่อายุระหว่าง 15-18 ปีนั้น จะทำงานได้ต่อเมื่อได้รับคำยินยอมจากทั้งผู้ปกครองและผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ผู้ปกครองเอาเปรียบลูก และธุรกิจใจที่ต้องการว่าจ้างเยาวชนในการทำงานให้ ต้องได้รับใบอนุญาตพิเศษเป็นการเฉพาะที่สามารถจ้างแรงงานผู้เยาว์ได้

อาจกล่าวได้ว่า ในช่วงเยาว์วัย เด็กและเยาวชนของแคนาดาได้รับการดูแลให้มีชีวิตที่อบอุ่นและปลอดภัยทั้งภายในครอบครัวและในสังคม นี่จึงเป็นกระบวนการขัดเกลาสังคมที่มีความชัดเจนในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล การอบรมสั่งสอนและการเป็นแบบอย่าง ซึ่งนอกจากเด็กจะได้รับการดูแลด้วยความเอาใจใส่แล้ว เด็กยังได้รับความสำคัญว่า จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศในอนาคต เสี่ยงความคิดเห็นของเด็กนั้นต้องได้รับการจัดลำดับความสำคัญในอันดับต้นและใช้ทุกวิธีการในการที่จะส่งเสริมให้เยาวชนได้รับการเสริมสร้างศักยภาพอย่างเต็มที่เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่

บทที่ 6 บทบาทของสถาบันการศึกษา

แคนาดาเชื่อมั่นในคุณค่าของระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ เพราะมีความเชื่อว่า การศึกษาที่มีคุณภาพจะนำไปสู่การสร้างคนที่มีคุณภาพ และเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิต ทั้งยังเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนและประเทศ จากการศึกษาที่แคนาดาที่มีพื้นที่ของประเทศกว้างใหญ่ถึง 10 ล้านตารางกิโลเมตร ทำให้สิ่งที่ท้าทายอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา คือ การทำให้พลเมืองแคนาดาทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งแคนาดาได้กำหนดไว้ในเป้าหมายการวางระบบการจัดการศึกษาว่า *แคนาดาจะมีระบบการจัดการศึกษาเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของพลเมืองแคนาดาที่ดีที่สุด* และกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ว่า *แคนาดาจะเป็นประเทศที่มีการดำเนินงานด้านระบบการศึกษาที่ดีที่สุดในโลก* โดยภารกิจที่จะนำไปสู่เป้าหมายดังกล่าวนี้คือ การร่วมมือกันของส่วนต่างๆ ในสังคม ซึ่งเกิดจากการทำงานร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสังคม (Stakeholder) ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันว่า เด็กและเยาวชนจะได้รับการเตรียมตัวเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อการประกอบอาชีพ เพื่อการเป็นพลเมืองของชาติ และท้ายสุดเพื่อที่จะนำมาสู่การมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตย ในสังคมฐานความรู้ และสังคมที่รุ่งเรือง

เป้าหมายหลักในการจัดการศึกษาของประเทศแคนาดา มี 2 ประการ คือ (1) การให้โอกาสแต่ละบุคคลในการพัฒนาตนเอง และ (2) การพัฒนาบุคคลให้มีทักษะที่สังคมต้องการ และเป็นไปตามความสนใจของบุคคลนั้น จากเป้าหมายหลักในการจัดการศึกษาเป็นเครื่องสะท้อนระบบการจัดการศึกษาของประเทศที่มีความเชื่อในความสำคัญของการศึกษา และคุณค่าของการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในระบบโครงสร้าง และการบริหารจัดการการศึกษาของประเทศ

แคนาดาเป็นประเทศที่มีคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาในระดับสูงไม่แพ้ประเทศอื่น แต่มีการบริหารจัดการศึกษาแตกต่างจากประเทศอื่นๆ ที่มีการปกครองแบบสหพันธรัฐที่ประกอบด้วยรัฐบาลกลาง และรัฐบาลท้องถิ่น แต่รัฐบาลกลาง (Federal government) ไม่ได้มีบทบาทโดยตรงในการจัดการศึกษา กล่าวคือ ไม่มีการจัดตั้งกระทรวงหรือหน่วยงานในระดับชาติที่ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลการจัดการศึกษาแทนรัฐบาลกลาง แต่การจัดการศึกษาให้กับประชาชนนั้นจะเป็นหน้าที่ของมลรัฐทั้ง 10 แห่งและ 3 เขตพื้นที่ การปกครองอิสระ ที่จะมียอำนาจรับผิดชอบการดำเนินการจัดการศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาให้แก่ประชาชนของมลรัฐเอง ถึงแม้ว่า ประเทศ

แคนาดาไม่มีหน่วยงานหลักที่ควบคุมการจัดการศึกษาของชาติโดยตรง แต่เขตพื้นที่การปกครองทั้ง 13 เขตนั้นจะมีความเชื่อ แนวคิด ปรัชญา และระบบการศึกษาที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ แต่ละมลรัฐและเขตการปกครอง มีการจัดการศึกษาที่สะท้อนเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และภูมิศาสตร์ของมลรัฐ ตลอดจนมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในมลรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความรักท้องถิ่นควบคู่ไปกับการพัฒนาให้เป็นพลเมืองของชาติ และพลเมืองของโลก

แม้ว่ามลรัฐทั้ง 10 แห่ง และ 3 เขตปกครองอิสระมีอำนาจในการจัดการศึกษาของตนเอง แต่ทุกมลรัฐล้วนดำเนินการตามแนวทางที่เป็นข้อเสนอแนะจากสภาการศึกษาแห่งชาติของแคนาดา ซึ่งเป็นองค์กรระดับชาติซึ่งทำหน้าที่เสมือนเวทีที่สะท้อนความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ และทำหน้าที่ประสานบทบาททางการศึกษาร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ของรัฐบาล รวมทั้ง ทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงเพื่อริเริ่มแนวคิดหลักการ เป้าหมายการจัดการศึกษาในภาพรวมของประเทศ ทั้งนี้มลรัฐทั้ง 10 แห่งและ 3 เขตปกครองอิสระมีความเชื่อ และหลักการร่วมกันในการดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ และใช้การศึกษาเป็นยุทธศาสตร์หลักที่สำคัญในการพัฒนามลรัฐและประเทศ

แม้ว่ารัฐบาลกลางไม่มีส่วนรับผิดชอบการจัดการศึกษาของประเทศโดยตรง แต่ในส่วนของการสนับสนุนและกำกับการจัดการศึกษาของประเทศนั้น รัฐบาลกลางได้มีบทบาทสำคัญที่เด่นชัด คือ การกำหนดกฎหมายให้เด็กและเยาวชนที่มีอายุ ตั้งแต่ 6/7 ปี จนถึง 15/16 ปีต้องอยู่ในสถานศึกษา และเพื่อสร้างความมั่นใจในการใช้กฎหมาย รัฐบาลของทุกมลรัฐจะสนับสนุนงบประมาณการจัดการศึกษาในระดับนี้ โดยจัดให้เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน ค่าเอกสาร หนังสือประกอบการเรียน อีกทั้งกำหนดให้แต่ละมลรัฐมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และ การกำหนดให้แต่ละมลรัฐ และเขตการปกครองอิสระดำเนินการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการ ดำเนินการ และประเมินผลงานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยการประสานงานร่วมกับหน่วยงานอื่นของรัฐในเรื่องที่สำคัญและจำเป็น เช่น การกำหนดภาษาราชการของประเทศ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีความสามารถทางภาษา คือ ภาษาอังกฤษ และฝรั่งเศส และการรับผิดชอบการจัดการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนชนชาติดั้งเดิม (First nation) รวมทั้งจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาประชากรกลุ่มนี้ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การพัฒนาคุณลักษณะประชากรของประเทศให้เป็นบุคคลที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning)

ระบบโครงสร้างการจัดการศึกษาของประเทศแคนาดา

การศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับชั้น 12 หรือ เกรด 12 จัดเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับชาวแคนาดา รวมทั้งผู้ที่มาตั้งถิ่นฐานถาวรในประเทศ ยกเว้น ในมลรัฐควิเบกที่รวมการศึกษาระดับวิทยาลัย (Collage) เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย การจัดการศึกษาภาคบังคับของแต่ละมลรัฐมีความแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย โดยเด็กจะเริ่มเข้าสู่สถานศึกษา หรือ การศึกษาภาคบังคับช่วงอายุประมาณ 6-7 ปี และอยู่จนถึงอายุ 15-16 ปี สำหรับบางมลรัฐ การศึกษาภาคบังคับอาจเริ่มต้นเมื่อเด็กอายุ 5 ปี และบางมลรัฐขยายช่วงอายุให้เยาวชนอยู่ในสถานศึกษาจนถึงอายุ 18 ปี เป็นต้น

การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมทั้งระดับอนุบาลนั้น ดำเนินการโดยรัฐบาลระดับท้องถิ่น หรือ รัฐบาลของมลรัฐ (Provincial government) นั้นเอง โดยโรงเรียนจะดำเนินการจัดการศึกษา และแบ่งช่วงชั้นอย่างชัดเจน คือ โรงเรียนประถมศึกษาดูแลจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงประถมศึกษาปีที่ 8 และโรงเรียนมัธยมศึกษาดูแลจัดการศึกษาระหว่าง ระดับชั้น 9-12 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา

แคนาดาให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษา ซึ่งคาดหวังให้การศึกษาในระดับนี้ทำหน้าที่ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองแคนาดาตั้งแต่เยาว์วัย โดยมีการระบุไว้ในเอกสารแนะนำการศึกษาของแคนาดาว่า *เยาวชนต้องได้รับการปลูกฝังและพร้อมที่จะเป็นคนแคนาดาเมื่อจะก้าวเข้าสู่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา* สิ่งนี้เป็นการตอกย้ำและแสดงให้เห็นว่า แคนาดาเชื่อในการวางรากฐานคุณลักษณะนิสัยตั้งแต่เยาว์วัย ไม่ใช่การพัฒนาเมื่อเยาวชนเข้าสู่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาในช่วงวัยรุ่น หรือระดับอุดมศึกษาที่เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้นไปแล้ว

การศึกษาระดับประถมศึกษา ใช้เวลาเรียนระหว่าง 6 ถึง 8 ปี โดยหลักสูตรการเรียนได้กำหนดวิชาพื้นฐานที่เป็นวิชาบังคับ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปะ ขี่ม้า ได้แก่ ศิลปะและดนตรี รวมทั้งวิทยาศาสตร์ รายวิชาต่างๆ เหล่านี้โรงเรียนกำหนดให้เด็กและเยาวชนได้ศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนใน 5 ด้าน คือ

- (1) ด้านสุนทรียศาสตร์
- (2) ด้านอารมณ์และสังคม

- (3) ด้านสติปัญญา
- (4) ด้านสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี และ
- (5) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

ในบางมลรัฐได้กำหนดให้เรียนเทคโนโลยีสารสนเทศ และภาษาฝรั่งเศสเป็นวิชาบังคับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายของประเทศที่ต้องการพัฒนาประเทศสู่สังคมแห่งความรู้ ทั้งนี้ เป้าหมายการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาความรู้ ทักษะ และทักษะให้สามารถอ่าน เขียน มีความสามารถทางคณิตศาสตร์พื้นฐาน และความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งเชื่อว่า ความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติ ดังกล่าวต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ทั้งนี้ ในบางมลรัฐอาจเห็นว่า มีทักษะอื่นที่มีความสำคัญ และจำเป็นต่อการดำรงชีวิตแตกต่างกันไป ก็อาจกำหนดรายวิชาบังคับเพิ่มเติมได้ เช่น มลรัฐบริติช โคลัมเบียกำหนดวิชาบังคับเพิ่มเติม คือ วิชาทักษะประยุกต์และการวางแผนบุคคล หรือ มลรัฐซัสแคตเชวันให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนในเรื่องการสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งทักษะและค่านิยมส่วนบุคคลและสังคม

อย่างไรก็ตาม ข้อกำหนดภารกิจที่สำคัญของทุกโรงเรียนในการจัดการศึกษาระดับนี้ คือ การสอนให้นักเรียนเข้าใจสิทธิและความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง การมีคุณลักษณะ และทักษะของการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งการวางรากฐานการดำเนินชีวิตที่มีสุขภาพดี ตระหนักถึงความสำคัญด้านโภชนาการ การดำรงไว้ซึ่งการมีร่างกายที่แข็งแรง เรียนรู้เรื่องความปลอดภัย ตลอดจนความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสิ่งแวดล้อม นั่นคือ การศึกษาหน้าที่ชีวิตพลเมือง (Civic education) ซึ่งจะกล่าวรายละเอียดเพิ่มเติมในส่วนของท้ายบทนี้

การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ถึงแม้ว่าการศึกษาภาคบังคับกำหนดให้ผู้เยาว์อยู่ในโรงเรียนถึงอายุ 16 ปีก็ตาม แต่โดยทั่วไปแล้วเยาวชนเลือกที่จะเรียนต่อกันจนสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยจากสถิติแคนาดาพบว่า มีนักเรียนระดับประถมศึกษาถึง ร้อยละ 98 ที่เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา และมีนักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษาและมัศึกษารวมกันถึง 5 ล้านคนทั่วประเทศ

การศึกษาในระดับนี้ ใช้เวลาเรียนประมาณ 4-6 ปี ขึ้นอยู่กับโครงสร้างของระบบการศึกษาของแต่ละมลรัฐ โรงเรียนส่วนใหญ่ จัดโปรแกรมการศึกษาทั้งสายวิชาชีพและสายวิชาการ ทั้งนี้ เป้าหมายอันดับแรกของการศึกษาระดับนี้คือ การเตรียมผู้เรียนเพื่อศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย เป้าหมายรองลงมาคือ การศึกษาต่อในวิทยาลัยชุมชนต่างๆ หรือ สถาบันเทคโนโลยี และการประกอบอาชีพ ทั้งนี้ ในสายวิชาการนั้น หลักสูตรกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรายวิชาต่างๆ ที่จำเป็น และเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในระดับวิทยาลัย หรือระดับมหาวิทยาลัย และสำหรับ โปรแกรมสายวิชาชีพนั้น จัดหลักสูตรขึ้นเพื่อเตรียมนักเรียนให้มีความรู้เพียงพอในการศึกษาในวิทยาลัยวิชาชีพ หรือ การเข้าสู่ตลาดแรงงาน

สำหรับการจัดหลักสูตรการศึกษานั้น ในปีแรก นักเรียนทุกคนเรียนวิชาบังคับ แต่อาจมีวิชาเลือกบ้าง ในปีต่อๆ มาจึงสามารถเลือกเรียนวิชาเลือกต่างๆ ได้เพิ่มมากขึ้น โดยที่นักเรียนสามารถเลือกเรียนรายวิชาที่เตรียมเข้าสู่ตลาดแรงงาน หรือ เลือกเรียนสายวิชาการที่เตรียมตัวสู่การศึกษาในสายวิชาการในระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัย หรือ วิทยาลัย จากสถิติแคนาดาแสดงว่า มีนักเรียนกว่าร้อยละ 75.6 ที่สำเร็จการศึกษาในระดับนี้ และได้ประกาศนียบัตร

ในส่วนของประเมินผลการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ระดับชั้น 12 นี้ พบว่า มีความแตกต่างกันในแต่ละมลรัฐ ส่วนใหญ่แล้วมลรัฐต่างๆ ให้อิสระแต่ละโรงเรียนในการดำเนินการจัดการสอบเอง แต่ในบางมลรัฐ เช่น ออนตารีโอ นักเรียนต้องสอบในบางวิชาหลัก ที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาของมลรัฐ (School board) เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย ดังนั้นการเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยจึงขึ้นอยู่กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาที่สาขาวิชานั้นๆ ในระดับอุดมศึกษากำหนด

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา หรือ ระดับมหาวิทยาลัยนั้นยังเป็นการรับผิดชอบของแต่ละมลรัฐเช่นกัน แต่อาจได้รับงบประมาณสนับสนุนส่วนหนึ่งจากรัฐบาลกลาง ซึ่งในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้น สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง ทั้งระดับวิทยาลัย และ ระดับมหาวิทยาลัย ทั้งที่เป็นสถาบันของรัฐ และเอกชน จะมีโปรแกรมการศึกษา ทั้งในรูปแบบวุฒิปริญญา ประกาศนียบัตร และระดับปริญญา ให้เลือกเรียนได้ตามความสนใจ โดยการบริหารงานการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยจะมีความเป็นอิสระ

รัฐบาลจะเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องของการกำหนดค่าใช้จ่ายทางการศึกษา การลงทะเบียน หรือ การเปิดโปรแกรมการศึกษาใหม่ เท่านั้น

จากสถิติแคนาดาพบว่า ในปี ค.ศ. 2004-2005 นั้นมีการลงทะเบียนเรียนในสถาบันอุดมศึกษาประเภทเต็มเวลา (full time) จำนวนถึง 785,000 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นถึง 130,000 คนในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา และมีผู้ลงทะเบียนบางเวลา (part time) มากถึง 270,000 คน และมีผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี 135,000 คน ระดับมหาบัณฑิต 26,000 คน และระดับปริญญาเอก 4,000 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงมากเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งหมดของประเทศ

การบริหารจัดการการศึกษาของประเทศแคนาดา

แคนาดามีโรงเรียนทั่วประเทศ จำนวน 15,500 แห่ง แบ่งเป็น โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา 10,100 แห่ง จัดการศึกษาเฉพาะระดับมัธยมศึกษา 3,400 แห่ง และโรงเรียนที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจำนวน 2,000 แห่ง มีนักเรียนเฉลี่ยโรงเรียนละ 351 คน และทั่วประเทศมีนักเรียน 5 ล้านคน ที่เรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีนักการศึกษาถึง 310,000 คน ซึ่งรวมทั้งครูผู้สอน ผู้บริหารการศึกษา และที่ปรึกษา โดยเป็นครูที่ว่างในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาถึง 300,000 คน ทั้งนี้ มีข้อกำหนดว่า ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาต้องมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่ตนต้องรับผิดชอบสอน และต้องผ่านการศึกษาในระดับเรียนปริญญาตรีทางการศึกษามาอย่างน้อย 4 ถึง 5 ปี สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีในสาขาวิชาชีพอื่นๆ จะต้องศึกษาทางการศึกษาอีก 1 ปี และต้องได้รับใบประกอบวิชาชีพซึ่งออกให้โดยหน่วยงานทางการศึกษาระดับมลรัฐ จึงจะสามารถสอนในระดับมัธยมศึกษาได้

1. การบริหารจัดการการศึกษา

แคนาดามีความแตกต่างจากประเทศอื่นๆ คือ รัฐบาลกลางไม่มีบทบาทโดยตรง ในการจัดการศึกษา แต่ทำหน้าที่ช่วยเหลือด้านการจัดสรรงบประมาณให้แก่รัฐบาลระดับมลรัฐ โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา และจัดการเรียนการสอนภาษาราชการ คือ ภาษาอังกฤษ หรือ ฝรั่งเศส และการศึกษาสำหรับชนชาติพื้นเมือง ดังนั้น ความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา จึงตกเป็นหน้าที่ของรัฐบาลระดับมลรัฐ ซึ่งการจัดการศึกษาของแต่ละมลรัฐนั้น จะสะท้อนลักษณะเฉพาะในด้านประวัติศาสตร์ และ วัฒนธรรม ของแต่ละท้องถิ่นหรือของมลรัฐนั้นๆ

หน่วยงานการบริหารการศึกษาระดับมลรัฐ จะบริหารโดยรัฐมนตรีที่มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งหน่วยงานนี้ทำหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐาน จัดทำหลักสูตร และให้ทุนแก่สถาบัน ที่ทำหน้าที่ด้านการศึกษา

การบริหารจัดการการศึกษาของประเทศแคนาดาแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ

บทบาทการจัดการศึกษาของรัฐบาลระดับมลรัฐ

ตามกฎหมายการศึกษา รัฐบาลกลางกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการของแต่ละ มลรัฐจัดตั้งหน่วยงาน/องค์กรเพื่อทำหน้าที่ดูแลการศึกษาอย่างน้อย 1 แห่ง บริหารงานโดย รัฐมนตรีว่าการ ที่มาจากการเลือกตั้ง และรัฐมนตรีช่วยว่าการซึ่งเป็นตำแหน่งทางราชการที่มีการแต่งตั้งขึ้น ทำหน้าที่ในการรับผิดชอบการบริหารงานขององค์กร หน่วยงานที่ได้จัดตั้งขึ้น นี้ทำหน้าที่ในการรับผิดชอบการจัดการศึกษา การบริหาร การจัดสรรงบประมาณ และการ สนับสนุนการทำงานของโรงเรียนทั้งด้านนโยบาย การดำเนินการ ภายใต้กรอบหน้าที่ตาม กำหนด ซึ่งรวมถึงการพัฒนาหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การดูแลสถานการณ์การทำงาน ของครู งบประมาณ ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา และ การพัฒนานวัตกรรมด้าน เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การบริหารจัดการศึกษาระดับท้องถิ่น

การบริหารการศึกษาระดับมลรัฐจะมีการกระจายอำนาจมาสู่ระดับท้องถิ่น คือระดับ เมือง โดยแต่ละเมืองได้จัดตั้งหน่วยงานกลางที่มีชื่อว่า คณะกรรมการสถานศึกษา (School board) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำงานร่วมกับคณะกรรมการบริหารการศึกษาระดับท้องถิ่น ที่มีสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน มีหน้าที่ในการจัดการ ส่งเสริม สนับสนุน การศึกษาของโรงเรียนต่างๆ ที่อยู่บนพื้นที่รับผิดชอบ

การบริหารโรงเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในระดับท้องถิ่นของ แคนาดาจึงเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารการศึกษาที่มาจากการเลือกตั้ง โดยประชาชน ทำหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณ การจ้างครู การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาภายใต้ แนวทางและข้อกำหนดของมลรัฐ ซึ่งมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปในแต่ละมลรัฐ อย่างไรก็ตาม บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานเหล่านี้จะเป็นไปในลักษณะและทิศทางเดียวกันทั่วประเทศ

2. การจัดสรรงบประมาณทางการศึกษา

แคนาดาเชื่อในคุณค่าของการศึกษาทั้งในภาพกว้างและภาพลึก ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากการจัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการจัดการศึกษา แคนาดาเป็นประเทศที่จัดได้ว่าเป็นประเทศชั้นนำของโลกที่จัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาต่อรายได้ประชาชาติสูงมาก เพราะเล็งเห็นผลตอบแทนที่ชัดเจน เช่นเดียวกับทุกแห่งที่คุณภาพการศึกษามีความสัมพันธ์โดยตรงกับคุณภาพชีวิตของประชาชน ในแคนาดาพบว่าประชากรมีการศึกษาก่อนข้างสูง กล่าวคือ ประชากรอายุเกินกว่า 15 ปี ร้อยละ..... มีการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา และพิสูจน์แล้วว่า มีผลต่อการเพิ่มมาตรฐานคุณภาพและการดำรงชีพของประชากร

งบประมาณที่ใช้บริหารจัดการการศึกษา มาในรูปของการจัดการศึกษามาจากภาษี และถูกนำไปใช้ในการพัฒนา เครื่องมือ วิธีการ และ ข้อมูลในรูปแบบต่างๆ ผ่านสื่อที่หลากหลาย เช่น ในกรณีที่รัฐบาลมีเป้าหมายในการเพิ่มอัตราการรู้หนังสือ ก็มีการจัดสรรงบประมาณ ทั้งทางด้านบริการและ จัดโปรแกรมการศึกษาสนับสนุนการรู้หนังสือโดยการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยกระทรวงศึกษาธิการของรัฐบาลระดับมลรัฐจะประสานงานและส่งเสริม รวมทั้งปฏิบัติตามนโยบายของรัฐทั้งส่วนกลางและระดับมลรัฐ

รัฐบาลทุ่มเทงบประมาณเพื่อพัฒนาทั้งห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้รูปแบบต่างๆ เช่น

- เพิ่มโอกาสในการพัฒนาครูเพื่อเตรียมสู่การพัฒนาการรู้หนังสือของประชาชน
- เพิ่มการจัดทำหนังสือที่สะท้อนวัฒนธรรมและเรื่องราวของผู้เรียน
- สนับสนุนการรู้หนังสือโดยการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

รัฐบาลแคนาดาเชื่อว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นส่วนสำคัญของการศึกษา เพราะการจัดสรรงบประมาณการลงทุนในเรื่องนี้สะท้อนความเชื่อในเรื่องดังกล่าว โดยโรงเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาว่าร้อยละ 90 มีคอมพิวเตอร์ใช้เพื่อการศึกษา โดยเฉลี่ยโรงเรียนละ 72 เครื่อง คิดเป็นอัตราส่วน คอมพิวเตอร์ 1 เครื่องต่อนักเรียน 5 คน และกำหนดว่าในปี ค.ศ. 2003-2004 โรงเรียนทุกโรงเรียนต้องมีการเชื่อมต่อบริบทอินเทอร์เน็ต และคอมพิวเตอร์เหล่านี้มีไว้เพื่อให้นักเรียนใช้ ทั้งนี้ได้มีการวางแผนการจัดให้มีการเรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์ทั้งสำหรับครูและนักเรียน เพื่อสนับสนุนแนวคิดดังกล่าว

3. หลักการในการจัดการเรียนรู้ และการจัดการศึกษา “พลเมืองศึกษา”

หลักการสำคัญในการจัดการเรียนรู้ คือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และให้โอกาสทุกคนได้เรียนรู้ในระบบที่มีคุณภาพ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายที่ทุกคนรับฝิดชอบได้ แคนาดาเชื่อว่า การศึกษานั้นเป็นความพยายามอดสาหะของมนุษย์ (Human endeavor) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่มีส่วน ได้ส่วนเสีย ในการจัดการศึกษาแบบองค์รวม และการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าสู่ระบบการศึกษาเดียวกัน และมีหลักประกันคุณภาพการศึกษาที่สามารถตรวจสอบได้ การจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศแคนาดา

กระบวนการสร้างคน และการสร้างชาติของประเทศแคนาดา มีการดำเนินการที่เป็นระบบและมีความชัดเจน โดยในระบบการศึกษา ด้านหลักสูตรได้กำหนดให้มีวิชาพลเมืองศึกษา (Civic education) ซึ่งเป็นนโยบายจากรัฐบาลกลางที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองที่มีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น และประเทศชาติของตน เข้าใจระบบการปกครอง สิทธิ และหน้าที่ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม และประเทศชาติ ทั้งนี้ รัฐบาลระดับมลรัฐและรัฐบาลท้องถิ่นต้องรับนโยบายมาปฏิบัติ และจัดการเรียนการสอนพลเมืองศึกษา โดย เน้นการศึกษาประวัติศาสตร์ของประเทศ และของมลรัฐนั้นได้แก่เรื่อง การเป็นพลเมืองของชาติ การศึกษาวัฒนธรรมและโลกทัศน์ของชนพื้นเมือง ซึ่งวิชาดังกล่าวได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนเกี่ยวกับบทบาทของการเป็นพลเมืองไว้ดังนี้

เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีค่านิยม และเจตคติที่ดีต่อจริยธรรมของพลเมือง (Civic ethics) ชื่นชมต่อความซบซ้นและเอกลักษณ์ของพลเมืองแคนาดา โดยการแสดงความเคารพต่อหน้าที่ ความต้องการ และความคิดของบุคคลอื่น และให้ความสำคัญต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติที่เป็นอยู่

ทั้งนี้รัฐบาลกลาง หรือ สภาการศึกษาของแคนาดาได้วางแนวทางในการจัดการศึกษาวิชาหน้าที่พลเมือง (Civic education) หรือ พลเมืองศึกษาไว้ดังนี้

(1) สะท้อน ชี้นำค่านิยม และ เจตคติที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจจริยธรรมของพลเมือง

(2) เข้าใจอุดมการณ์ของประชาธิปไตย เรื่อง ความเสมอภาค ความเท่าเทียม เสรีภาพ และความยุติธรรม (Justice)

(3) เข้าใจอัตลักษณ์ของการเป็นพลเมืองแคนาดา มีความสุขกับความเท่าเทียมกันในเรื่องสิทธิ และความเท่าเทียมกันในสถานภาพของสังคมปัจจุบัน และการตระหนักถึงลักษณะของตนเอง และการเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนและสังคม

(4) มีความสามารถในการแก้ปัญหา

(5) มีทักษะการฟังบุคคลอื่นเพื่อทำความเข้าใจแนวคิดมุมมองของบุคคลอื่น

(6) ชื่นชมความซับซ้อนของการเป็นพลเมืองแคนาดาโดยการแสดงความเคารพต่อสิทธิ ความต้องการและมุมมองของบุคคลอื่น เห็นความสำคัญของการมีอยู่ของความหลากหลายของวัฒนธรรมกลุ่มย่อย

ทั้งนี้ เอกสารเผยแพร่ได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า การเป็นพลเมืองนั้นไม่ใช่แค่การที่บุคคลนั้น มีสถานภาพทางกฎหมายรับรองเท่านั้น แต่เกี่ยวข้องกับ ระบบค่านิยม และ การอุทิศตนเพื่อสังคม โดยการปลูกฝังที่สำคัญที่สุดคือ การสร้างจิตสำนึกของความ เป็นชาตินิยม หรือ อัตลักษณ์ของชาติให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ ดังนี้

(1) มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ของประเทศ และข้อมูลพื้นฐานอื่นๆ

การศึกษาวิชาหน้าที่พลเมือง มิใช่เพียงแต่การรับความรู้ แต่ต้องพัฒนาความรู้สู่ ทัศนคติ การมีส่วนร่วม และการเทียบเคียงตัวเองกับความเป็นชาติ ความจงรักภักดี และ หน้าที่

(2) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองของประเทศ (Political literacy)

ต้องมีความรู้และ การอุทิศตนทางด้านการเมือง กฎหมาย และ สังคม การพัฒนา ทักษะและค่านิยมที่จำเป็นในการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพจึงมิใช่ เพียงแค่การลงคะแนนเสียงเท่านั้น

(3) มีความใส่ใจกับสิทธิและหน้าที่

การที่จะมีความเป็นพลเมืองได้นั้น ต้องเข้าใจและมีความสุขกับสิทธิของการเป็นพลเมือง เพื่อให้เต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องการ บางครั้งอาจมีความขัดแย้งระหว่างสิทธิและหน้าที่ ดังนั้นเป็นภารกิจของวิชาหน้าที่พลเมืองในการสอนให้ประชาชนแก้ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ด้วยสันติวิธี

(4) ค่านิยม ค่านิยมทางสังคม

ค่านิยมที่กล่าวถึงนี้มีทั้งค่านิยมที่ระบุไว้ชัดเจนทางสังคม ในกฎหมายด้านสิทธิของคนแคนาดา (Bill of rights) จริยธรรมรวมทั้งการสอนวิธีการแก้ปัญหาการขัดแย้งทางสังคม

นอกจากรัฐบาลกลางจะกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาวิชาหน้าที่พลเมือง หรือพลเมืองศึกษาแล้ว รัฐบาลระดับมลรัฐก็ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เช่นกัน เช่นในหลักสูตรใหม่ของมลรัฐออนตาริโอ ที่กำหนดให้นักเรียนเรียนเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเทศแคนาดา ประวัติศาสตร์โลก ภูมิศาสตร์ หน้าที่พลเมือง และเศรษฐศาสตร์ เพราะต้องการให้นักเรียนอยู่บนเส้นทางของการเป็นพลเมืองที่ดี เปิดรับข้อมูลข่าวสารในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และลักษณะของโลกที่ต้องเกี่ยวข้องกันหมด (Dependent world) นอกจากนี้ในการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญกับการพัฒนาค่านิยมทางสุขภาพ โดยการเป็นพลเมืองที่มีสุขภาพดี มีร่างกายที่แข็งแรง ดังนั้นโรงเรียนจึงจัดให้มีกิจกรรม พลศึกษาทุกวันเพื่อให้บุคคลมีร่างกายที่แข็งแรง และมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

จากแนวคิด เป้าหมายการศึกษา การจัดหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สะท้อนให้เห็นว่า แคนาดาได้กำหนดบทบาทการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทำหน้าที่ในการพัฒนาประชากรของประเทศให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศชาติ อีกทั้งยังตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องปลูกฝังและพัฒนาคุณลักษณะ นิสัย ตลอดจนทั้งคุณธรรมและจริยธรรมตั้งแต่เยาว์วัย

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลแคนาดาไม่ได้หยุดเพียงแต่การใช้การศึกษาภาคบังคับเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาคุณลักษณะต่างๆ ที่พึงประสงค์ แคนาดายังให้ความสำคัญกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการทำหน้าที่และเตรียมให้ประชาชน

มีความรู้ ความเข้าใจ ได้รับการพัฒนาทักษะ จนกระทั่งนำไปสู่การมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จะเห็นได้จากที่โปรแกรมการศึกษารูปแบบต่างๆ ในเรื่องต่างๆ ที่ดำเนินการโดยทั้งภาครัฐและภาคเอกชนโดยการสนับสนุนของรัฐบาลของมลรัฐ

หน่วยงานราชการ เชื่อว่า ถ้าเราต้องการให้ประชาชนสามารถประพฤติปฏิบัติในเรื่องใดๆ ก็ตาม จำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมประชาชนให้มีความพร้อมในเรื่องดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ตัวอย่างเช่น โครงการส่งเสริมวัฒนธรรมของแคนาดา โดยมีวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งที่ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสวงหา ส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมของแคนาดา ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ The Department of Canadian Heritage ได้จัดสรรงบประมาณ ในการจัดอบรมเพื่อเตรียมให้ประชาชน และ องค์กรเอกชนเพื่อการพัฒนา (Non Government Organization) มีความรู้ ความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ ตลอดจนขอบเขตในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หรือ ตัวอย่างเรื่องของผู้ปกครองและเด็ก เพื่อส่งเสริมให้พ่อ-แม่ และ/หรือ ผู้ปกครองสามารถเลี้ยงดูบุตรหลานของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง คือ Family... จะรับหน้าที่โดยตรงในการประสานงาน และสนับสนุนหน่วยในกำกับในระดับล่างที่ทำงานกับประชาชนโดยตรง หรือ/และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหน่วยงานภาคเอกชนที่ทำงานด้านนี้ ให้ดำเนินการจัดโปรแกรมการศึกษาที่จะให้ความรู้ สร้างเข้าใจให้แก่พ่อ-แม่ ผู้ปกครองในรูปแบบของการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เข้าใจบทบาทของการเป็นสามี-ภรรยา บทบาทของการเป็นพ่อ-แม่ หรือ ผู้ปกครอง และมีความรู้ในการที่จะปฏิบัติในเรื่องนั้นๆ หรือ ตัวอย่างในเรื่องของ e-Government มีความจำเป็นที่ต้องมีความสามารถในการรู้หนังสือ (literacy) เพื่อเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และทำความเข้าใจข้อมูลข่าวสารที่รัฐบาลในระดับต่างๆ จัดทำขึ้นและบริการ

พื้นฐานสำคัญของการรู้หนังสือประการหนึ่ง คือ ความสามารถในการใช้ภาษาราชการ นั่นคือ ภาษาอังกฤษ หรือ ภาษาฝรั่งเศส ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิภาคและทางเลือกของประชาชน ดังนั้น รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับความสามารถในการใช้ภาษาราชการ ในระบบโรงเรียนและการศึกษาขั้นอุดมศึกษามีความเข้มงวดในเรื่องเหล่านี้ ซึ่งการให้ความสำคัญด้านภาษาได้ปรากฏชัดเจนในกระบวนการคัดเลือกบุคคลเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา จากเอกสารการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยทุกแห่ง ทุกภูมิภาคของประเทศจะมีข้อกำหนดด้านความสามารถทางภาษาอังกฤษไว้ชัดเจน กล่าวคือ นักเรียนที่จบระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะ โปรแกรมปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยจะต้องได้คะแนนภาษาอังกฤษไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 จึงจะสามารถเรียนใน

มหาวิทยาลัยได้ ถ้านักเรียนต่างชาติต้องได้คะแนนทดสอบภาษาอังกฤษ TOEFL 600 ขึ้นไป หรือ IELTS ที่ระดับ 6.0 เป็นอย่างต่ำ และถ้าในสาขาวิชาที่การสื่อสารเป็นหัวใจของการประกอบอาชีพ เช่น ครู แพทย์และเจ้าหน้าที่ทางสาธารณสุข ระดับคะแนนความสามารถทางภาษาอังกฤษจะถูกกำหนดให้สูงขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง นอกจากนี้ รัฐบาลของแต่ละมลรัฐ ยังได้ส่งเสริมโปรแกรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (ภาษาฝรั่งเศส) เป็นภาษาที่ 2 ที่จัดให้สำหรับผู้พวยพรายใหม่ที่ประเทศที่อพยพย้ายออกมานั้นไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษ (ฝรั่งเศส) เป็นภาษาราชการ หรือ ต้องการเพิ่มพูนความสามารถในการใช้ภาษา ซึ่งดำเนินการโดยสถาบันการศึกษา วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ทำให้บุคคลเหล่านี้สามารถที่จะดำเนินชีวิตในประเทศแคนาดาได้อย่างราบรื่น และสามารถที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ทางราชการต้องการสื่อสารกับประชาชนได้อย่างครบถ้วน ตัวอย่างสุดท้ายที่ขอนำเสนอในที่นี้คือ คุณลักษณะด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหา ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวนอกจากถูกกำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแล้ว ยังคงพบว่า มีหน่วยงาน สถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานภาคเอกชน ที่จัดโปรแกรมการฝึกอบรม เรื่อง การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง (Conflict resolution) ให้แก่ประชาชนและผู้สนใจทั่วไป ซึ่งกระบวนการจัดการศึกษาเหล่านี้เป็นการพัฒนาให้ประชาชนของประเทศมีทักษะในการแก้ปัญหาโดยใช้ปัญญาและเหตุผล หลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา

ดังกล่าวข้างต้น เป็นตัวอย่างของการใช้การศึกษานอกระบบในการสร้างและพัฒนาคนของประเทศ ซึ่งการใช้กระบวนการศึกษาของ 2 ระบบยังไม่เพียงพอในการพัฒนาประชาชนของประเทศ กลไกสำคัญที่แคนาดา คือ การศึกษาตามอัธยาศัย โดยใช้ช่องทางของสื่อสารมวลชนทุกรูปแบบ ศูนย์การเรียนรู้ทุกประเภท ในการให้ความรู้และสร้างความรู้เข้าใจให้แก่ประชาชน ดังที่ได้กล่าวข้างต้นว่า ประเทศแคนาดาให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้นกระบวนการศึกษาและการเรียนรู้จึงไม่ได้สิ้นสุดเมื่อบุคคลสำเร็จการศึกษา อีกทั้งโลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีความรู้ แนวคิดใหม่ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา ประเทศจำเป็นต้องพัฒนาและก้าวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกส่วนใหญ่ มีสิ่งสำคัญและความเป็นใหม่ๆ ที่ต้องเรียนรู้ ที่ต้องปฏิบัติไม่หยุดนิ่ง การศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยไม่สามารถรองรับและทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การศึกษาตามอัธยาศัย จึงถูกนำมาใช้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาประชากรของประเทศ ตัวอย่าง เช่น เมื่อเริ่มประกาศใช้กฎหมายที่มีบทลงโทษก่อนข้างรุนแรงสำหรับผู้ที่มาแล้วขับขีรถยนต์ เมื่อกว่า 20 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลมีการดำเนินการเป็นขั้นตอน กล่าวคือ เริ่มจากการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโทรทัศน์ และหนังสือ ควบคู่ไปกับการแจกแผ่นพับ เพื่อสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน โดยให้ประชาชนรับทราบถึงผลที่เกิดขึ้นจากการมาแล้ว

จับจี้รถยนต์ จำนวนของเหตุการณ์และความสูญเสียต่างๆ ที่เกิดขึ้น นอกจากมีการนำเสนอปัญหาและผลกระทบแล้ว ยังได้เสนอวิธีการในการปฏิบัติตัวเพื่อลดปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือด รวมทั้ง การปฏิบัติตัวเมื่อถูกเรียกตรวจ และ การเตรียมอาสาสมัครเพื่อคอยช่วยเหลือในการนำส่งที่พักอาศัย เป็นต้น

ในเรื่องการรณรงค์ลดการสูบบุหรี่ แคนาดาจัดเป็นประเทศแรกที่ยกกฎหมายห้ามสูบบุหรี่ในที่สาธารณะ และสายการบินแคนาดาก็เป็นสายการบินแรกที่ยกกฎหมายห้ามการสูบบุหรี่บนเครื่อง ในเรื่องนี้ แคนาดาได้กระบวนการศึกษาวิจัยเป็นอย่างมาก มีการรณรงค์ผ่านสื่อโทรทัศน์ หนังสือ และการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์โดยหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง นี่เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นว่า แคนาดามีการใช้กระบวนการทางการศึกษาทุกวิธีในการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ประชาชนเพื่อผลในการปรับเปลี่ยนทัศนคติและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือ เพื่อการมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

ประเด็นที่น่าสนใจอย่างยิ่ง คือ ข้อมูล ข่าวสารที่ต้องการสื่อถึงประชาชนที่ปรากฏในสื่อต่างๆ นั้น และที่ผลิตโดยหน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ ต่างมีใจความสำคัญที่ขาดไม่ได้ครบถ้วนและตรงกัน นั่นเป็นหลักประกันความชัดเจนในความเชื่อของภาครัฐ และแนวทางปฏิบัติสำหรับประชาชน และ หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลรับผิดชอบ ทั้งนี้ สาร ข้อมูล ข้อความ และ แนวทางปฏิบัติที่ปรากฏบนสื่อต่างๆ ที่ต้องการสื่อถึงประชาชนนั้น ได้ผ่านกระบวนการวิจัย ในเรื่องของความถูกต้องทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ ความครอบคลุม สิ่งจำเป็นที่ควรรู้ รวมทั้ง การนำเสนอที่น่าสนใจ สามารถสร้างความตระหนักให้ประชาชนเห็นความสำคัญของเรื่องนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี

นอกจากใช้สื่อสารมวลชนในรูปแบบต่างๆ ในการพัฒนาประชากรของประเทศแล้ว แคนาดายังมีการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal education) ที่มีประสิทธิภาพอีกด้านหนึ่ง คือ การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ห้องสมุดจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ห้องสมุดประชาชนแคนาดา ที่ดำเนินการโดยรัฐบาลท้องถิ่นนั้น จะมีหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ ฯลฯ ทั้งทางด้านวิชาการ ประเภท เอกสารตำราที่ใช้ในการศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา มีทั้งเรื่องทั่วไปประเภท สารคดี ปกฉีก และ บันเทิง จะพบเห็นห้องสมุดประชาชนตั้งในแหล่งชุมชน ใกล้ชุมชนขนาดใหญ่ หรือแม้แต่ในศูนย์การค้า ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการใช้บริการ

ห้องสมุดไม่เพียงแต่เป็นแหล่งรวบรวมหนังสือ เอกสาร สื่อต่างๆ ที่ให้ความรู้และความบันเทิงเท่านั้น แต่ยังมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมลักษณะนิสัยในการรักการอ่านและการใฝ่รู้ โดยเฉพาะสำหรับเด็กเล็กและเยาวชน

นอกจากห้องสมุดที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญแล้ว แคนาดายังให้ความสำคัญกับพิพิธภัณฑ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์ทางโบราณคดี พิพิธภัณฑ์ด้านงานศิลป์ พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ รวมทั้งศูนย์การเรียนรู้ทางธรรมชาติที่ตั้งในอุทยานธรรมชาติซึ่งมีอยู่จำนวนมากมาย ศูนย์การเรียนรู้เหล่านี้ ทำหน้าที่สนับสนุนการปลูกฝังและสร้างความรัก ความชื่นชมและความภูมิใจในวัฒนธรรมของชาติ และเห็นคุณค่าของทุกสิ่งทุกอย่างที่ประกอบเป็นประเทศแคนาดา

แคนาดาให้ความสำคัญกับระบบการศึกษา เพราะถือว่า ระบบการศึกษาเป็นทุนของประเทศ และเชื่อว่า คุณภาพของการศึกษามีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยตรง ทั้งยังมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังหน้าที่ของพลเมืองให้กับเด็กและเยาวชนชาวแคนาดาอีกด้วย

บทที่ 7 บทบาทของรัฐบาล

บทบาทและหน้าที่หลักของรัฐบาลทั้งในระดับประเทศ และระดับมลรัฐ ในการดูแล ส่งเสริม และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ซึ่งมีการดำเนินงาน 3 ด้าน คือ (1) ด้านการศึกษา (2) ด้านการให้บริการ และ (3) ด้านการกำหนดและการใช้มาตรการทางกฎหมาย ซึ่งการดำเนินการในเรื่องใดๆ ของรัฐ จะต้องดำเนินการครอบคลุมทั้ง 3 ด้านนี้ และไม่ได้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่ต้องเป็นการประสานกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ โดยมีหน่วยงานหนึ่งทำหน้าที่เป็นแกนในการดำเนินการในเรื่องนั้น ทั้งนี้ การดำเนินการนอกจากต้องมีความสอดคล้องระหว่างหน่วยงานแล้ว ต้องมีการประสานงานในระดับต่างๆ ภายในหน่วยงานเดียวกันด้วย ซึ่งการดำเนินการทั้ง 3 ด้าน มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน คือ เพื่อส่งเสริมนโยบายต่างๆ เพื่อให้ประชากรสามารถสร้างความมั่นคงในชีวิต และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ

1) ด้านการศึกษา

แม้ว่ารัฐบาลแคนาดาไม่มีหน่วยงานกลางในระดับประเทศที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาของประเทศโดยตรงก็ตาม แต่รัฐบาลกลางก็ได้กำหนดให้แต่ละมลรัฐและเขตพื้นที่การปกครองอิสระให้ทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาของแต่ละมลรัฐและเขตพื้นที่การปกครองอิสระ โดยได้กำหนดโครงสร้างองค์กรในการบริหารงาน กระบวนการที่ได้มาของคณะกรรมการในการบริหารงานด้านการศึกษาของแต่ละมลรัฐ และการบริหารงาน เพื่อให้ดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตามที่ได้นำเสนอไว้แล้วในบทที่ 5 แต่เพื่อให้การศึกษาของชาติดำเนินการอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ รัฐบาลแคนาดาจึงได้มีการจัดตั้งสภารัฐมนตรีการศึกษาแห่งชาติ (Councils of Ministers of Education, Canada: CMEC) เพื่อเป็นเวทีสำหรับรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารของมลรัฐต่างๆ ได้ปรึกษาหารือ และร่วมมือกันในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นเวทีในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ

บทที่ 5 ได้เสนอบทบาทของสถาบันการศึกษา ต่อการพัฒนาคุณลักษณะของประชาชนแคนาดาไปบ้างแล้วก็ตาม แต่สำหรับในส่วนนี้ ต้องการที่จะชี้ให้เห็นว่า รัฐบาลแคนาดาทั้งรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นต่างให้คุณค่าและความสำคัญต่อมาตรการด้านการศึกษา และใช้ประโยชน์ของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการปลูกฝัง และพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของประเทศแก่คนแคนาดา เพื่อนำไปสู่สังคม

และประเทศชาติที่รุ่งเรือง โดยดำเนินการกับทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

รัฐตระหนักในความสำคัญของการให้การศึกษา ว่าเป็นการในการเตรียมประชากรของประเทศให้มีคุณภาพและคุณลักษณะ สำหรับการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนและปรากฏในวัตถุประสงค์การจัดการศึกษา และการกำหนดรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของทุกมลรัฐและเขตการปกครอง ดังที่ได้นำเสนอในบทที่ 5 ซึ่งสะท้อนความเชื่อที่ว่า การพัฒนาคุณลักษณะและค่านิยมคุณธรรม จริยธรรมจำเป็นต้องดำเนินการตั้งแต่วัยเยาว์

แม้ว่ารัฐบาลกลางจะไม่ได้มีบทบาทและทำหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการจัดการศึกษาของทั้งประเทศโดยตรง แต่รัฐบาลกลางมีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายภาพรวมของประเทศ เช่น การกำหนดประเด็นสำคัญที่เด็ก เยาวชน และประชาชนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา การปลูกฝัง เรียนรู้ เพื่อมีทักษะ ความสามารถ และ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่จะเป็นคุณลักษณะ ความรู้ ความสามารถที่สำคัญจำเป็นในการพัฒนาประเทศชาติให้รุ่งเรือง และรักษาวัฒนธรรมของประเทศ เช่น การส่งเสริมค่านิยมด้านความเสมอภาค ความเท่าเทียม และความยุติธรรม ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญและโดดเด่นของประเทศแคนาดา และคนแคนาดา ในเรื่องนี้ รัฐฯ ได้กำหนดนโยบายที่ให้การศึกษาระบบทำหน้าที่ในการปลูกฝังและพัฒนาทัศนคติในเรื่องให้แก่เยาวชน โดยให้มีการจัดการเรียนการสอนในเรื่องดังกล่าวในสถานศึกษา ขณะเดียวกัน รัฐฯ ได้สนับสนุนให้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรอาสาสมัครทั้งหลาย รวมถึงสถาบันอุดมศึกษา ได้ดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบ เช่น โครงการฝึกอบรมต่างๆ ที่เข้ารับการอบรมโดยตรง หรือ การฝึกอบรมออนไลน์ และในส่วนของการศึกษาตามอัธยาศัยก็จะพบเห็นเอกสารต่างๆ หลากหลายรูปแบบ เช่น หนังสือคู่มือ แผ่นพับ ใบปลิว เพื่อให้ความรู้สร้างความตระหนัก และ แนวทางปฏิบัติในเรื่องนี้สำหรับประชาชนทุกกลุ่มอายุ และอาชีพ

ตัวอย่างที่แสดงถึงบทบาทของรัฐบาลกลางที่ใช้การจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของประเทศ คือ การกำหนดให้รัฐบาลของทุกมลรัฐ และเขตการปกครองอิสระ ให้ดำเนินการจัดการศึกษา ที่เรียกว่า พลเมืองศึกษา หรือ หน้าที่พลเมือง (Civic education) ให้แก่เยาวชนในสถานศึกษา พร้อมทั้งเสนอแนวทาง และวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ด้านพลเมืองศึกษา ดังกล่าว เพื่อให้แต่ละมลรัฐ

ดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน เป็นต้น ทั้ง 2 เรื่องที่น่าเสนอ เป็นตัวอย่างของการใช้การจัดการศึกษาในระบบในการเตรียมเยาวชนเพื่อให้มีความรู้ เจตคติ และทักษะที่สำคัญซึ่งจำเป็นสำหรับการเติบโตเป็นพลเมืองที่คุณค่าของสังคมและประเทศชาติ

สำหรับผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่ใหม่จากดินแดนต่างๆ รัฐบาลกลางและรัฐบาลมลรัฐก็ไม่ได้ทอดทิ้งมีการจัดโปรแกรมการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เพื่อช่วยให้บุคคลกลุ่มนี้สามารถปรับตัวเข้ากับประเทศใหม่ สังคมใหม่ คือ แคนาดาได้อย่างดี เพื่อเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป โดยเฉพาะการจัดโปรแกรมการศึกษาภาษาราชการเป็นภาษาที่สองเพื่อให้บุคคลกลุ่มนี้สามารถใช้ภาษาราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิตในประเทศใหม่

ในด้านการศึกษานั้นก็ไม่เพียงแต่ กระทรวงศึกษาธิการ หรือ คณะกรรมการการศึกษาของแต่ละมลรัฐที่จะดำเนินการเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ทั้งนี้รัฐได้ใช้การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งดำเนินการโดยหน่วยงานต่างๆ ของรัฐ ทั้งรัฐบาลกลางและรัฐบาลของมลรัฐ และเขตการปกครอง ในการส่งเสริมและทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้ประชาชนในมลรัฐมีความรู้ คุณลักษณะ ค่านิยม และทักษะที่ประสงค์และสำคัญจำเป็นในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ตัวอย่างเช่น ในการพัฒนาและเสริมสร้างให้พ่อ-แม่ใหม่ตระหนักในคุณค่าและ ตลอดจน บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบหน้าที่ตามที่กล่าวรายละเอียดในบทที่ 5 ไปแล้วนั้น หน่วยงานภาครัฐ โดยกระทรวงสาธารณสุข (Ministry of Health) จะทำหน้าที่รับผิดชอบหลักในการจัดโปรแกรมการศึกษาต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมให้พ่อ-แม่และผู้ปกครองในเรื่องนี้ ซึ่งการจัดโปรแกรมการศึกษานั้นดำเนินการโดยหน่วยงานทุกระดับของกระทรวง ที่เกี่ยวข้อง และมีหน้าที่รับผิดชอบทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่นในด้านอนามัยแม่และเด็ก มีโครงการรณรงค์สำหรับมารดาเพื่อลด ละ เลิก การสูบบุหรี่ในขณะที่ตั้งครรภ์ ซึ่งจะพบโปรแกรมมากมายที่ดำเนินการโดยหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาในเรื่องนี้ อีกทั้งยังจะพบเห็นเอกสารต่างๆ ที่ให้ข้อมูล ข้อความรู้ และข้อปฏิบัติสำหรับมารดาในเรื่องนี้ อีกทั้งสายให้คำปรึกษาในเรื่องดังกล่าวร่วมด้วย ซึ่งรัฐให้การสนับสนุนให้หน่วยงานและองค์กรต่างๆ เข้ามาร่วมงานอย่างเต็มที่ ทั้งในรูปแบบการร่วมมือ ทั้งในรูปแบบการสนับสนุนด้านข้อมูล และเงินจัดสรรเพื่อเป็นการสนับสนุนกิจกรรมการศึกษา

2) การให้บริการ (Service Delivery)

ในการบริหารเพื่อให้สามารถดำรงเอกลักษณ์ของประเทศได้ แคนาดาได้จัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในเรื่องนี้โดยตรง เรียกว่า The Department of Canadian Heritage ซึ่งรับผิดชอบในการกำหนดนโยบายด้านศิลปะ เอกลักษณ์ของชาติ มรดกทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมกลุ่มชนชาติต่างๆ อุทยานและโบราณสถานแห่งชาติ ภาษาราชการ และกีฬา รวมทั้งให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมวัฒนธรรม รวมทั้งสถาบันเพื่อการอนุรักษ์แห่งประเทศไทย แคนาดา การจัดทำและพัฒนาเครือข่ายข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศ และการทำงานของคณะกรรมการ โบราณสถานและอนุสาวรีย์ของประเทศ นอกจากนี้การจัดตั้ง Department of Canadian Heritage แล้ว ยังมีการจัดตั้งหน่วยงานย่อยที่ดำเนินการภายใต้หน่วยงานนี้อีก อาทิเช่น สำนักงานสารสนเทศ คณะกรรมการด้านการสื่อสารวิทยุโทรทัศน์ หอจดหมายเหตุ คณะกรรมการสมรภูมิของชาติ คณะกรรมการภาพยนตร์แห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติ และกรรมการสถานภาพสตรี เพื่อร่วมกันทำหน้าที่ในเรื่องนี้

การจัดตั้งสำนักงานสารสนเทศ และคณะกรรมการด้านการสื่อสาร วิทยุ และโทรทัศน์ นั้นเป็นการสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ข้อสังเกตที่เป็นลักษณะพิเศษของประเทศแคนาดา คือ การสนับสนุนการจัดทำรายการต่างๆ ที่เผยแพร่ทางโทรทัศน์ และ ภาพยนตร์ ทั้งจากรัฐบาลกลางและรัฐบาลมลรัฐ ซึ่งจะเห็นได้จากรายการทางโทรทัศน์ หรือ ภาพยนตร์ที่สนับสนุนโดยรัฐบาลจะปรากฏเครดิตของรัฐบาล เช่นถ้า รายการนั้นได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลกลาง จะเห็นสัญลักษณ์ธงชาติแคนาดา ช่วงจบท้ายเครดิต ถ้ารายการใดได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลระดับมลรัฐ ก็จะปรากฏสัญลักษณ์ และชื่อของมลรัฐนั้นๆ เช่น บริติชโคลัมเบีย ออนตารีโอ เป็นต้น

นอกจากการตั้งเป้าหมายและวางแผนการดำเนินงานเพื่อการแสวงหา และอนุรักษ์ วัฒนธรรมของประเทศอย่างเป็นทางการแล้ว รัฐบาลแคนาดา เชื่อว่าการเป็นอยู่ที่ดี ของประชาชน เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการ ประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และการรู้สึกเป็นเจ้าของประเทศ ดังนั้น รัฐบาลจึงได้พยายามจัดบริการต่างๆ โดยเฉพาะเรื่อง การศึกษา เรื่องสุขภาพ มีการจัดการ ดูแลความปลอดภัยของบุคคลทั้งด้านชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนการจัดสิ่งแวดล้อมทาง สังคม โดยเน้นและคำนึงถึงความสะดวกของประชาชนในการเข้าถึงและใช้บริการต่างๆ ได้อย่างสะดวก ตลอดจนการให้โอกาสทางสังคมแก่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

รัฐ เชื่อว่า ประชาชนต้องเข้าถึงบริการ และ ได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกัน เช่น การบริการทางการศึกษา การบริการด้านสุขภาพ รัฐมีนโยบายให้เด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี เข้าเรียนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชน ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว มีข้อกำหนดขนาดของชุมชน และจำนวนโรงเรียน และโรงเรียนจะต้องตั้งอยู่ในระยะทางที่ผู้ปกครองและเด็กสามารถเดินทางด้วยเท้าในการมาโรงเรียนได้ เช่นเดียวกับระบบการบริหารสาธารณสุขที่จะต้องอยู่ในระยะทางที่ผู้ใช้บริการมีความสะดวกในการเข้าถึงบริการ ทั้งนี้รัฐบาลเชื่อว่าการให้ประชาชนเข้าถึงบริการต่างๆ นั้น จะเป็นการส่งเสริมการอยู่ดีมีสุข การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทางสังคม และการศึกษา การมีสุขภาพดี การให้บริการควบคู่ไปกับการให้โอกาสทางสังคม

ความสะดวกที่ประชาชนแคนาดาได้รับ คือ บริการที่จัดโดยรัฐบาลนั้นได้ปรับเข้าสู่การบริการที่เรียกว่า e-Government ที่ข้อมูลข่าวสารของประชาชนและการให้บริการเชื่อมต่อกันหมด ดังนั้นการขอรับบริการจึงเรียกว่าเป็น one stop service คือไปที่แห่งเดียวสามารถติดต่องานได้ทุกอย่าง ทั้งนี้ ในส่วนของรัฐบาลเองได้วางแนวทางในการดำเนินงานในแต่ละเรื่องไว้อย่างชัดเจนว่า ในการให้บริการในเรื่องใด หน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบในเรื่องนั้นบ้าง และรับผิดชอบในส่วนใด มีกระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินงานประสานงานระหว่างหน่วยงานเช่นไร เช่น เรื่อง สวัสดิการและสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน มีต้องมีการระบุหน่วยงานที่รับผิดชอบ และ ความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้นเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตรงกัน และผู้รับผิดชอบต้องเข้าใจกระบวนการขั้นตอน และผู้รับบริการรับทราบขั้นตอน ที่เรียกว่า one stop service เช่นในกรณีที่ได้กถูกรังแก และ ผู้พบเห็นรายงานต่อเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจจะไม่ใช่ฝ่ายที่รับผิดชอบโดยตรง เจ้าหน้าที่ผู้รับเรื่องก็จะดำเนินการตามขั้นตอน และช่วยในการดำเนินการตามขั้นตอนได้ การให้บริการที่อำนวยความสะดวกดังกล่าว ช่วยให้การดำเนินชีวิตของคนแคนาดามีความสะดวกสบายมากขึ้น ซึ่งส่งเสริมให้บุคคลมีสุขภาพจิตที่ดี มีพลัง และพร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของสังคม

การบริการด้านความเป็นอยู่พื้นฐาน เช่น เรื่องโทรศัพท์ ในอดีตก่อนที่จะมีบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ที่อยู่อาศัยทุกหลังคาเรือน หรือที่พักทุกประเภทต้องมีบริการพื้นฐานคือ การวางสายโทรศัพท์ไว้เป็นที่เรียบร้อย ผู้ที่ย้ายเข้าใหม่เพียงแก่โทรศัพท์ หรือในยุคปัจจุบันคือการติดต่อทางอินเทอร์เน็ต เพื่อขอใช้บริการ และสามารถใช้บริการได้ทันที โดยผู้ขอใช้บริการไม่จำเป็นต้องไปติดต่อ ณ ที่ทำการ ซึ่งทำนองเดียวกับเรื่องต่างๆ

ที่ประชาชนสามารถติดต่อขอใช้บริการโดยไม่จำเป็นต้องเสียเวลาเดินทางไปติดต่อ ณ ที่ทำการของหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องนั้น

ทั้งนี้ ในการให้บริการนั้น ครอบคลุมไปถึงการจัดบริการด้านข้อมูล ข่าวสาร การบริการด้านการจัดทำเอกสาร คู่มือ แผ่นพับต่างๆ ที่นำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน รวมทั้งประเทศชาติ ซึ่งข้อมูลข้อเท็จจริงที่ให้บริการแก่ประชาชนนั้นมีพื้นฐานมาจากการวิจัยที่มีคุณภาพ มีกระบวนการวิจัยที่น่าเชื่อถือ มีข้อมูลเชิงประจักษ์ยืนยัน

การได้รับบริการและโอกาสทางสังคมนี้มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม และกระบวนการทางประชาธิปไตย ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสังคมและประเทศชาติ และการรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งเห็นได้ว่า รัฐบาลให้ความสำคัญแก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า ดังเช่นวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ว่า แคนาดาสำหรับทุกคน (Canada for All)

ประเด็นที่สมควรให้ความสำคัญ คือ ในการให้บริการการดำเนินการใดๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณไว้ชัดเจน เช่น ในกรณีของการพัฒนาอัตลักษณ์ การส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมของประเทศ ซึ่งรัฐบาลได้วางแผน และ จัดสรรงบประมาณอย่างรัดกุม ใน 3 ด้าน คือ การสร้างสรรค์ผลงาน ด้านการฝึกอบรม และ ด้านการเผยแพร่ งบประมาณที่จัดสรรให้มาในรูปของการจัดการศึกษา เครื่องมือ วิธีการ และข้อมูลในรูปแบบต่างๆ ผ่านสื่อทุกรูปแบบ หรือในกรณีที่รัฐบาลมีเป้าหมายในการเพิ่มอัตราการรู้หนังสือของประชากร รัฐบาลก็ได้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุน และกำหนดเป็นนโยบายที่ให้รัฐบาลท้องถิ่นได้จัดสรรงบประมาณในเรื่องนั้นๆ ด้วย โดยงบประมาณที่จัดสรรนั้นครอบคลุมในด้านการให้บริการและจัดโปรแกรมการศึกษา เช่น การส่งเสริมให้ผู้อพยพใหม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษ (ฝรั่งเศส) เพื่อการสื่อสารและรับข้อมูลข่าวสาร ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์และจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในประเทศแคนาดา โครงการให้ความช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา การช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตรหลาน เป็นต้น โดยการจัดงบประมาณผ่านมาตรการทางระบบภาษี

การที่รัฐสามารถดำเนินการในการจัดบริการและให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและเสมอภาค โดยการใช้ระบบภาษีที่นำกลับมาเป็นการให้บริการตามนโยบายเป้าหมาย และแผนการดำเนินการ และเนื่องมาจากการจัดเก็บและการใช้ภาษีอย่างคุ้มค่า รัฐบาลแคนาดามีรูปแบบและแนวทางในการเก็บภาษีที่หลากหลาย และ นำภาษีเหล่านั้นมาใช้ในการจัดให้บริการและสวัสดิการให้แก่ประชาชน เช่น เรื่องการพัฒนาเด็ก เยาวชน และครอบครัว เริ่มจากการเตรียมการเป็นพ่อ-แม่ เพื่อให้เวลาและสามารถเลี้ยงดูบุตรได้อย่างเต็มที่ รัฐมีโปรแกรมจัดเก็บภาษีที่เรียกว่า หลักประกันการทำงาน (Employment insurance maternity and parental benefit) ซึ่งพ่อ หรือ แม่ สามารถที่ลาพักหยุดงานได้ถึง 600 ชั่วโมง เพื่อทำหน้าที่ในการเลี้ยงดูบุตรของตนเอง และไม่ขาดรายได้ อีกทั้งยังมีหลักประกันในการทำงาน นอกจากนี้ มีโปรแกรมภาษีผลประโยชน์สำหรับเด็ก เรียกว่า Canada Child Tax Benefit ซึ่งเป็นการจ่ายค่าเลี้ยงดูให้แก่เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เพื่อช่วยผู้ปกครองในเรื่องค่าใช้จ่ายการเลี้ยงดู หรือ โปรแกรมทางด้านภาษีอื่นๆ อีก เช่น National Child Benefit Supplement ซึ่งเป็นการจัดสรรเงินแต่ละเดือนให้แก่ครอบครัวที่มีรายได้น้อย เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระผู้ปกครอง หรือ โปรแกรมเสริมสำหรับผู้ปกครองที่มีบุตรเกินกว่า 3 คน เป็นต้น

3) ด้านมาตรการทางกฎหมาย

จากที่กล่าวข้างต้น ว่าการดำเนินกิจกรรมใดที่เกี่ยวกับความปลอดภัย และสวัสดิภาพของบุคคล รัฐบาลจะใช้มาตรการทางการศึกษาคบคู่ไปกับมาตรการทางนิติบัญญัติ หรือมาตรการทางกฎหมาย ซึ่งมีบทลงโทษที่ชัดเจน และเจ้าหน้าที่ที่มีความเข้มงวดกับการใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด อย่างไรก็ตาม มาตรการทางกฎหมายนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นมาตรการป้องกันมากกว่าการลงโทษ และเชื่อว่า ระบบทางกฎหมายเป็นเครื่องมือในการให้การศึกษแก่ประชาชน ที่เรียกว่าการศึกษาตามอัยยาศัย เพราะเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาและปรับพฤติกรรมของบุคคล ให้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบของสังคมเพื่อสันติภาพและความสงบสุข

ตัวอย่าง มาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวด คือ การใช้รถ ใช้นถนน กฎหมายเรื่องการดื่มสุราระหว่างการขับรถ หรือ การขับรถในขณะที่มีอาการมึนเมา และจัดว่า ผู้ขับขี่ยานพาหนะขณะที่มึนเมาและก่อให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรง การห้ามดื่มสุราหรือของมึนเมาในขณะที่ขับรถนั้น มีข้อห้ามไม่อนุญาตให้มีเครื่องดื่มมึนเมาในท้องผู้โดยสาร หรือ ห้ามบุคคลที่อายุต่ำกว่า 20 ปี ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งมีการดำเนินการ

ควบคุมดูแลโดยมีร้านเพื่อจำหน่ายสุราโดยเฉพาะ และตรวจบัตรประจำตัวผู้ที่สังสัยอายุต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งกฎหมายก็ครอบคลุมไปถึงที่อยู่อาศัย กรณีที่ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนมีเงินมาไม่สามารถรองสติ และมีผลต่อความสามารถในการดูแลเด็กและเยาวชน กฎหมายจะเข้าไปดูแลในเรื่องนี้

ในเรื่อง การเลี้ยงดูเด็กและเยาวชน ประเทศแคนาดาก็มีกฎหมายรองรับที่เข้มงวดเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนถูกละเลย หรือ ถูกทารุณกรรมไม่ว่าในรูปแบบใดๆ ก็ตาม ซึ่งกฎหมายแคนาดามีความชัดเจน มีการระบุลักษณะ และการกระทำที่แสดงให้เห็นและบอกได้ว่า เด็กถูกละเลย หรือ ถูกทารุณกรรม ประเด็นที่ควรให้ความสนใจ คือ กฎหมายได้ระบุไว้ด้วยว่า เป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนที่ต้องรายงานเมื่อพบเห็นเด็กและเยาวชนถูกละเลย หรือ ถูกทารุณกรรม หากผู้ที่พบเห็นและไม่รายงานให้เจ้าหน้าที่รัฐ หรือ ผู้เกี่ยวข้องทราบ บุคคลนั้นมีความผิดตามกฎหมาย ด้วยเช่นกัน ในฐานะที่ละเลย ความเป็นผู้ใหญ่ และหน้าที่ของพลเมืองแคนาดาที่ต้องมีส่วนร่วมในการดูแล ให้ความปลอดภัย แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งในด้านหนึ่งจะเห็นว่า รัฐบาลให้ความสำคัญแก่เด็กและเยาวชน เพราะเชื่อว่า เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาโดยระบบสังคม (Socially upbringing)

ในการออกกฎหมาย หรือการออกกฎระเบียบใดๆ ก็ตาม ต้องมีการดำเนินการภายใต้กระบวนการวิจัย ที่มีการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ก่อนที่จะลงความเห็นและเริ่มดำเนินการปฏิบัติ เช่น การออกกฎหมายและการกำหนดบทลงโทษผู้ที่กระทำความผิดในขณะมีเงินมา นั้น ก่อนที่จะมีออกกฎหมายกำหนดบทลงโทษ และการระบุว่าเป็นความผิดร้ายแรงนั้น ได้มีการดำเนินการวิจัย รวบรวมข้อมูล สถิติที่เกิดจากการเมาแล้วขับ ปริมาณแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อความสามารถในการขับขี่ ตลอดจนผลลัพธ์ด้าน ความเสียหายและความสูญเสีย ที่มีสาเหตุมาจากการเมาแล้วขับ ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวไม่ได้เกิดมีต่อเฉพาะกับบุคคลที่ได้รับความสูญเสียเท่านั้น เท่านั้น แต่ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นนั้น เกี่ยวข้องกับครอบครัว หน่วยงานและองค์กร และสังคมที่ต้องสูญเสียด้วย

นอกจากนี้ ประเทศแคนาดายังมีการจัดระเบียบทางสังคมที่เอื้อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกิจกรรมทางสังคม ที่เป็นการส่งเสริมการพัฒนา และป้องกันผลกระทบที่เสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ โดยกฎหมายได้เปิดโอกาสให้บุคคลดำเนินการมีส่วนร่วมที่ถูกต้องภายใต้กฎหมาย เช่น การมีส่วนร่วมของสังคม และประชาชนในการดูแลเด็กให้มีความปลอดภัย ที่นอกจาก รัฐได้กำหนดบทบาทหน้าที่

ของพ่อ-แม่ และผู้ปกครอง กำหนดบทบาทของผู้ใหญ่ในสังคมและชุมชนแล้ว ยังกำหนดบทบาทของสถานศึกษาในเรื่องนี้อย่างชัดเจน ซึ่งสถานศึกษาไม่ได้ทำหน้าที่และรับผิดชอบเฉพาะแต่การให้การศึกษาตามหลักสูตรเท่านั้น แต่รวมถึงการให้ความดูแล และความปลอดภัยจากผู้ใหญ่ ที่รวมถึง พ่อ-แม่ และผู้ปกครองด้วย ตัวอย่างเช่น ในการว่าจ้างแรงงานในวัยเรียนนั้น นั้นไม่มีผู้ใด ผู้หนึ่งสามารถดำเนินการได้ตามลำพัง ผู้ปกครองไม่ได้มีสิทธิขาดเหนือบุตรหลานในการอนุญาตให้บุตรหลาน หรือ เยาวชนในปกครองรับจ้างงานได้อย่างอิสระฝ่ายเดียว ทั้งนี้ ในการว่าจ้างแรงงานเยาวชนนั้น ต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ซึ่งการยินยอมให้เยาวชนในวันเรียนทำงานได้นั้น นอกจากได้รับการยินยอมจากพ่อ-แม่ หรือผู้ปกครองแล้ว ต้องผ่านและได้รับการเห็นชอบลักษณะงานที่ถือว่าจ้างโดยผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งการกำหนดการปฏิบัติในลักษณะนี้เป็นการป้องกันไม่ให้เยาวชนถูกเอาเปรียบจากผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นนายจ้าง หรือ ผู้ปกครอง

ประเทศแคนาดา ยังเป็นตัวอย่างของ สังคมธรรมาภิบาล (Civic society) แคนาดา บริหารประเทศด้วยหลักธรรมาภิบาล คือ เปิดโอกาสให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วม ทุกกิจกรรมของสังคม และ เปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบ ประชาชนสามารถที่เขียนจดหมายถึงนายกรัฐมนตรีโดยไม่ต้องเสียค่าไปรษณียากร ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ได้อย่างเสรีภาพ นอกจากนี้ ประเทศแคนาดายังจัดเป็นประเทศที่มีกลุ่มตัวแทน หรือ องค์กรอาสาสมัคร (Advocate) จำนวนมากที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง ซึ่งกลุ่มตัวแทน หรือ องค์กรอาสาสมัครเหล่านี้ได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากรัฐทั้งด้าน โครงสร้างองค์กร ด้านงบประมาณ และการเตรียมศักยภาพของกลุ่ม หรือ ขององค์กรเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม และตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ และเอกชน ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ กับประชาชน และในการดำเนินกิจกรรมที่ตอบสนองนโยบายและแผนงานของประเทศ ซึ่งกลุ่มเหล่านี้มีบทบาทอย่างยิ่ง เช่น การวิจัย เพื่อศึกษาหาความต้องการของประชาชนในเรื่องต่างๆ การเสนอความคิดเห็นต่อการบริหารงาน ต่อโครงการของรัฐที่มีพื้นฐานจากการวิจัย รวมทั้ง การร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์รัฐกำหนดไว้

นอกจากการสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มองค์กรอาสาสมัครแล้ว รัฐยังมุ่งพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ลึกถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับชุมชน และกับรัฐ การดำเนินการใดๆ ของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำเรื่องใหม่ หรือ การปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่นั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชนเสมอ โดยมีการวิจัยเป็นฐาน เช่น มีการเรียกร้องจากผู้ประกอบการ ให้รัฐสนับสนุนการเพิ่มจำนวนศูนย์เลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน (Day care

Center) ซึ่งมีประชาชน และกลุ่มตัวแทนจำนวนมากออกมาเรียกร้องไม่ให้มีการขยายเพิ่มจำนวนศูนย์เลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน เนื่องจากหลายฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทของผู้ปกครองในการเลี้ยงดูบุตรหลานของตน โดยเฉพาะในช่วงต้นของชีวิต จึงได้มีการดำเนินการวิจัย สืบหาความคิดเห็นของผู้ปกครอง จนได้ข้อสรุปว่า ประชาชนและผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังมีความพอใจที่จะทำหน้าที่พ่อ-แม่ และ ผู้ปกครอง และยังคงเห็นความสำคัญของบทบาทของพ่อ-แม่ และ ผู้ปกครองในการเลี้ยงดูบุตรหลานของตนด้วยตนเอง จึงทำให้โครงการเพิ่มจำนวนศูนย์เลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน เช่น ในการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีศักยภาพในการเลี้ยงดูบุตรหลาน รัฐบาลมีโปรแกรมการศึกษาให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ และเสริมสร้างทัศนคติในการเป็นผู้ปกครอง และ โดยการให้บริการข้อมูลข่าวสาร

โอกาสทางการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม และกระบวนการทางประชาธิปไตย ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสังคมและประเทศชาติ และความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งเห็นได้ว่า รัฐบาลให้ความสำคัญแก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า ดังเช่น วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ว่า แคนาดาสำหรับทุกคน (Canada for All)

บทที่ 8 บทเรียนจากประเทศแคนาดา

แคนาดาจัดเป็นประเทศใหม่ และเป็นประเทศที่มีวิวัฒนาการของการสร้างประเทศที่แตกต่างจากประเทศอื่นๆ แคนาดาได้ชื่อว่า เป็นดินแดนของผู้อพยพตั้งแต่เริ่มก่อตั้งประเทศจนถึงปัจจุบันที่ยังคงมีผู้อพยพเพื่อตั้งหลักแหล่งและถิ่นฐาน ซึ่งผู้อพยพนี้มีทั้งผู้ลี้ภัยทางสงคราม ทางการเมือง และผู้สมัครใจย้ายถิ่นฐาน ดังนั้น การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของแคนาดาจึงอาจมีความแตกต่างจากประเทศในแถบเอเชีย และยุโรปที่มีประวัติศาสตร์ของประเทศนับพันปี ที่อาศัยกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมผ่านศาสนา ขนบประเพณี และวรรณคดี ขณะเดียวกัน แคนาดาก็เป็นตัวแทนของสังคมยุคใหม่ที่ครอบครัวมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว การถ่ายทอดโดยกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (socialization) จากครอบครัวและสังคม แบบดั้งเดิมไม่สามารถที่จะทำหน้าที่ของในการปลูกฝังคุณลักษณะ คุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นในอดีตที่ผ่านมาอาจจะไม่เพียงพอ กอปรกับทั้งประชากรของแคนาดา มีพื้นฐานชาติกำหนดที่หลากหลายทางผิวสี ทางศาสนา และทางวัฒนธรรม ดังนั้น รัฐบาลแคนาดาจึงได้พยายามที่ใช้กระบวนการ และวิธีการต่างๆ ทั้งทางด้านการศึกษา การจัดการบริการ และการใช้มาตรการทางกฎหมายในการถ่ายทอด ปลูกฝังและสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของคนในชาติคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ประชาชนนอกเหนือจาก กระบวนการขัดเกลาทางสังคม ทั้งนี้บทเรียนที่ได้จากการศึกษาประเทศแคนาดา สรุปได้ดังนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ของประเทศ ที่ระบุว่า “Canada for All” หรือ แคนาดา คือ สถานที่สำหรับทุกคน ซึ่งรัฐดำเนินการโดยไม่มีแบ่งแยกระหว่างกลุ่มคนที่มีรากเหง้าที่มาจากต่างภาษาและวัฒนธรรม และ กำหนดเป็นทั้งนโยบาย และ การดำเนินการเรื่องความเสมอภาคทางเพศ อายุ และชาติพันธุ์

2. การบริหารและการดำเนินงาน แคนาดามีการวางแผนการและดำเนินการอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง มีระบบการควบคุมและกำกับกับการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ มีการเก็บข้อมูลที่มีระบบ และมีประสิทธิภาพที่นำมาสู่การใช้เป็นดัชนีบ่งชี้ภาพความสำเร็จของการดำเนินงาน

การดำเนินงานที่เป็นการประสานความร่วมมือ และการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน และองค์กรหลัก มีการกำหนดภารกิจของแต่ละหน่วยงานในการปฏิบัติหน้าที่อย่างชัดเจน มีแนวทางการปฏิบัติที่ประสานกันทั้งในแนวราบระดับเดียวกัน และ การ

ประสานงานในแนวดิ่งตามขั้นตอน ของหน่วยงานระดับต่างๆ และที่สำคัญมีการปฏิบัติตามแนวทางที่วางไว้ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของการให้บริการที่เน้นความสะดวก การบริหารงานการบริการประชาชนที่เรียกว่า e-Government และ one stop service นั้นส่งเสริมความมั่นใจในการดำเนินชีวิตของคนแคนาดา

3. สามเรื่องที่รัฐบาลแคนาดาให้ความสำคัญ

การที่จะให้ประเทศชาติมีการพัฒนา ก้าวหน้า มีความมั่นคง รัฐบาลให้ความสำคัญอยู่ 3 เรื่อง คือ เยาวชน สถาบันครอบครัว และการศึกษา

เรื่องที่ 1 เด็กและเยาวชน รัฐบาลให้ความสำคัญของเยาวชน โดยได้มีคำขวัญที่เขียนไว้ว่า “Our children are our future” เด็กของเรา คือ อนาคตของเรา โดยให้ความสำคัญว่า เด็ก คือ อนาคตของชาติ และเด็กสมควรได้รับ โอกาสที่จะมีชีวิตที่มีความสุข และมีคุณค่า

เรื่องที่ 2 สถาบันครอบครัว ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะไม่ได้มีคำขวัญในเรื่องนี้โดยเฉพาะ เช่น เรื่องอื่น แต่รัฐบาลเชื่อว่า การที่เด็กจะเติบโตเป็นบุคคลที่มีความสุข ความสมบูรณ์ ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต เพื่อเป็นบุคคลที่มีคุณค่า สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ โดยการสร้างและเพิ่มผลผลิตให้แก่ประเทศชาติได้นั้น สถาบันที่มีความสำคัญยิ่งคือ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง หรือ สถาบันครอบครัวนั่นเอง เพราะเป็นสถาบันแรกที่อยู่กับเด็กและเยาวชนของประเทศ และต้องทำหน้าที่ในการหล่อหลอมให้เยาวชนเหล่านั้นเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของประเทศ

เรื่องที่ 3 การศึกษา แคนาดาเชื่อในความสำคัญของการศึกษา และ ระบุไว้ว่าการศึกษาคือ ทรัพย์สินของประเทศ แคนาดามอบบทบาทของการศึกษาในการเตรียมคนเชื่อในการศึกษาตลอดชีวิต แคนาดาไม่เชื่อว่า การศึกษาสิ้นสุดเมื่อบุคคลสำเร็จการศึกษา ยกตัวอย่างเรื่องพลเมืองศึกษา หรือ เรื่องการต่อต้านการเหยียดผิว ซึ่งรวมทั้งในเรื่องเพศ เชื้อชาติ และศาสนาซึ่งรัฐบาลตระหนักว่า การพัฒนาคุณลักษณะนี้เป็นสิ่งที่ไม่สิ้นสุด และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ในสถานศึกษาระดับ โรงเรียน จนกระทั่งเข้าสู่อาชีพและการเป็นหัวหน้าครอบครัว

แคนาดาใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการเตรียมความพร้อมการพัฒนาคนที่ต่อเนื่อง ตั้งแต่วัยเยาว์จนกระทั่งเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ การเตรียมประชาชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ แคนาดาเชื่อในเรื่องการศึกษาตลอดชีวิต ดังนั้น จึงมีนโยบายจัดการศึกษาที่เข้มแข็ง

ใช้การศึกษาในการเตรียมเยาวชนของชาติ ซึ่งแคนาดาให้ความสำคัญกับประชากรกลุ่มนี้ เพราะเชื่อว่า เยาวชนจะเติบโตเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่จะทำให้ประเทศชาติพัฒนาและมีความมั่นคง แต่การที่ประชากรกลุ่มนี้จะได้รับการดูแลที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพได้นั้น สถาบันครอบครัวและสังคมต้องเข้มแข็ง ดังนั้น จึงมีโปรแกรมในการให้การศึกษาแก่บุคคลที่จะก้าวไปเป็นพ่อ แม่และผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน

ทั้งนี้ในการดำเนินการจัดการศึกษานี้ ไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใด หน่วยงานหนึ่งเป็นการเฉพาะ แต่มีการเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ที่ทำหน้าที่ในการให้การศึกษา เป้าหมายการจัดการศึกษาของแคนาดา คือ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการมีบทบาทและการมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตยของประเทศ

จากการที่แคนาดาให้ความสำคัญศึกษา การศึกษาตลอดชีวิต จึงมุ่งพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษา การจัดระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และที่สำคัญ คือ การพัฒนาระบบเครือข่ายเพื่อใช้ในการสนับสนุนและส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา และพัฒนาให้คนแคนาดาทั้งเด็กและผู้ใหญ่มีความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

4. การให้ความสำคัญกับการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ส่งผ่านและเผยแพร่สู่ประชาชนทางสื่อสารมวลชน และ ระบบเครือข่าย เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีความระมัดระวังและรอบคอบเกี่ยวเนื้อหา และสารที่ส่งออกไป ข้อมูลและหลักการที่สำคัญและที่จำเป็นต่อการปฏิบัติในการดำเนินชีวิต จำเป็นต่อการดำเนินงานและการปฏิบัติของหน่วยงานต่างๆ ที่แตกต่างกันหลากหลาย ข้อมูล ข้อเท็จจริง ข้อความรู้ หลักการจำเป็นต้องอยู่บนเนื้อหา ข้อมูลและข้อเท็จจริงเดียวกัน ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบในทางปฏิบัติและผลลัพธ์ทางบวกที่เกิดจากการปฏิบัติในเรื่องนั้น

ดังนั้น ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่และนำเสนอต่อประชาชนนั้นต้องผ่านการตรวจสอบพิจารณาอย่างรอบคอบ ในเรื่องความถูกต้องของเนื้อหาตามหลักวิชาการ ความถูกต้องของภาษาที่ใช้ ความเหมาะสมของรูปแบบในการนำเสนอที่ช่วยให้ผู้รับสารเข้าใจได้ง่าย น่าสนใจ ซึ่งสามารถพบเห็นจากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่ใช้เผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชนและบุคคลทั่วไป มักจะกระชับ ชัดเจน ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และนำไปสู่การปฏิบัติ

การสื่อสารเป็นไปในทิศทางเดียวกันและมีความชัดเจนนี้ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในการดำเนินการได้

ตัวอย่างเรื่องการจัดการศึกษา จากเอกสารที่เผยแพร่เกี่ยวกับโครงสร้างการศึกษาของประเทศแคนาดา ได้ระบุความหมาย และขอบข่ายของการจัดการศึกษาแต่ละระดับ และแต่ละประเภทไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งบอกความหมายและลักษณะของสถาบันในแต่ละระดับ และแต่ละประเภทไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจตรงกันทั้งฝ่ายผู้ปฏิบัติงานได้แก่ สถานศึกษา สถาบันการศึกษา และผู้รับบริการ ได้แก่ เด็ก เยาวชน และประชาชน ซึ่งประเทศแคนาดาปฏิบัติเช่นนี้ในทุกเรื่องที่มีความหมาย มีความสำคัญต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

6. การจัดสรร และสนับสนุนด้านงบประมาณ ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นนโยบายของรัฐ เช่นเมื่อรัฐต้องการให้ชุมชนเข้มแข็งมีส่วนร่วมในการพัฒนาเยาวชนของชาติ รัฐบาลดำเนินการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ต่างๆ ในชุมชน เช่น ศูนย์ประชุมของชุมชน ศูนย์นันทนาการ เป็นต้น อีกทั้งการให้งบประมาณสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ แก่ชุมชน กอปรกับการเป็นสังคมธรรมรัฐที่การดำเนินกาทุกอย่างนั้น โปร่งใส และประชาชนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมสังคม

ที่เด่นชัดมากคือ รัฐมีทั้งนโยบายและ งบประมาณในการศึกษา และเผยแพร่ศิลปะ และวัฒนธรรมของประเทศ เรียกว่า นโยบายด้านวัฒนธรรม การสร้างสำนักแห่งถิ่นกำเนิด ซึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งวัฒนธรรม โดยรัฐบาลสนับสนุนทั้งทางด้านงบประมาณในการสร้างสรรค์งานศิลปะของแคนาดา การส่งเสริมสถานภาพของศิลปิน การฝึกอบรมเพื่อให้บุคคลเหล่านี้สามารถดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานในสังคมแห่งการแข่งขัน สนับสนุนการผลิตและการเผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ โดยในประเทศไทยถ้ามีโอกาสในการดูภาพยนตร์ และสารคดีทางโทรทัศน์ที่ผลิตโดยประเทศแคนาดา จะเห็นการให้เครดิตตอนท้ายรายการ จะปรากฏข้อความที่ระบุว่า ภาพยนตร์เรื่องนี้ หรือ สารคดีเรื่องนี้ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลแคนาดา หรือรัฐบาลของมลรัฐ เช่น มลรัฐ บริติชโคลัมเบีย มลรัฐออนตาริโอ หรือ มลรัฐควิเบก เป็นต้น

7. การกำหนดและการใช้มาตรการทางกฎหมาย และกฎระเบียบ

ในการดำเนินการในเรื่องต่างๆ แคนาดาจะออกกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติ และกฎหมาย เพื่อรองรับ และส่งเสริมการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย แต่ลักษณะ

กฎหมายของประเทศแคนาดา เป็นไปเพื่อการป้องกันมากกว่าการลงโทษ ซึ่งการลงโทษจะเป็นมาตรการสุดท้ายที่จะนำมาใช้ เช่น การให้ความสำคัญแก่เด็ก

แนวทางการกำหนดและการใช้กฎระเบียบ และกฎหมายของแคนาดา เช่นเดียวกับประเทศที่พัฒนาแล้วอื่นๆ จัดกระบวนการใช้กฎหมายเป็นกระบวนการศึกษาแก่ประชาชน ในการออกกฎหมายแต่ละฉบับและก่อนการบังคับใช้อย่างจริงจัง แคนาดาเริ่มดำเนินการด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชนผ่านสื่อทุกรูปแบบ โดยเฉพาะการใช้สื่อสารมวลชน วิทยุ และโทรทัศน์ โดยเน้นการให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจความจำเป็นในการออกกฎหมายนั้น และ ความรุนแรงและผลที่เกิดจากการกระทำผิดนั้นๆ และแนวทางในการลงโทษ และที่สำคัญคือ การทำให้กฎหมายนั้นมีผลต่อการปฏิบัติจริง ดังนั้น แคนาดาจึงมีความเข้มงวดและเคร่งครัดในการใช้กฎหมาย ซึ่งประชาชนเรียนรู้จากความเข้มงวด ทำให้กฎหมายนั้นศักดิ์สิทธิ์ มีผลต่อการปฏิบัติของประชาชน และ ทุกฝ่ายอย่างแท้จริง

8. การเป็นสังคมธรรมรัฐ

การบริหารประเทศแบบสังคมธรรมรัฐซึ่งนำมาสู่ สังคมปลอดภัย การมีส่วนร่วม และความโปร่งใส เปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบการดำเนินงาน ในการดำเนินงานของรัฐนั้นรัฐเปิดโอกาสให้ประชาชน และกลุ่มตัวแทนมีส่วนร่วมในทุกเรื่อง ทุกขั้นตอน เช่น ในกระบวนการจัดการศึกษาที่ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การเลือกบุคคลที่เข้าไปผู้บริหารการศึกษา การมีตัวแทนประชาชนเข้าไปเป็นคณะกรรมการการศึกษาในระดับท้องถิ่น หรือในการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยอาชีวศึกษา ได้มีการเชิญตัวแทนจากภาคเอกชน ที่เป็นผู้ใช้บัณฑิตเข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบโปรแกรมการศึกษา และปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษามีความใกล้ชิดกับหน่วยงาน ภาคเอกชนมากขึ้น มีการจัดโปรแกรมการศึกษาที่เรียกว่า Co-op program ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนในมหาวิทยาลัย ได้ฝึกฝนและได้รับประสบการณ์ของการประกอบอาชีพจริงควบคู่ไปกับการเรียนรายวิชาต่างๆ เป็นต้น

9. การเป็นแบบอย่างของรัฐ

นอกจากรัฐบาลได้ดำเนินการในเรื่องการกำหนดนโยบาย และแผนปฏิบัติการต่างๆ ที่ชัดเจนแล้ว รัฐยังตระหนักถึงการเป็นแบบอย่างในหน่วยงานของรัฐบาลเองนั้น ดังนั้นในการปฏิบัติในเรื่องใดๆ รัฐได้แสดงแบบอย่างในเรื่องนั้น เช่น นโยบายเรื่อง ความเสมอภาคทางเพศ และการไม่เหยียดสีผิว จะเห็นได้ว่า ในองค์กรของรัฐบาลนั้นจะมีเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถหลากหลาย มาจากภาษาและวัฒนธรรมที่หลากหลายเพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่

องค์กรต่างๆ ในการรับบุคคลเข้าทำงาน ดังนั้น แคนาดาจึงเป็นประเทศที่นับถือบุคคลที่
ความดี และ ความสามารถ

10. ลักษณะของสังคมที่ใช้ความรู้เป็นฐาน

ในการดำเนินการในเรื่องใดๆ ก็ตาม รัฐมีนโยบาย เป้าหมาย แผนการปฏิบัติการ
การควบคุมและติดตามอย่างใกล้ชิด เป็นรูปธรรม บนพื้นฐานของการการวิจัยที่มีคุณภาพ
และใช้กระบวนการทางการศึกษาในการพัฒนามนุษย์ทุกกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็น
เจ้าหน้าที่ของรัฐ กลุ่มตัวแทนต่างๆ กลุ่มชุมชน และประชาชนทั่วไป รัฐใช้ทุกช่องทางใน
การให้ความรู้ สร้างความเข้าใจในเรื่องต่างๆ สนับสนุนการผลิตและการใช้ช่องทาง
การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติการ

แคนาดาเป็นประเทศที่มีระบบที่เข้มแข็ง แคนาดาเกิดและพัฒนามาจากระบบ และ
พยายามจะรักษาสิ่งนั้นไว้ ด้วยความร่วมมืออย่างเต็มที่จากทุกฝ่าย การดำเนินชีวิตของคน
แคนาดาไม่ได้พึ่งตัวบุคคล แต่พึ่งระบบที่ทำให้คนที่มาจากต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา ต่างความ
เชื่อ ต่างภาษา และต่างวัฒนธรรม สามารถรวมตัว และอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ซึ่งกลาย
มาเป็นเอกลักษณ์และสัญลักษณ์อันโดดเด่นของประเทศ

การพัฒนาเยาวชนของชาติ ไม่ได้อาศัยองค์กรใด องค์กรหนึ่งเป็นหลักแต่เพียง
องค์กรเดียว แต่เป็นการประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อการสร้างชาติ
เริ่มจากสถาบันครอบครัว การมีส่วนร่วมของชุมชน สถาบันการศึกษาที่ครอบคลุมทั้ง
การศึกษาในระบบ นอกกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย การมีบทบาทของหน่วยงานต่างๆ
ในการศึกษาวิจัย ข้อมูล ข้อเท็จจริงก่อนนำเสนอสู่ประชาชน โดยกระบวนการและวิธีการต่างๆ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อผู้เขียน ดร. อลิศรา ชูชาติ
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8 ประจำ
 ภาควิชาหลักสูตร การสอน และ
 เทคโนโลยีการศึกษา
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการศึกษา

ครุศาสตรบัณฑิต (วิทยาศาสตร์ชีวภาพ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาวิทยาศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 Ph.D (Curriculum Studies & Science Education), University of Alberta ประเทศ
 แคนาดา

ประวัติการทำงาน

2522-2537 คณาจารย์ประจำภาควิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์
 คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
 2534-2537 คณาจารย์ช่วยราชการ สถาบันพัฒนาสาธารณสุขอาเซียน
 มหาวิทยาลัยมหิดล
 2537-ปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาหลักสูตร การสอน และ
 เทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์อื่นที่เกี่ยวข้อง

2334 เข้าร่วมการฝึกอบรม ณ ประเทศแคนาดา เรื่อง Education
 Techniques for Participation in Community
 Development ณ University of Calgary, Alberta
 2535 เข้าร่วมการฝึกอบรม ณ ประเทศแคนาดา เรื่อง Community
 Participation in Environmental Protection ณ University
 of Calgary, Alberta
 2535-2536 วิทยากรฝึกอบรม เรื่อง Education Techniques for Participation
 In Community Development ณ University of Calgary,
 Alberta

2535-2537

ร่วมเป็นนักวิจัยและวิทยากรในโครงการ Canada-Asian
Partnership เน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
Participation in Community Development

รายการเอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงการศึกษาและเยาวชนแห่งรัฐควิเบก. 2543. **นโยบายให้ศิษกรรมและศาสนาหวนกลับมา มีบทบาทในโรงเรียนเพื่อตอบสนองความคาดหวังอันหลากหลายในทุก รูปแบบ แห่งรัฐควิเบก ประเทศแคนาดา.** แปลโดย: กิรติ บุญเจือ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการประจำว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมแห่งประเทศแคนาดา. 2543. **นโยบายด้านวัฒนธรรมของประเทศแคนาดา: บทบาทใหม่ของรัฐบาลกลางในการสนับสนุนงานวัฒนธรรมของประเทศแคนาดา: รายงานฉบับที่ 9.** แปลโดย สุทธาสินี วัชรบูล กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- จินตนา พุทธเมตตา. 2548. **คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศเกาหลี.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- ชนพล จาดใจดี. 2548. **คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศอินเดีย.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- ธัมมนันท์ทากิษุณี. 2548. **คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศ ศรีลังกา.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- นิติภูมิ นวรัตน์. 2548. **คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศ เวียดนาม.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- แพท แอดคินสัน. 2542. **คู่มือการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาเพื่อศตวรรษใหม่.** แปลโดย ปราโมทย์ พิณพิมาย. กรุงเทพฯ: ที.พี.พรินท์ จำกัด.
- สภารัฐมนตรีการศึกษาแคนาดา. 2542. **การปฏิรูปการศึกษาในประเทศแคนาดา.** แปลโดย วิไลลักษณ์ ผดุงกิตติมาลย์. กรุงเทพฯ: ที.พี. พรินท์ จำกัด.
- อัจฉรา คุณินทร์พันธุ์. 2532. **มองแคนาดา.** กรุงเทพฯ: โครงการแคนาดาศึกษา ฝ่ายวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

British Columbia. 2005/06-2007/8 Service Plan Update: Ministry of Education.

Retrieve from A:\britis%columbia%2020%2009\2005_06-2007_08520
Service%20Plan%. [retrieved on 20/9/48]

British Columbia Family Life and Child Rearing in Canada.

<http://www.bcifv.org/pubs/newcomer.shtml> [retrieved on 5/4/2005]

Canada's Culture. <http://www.studyincanada.com/english/canada/culture.asp>

[retrieved on 20/5/48]

Department of Canadian Heritage-Multiculturalism-A Canada for All.

<http://www.pch.gc.ca/multi/plan-action-plan/overview-vue-e.cfm>.

Education System in Canada. http://www.dfait-maeci.gc.ca/ics-cki/stu_ces-en.asp.

Education Indication in Canada. The Atlas of Canada-Data and Mapping Notes.

<http://atlas.gc.ca/site/english/maps/peopleandsociety/QQL/dataandmappingnotes/html>

Government of Canada. (2003). Services for Children. Available at

www.communication.gc.ca/guides/children_enfants/index_e.html

Information about Canada. <http://www3.sympatico.ca/taniah/Canada/info/>.

Lerach, Helen. Child & Family Canada. Creating a Literacy-Based Play Center for

Preschoolers. <http://collections.ic.gc.ca/child/docs/00000082.htm>

Office of Public Service Values and Ethics. <http://www.hrma-agrh.gc.ca/veo-bve/vec-cve/vec-cve-e.asp>

Ontario. The Government's Education Accomplishments.

A:\accomplish%20ontario%2020%2009\gettingResults.html.

[Retrieved on 20/9/48]

O'Donnell, S. (2001) *International Review of Curriculum and Assessment*

Frameworks. Thematic Probe. Curriculum Review: an International
Perspective. Available at www.inca.org.uk.

Primary Program: a Framework for Teaching.

http://www.vced.gov.bc.ca/primary_program/

Real Women of Canada- Position Papers-Child Care.

<http://www.realwomenca.com/papers/child-care.htm>

Structure of Education and Training in Canada. <http://www.cesc.ca/pceip/applen.pdf>.

หน่วยงานที่ทำงานด้านสวัสดิการเด็กและเยาวชน

Ministry of Social Services

Ministry of Education